

GA - 240

РУДОЛФ ЩАЙНЕР
РУДОЛФ ЩАЙНЕР

ЕЗОТЕРИЧНО РАЗПЛЕЖДАНЕ

НА КАРМИЧЕСКИ ВРЪЗКИ

ТОМ II

ЧАСТ I

ЦИКЪЛ от 11 лекции
изнесени в Арнхайм, Торки, Лондон и Щутгарт
между 28. 1. и 27. 8. 1924 г.

превод от немски: **ДИМО ДАСКАЛОВ**

НЕРЕДАКТИРАН ПРЕВОД

изготвил: **ПЕТЪР ИВАНОВ РАЙЧЕВ** – сканиран от копие

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

СТР.

Кармата на антропософското общество и съдържанието на антропософското движение.

1. СКАЗКА ПЪРВА Арнхайм, 18 юли 1924 г.....4

Предопределението за Антропософското Движение. Предишното съвместно действие в духовната област. Провеждането на един свръхсетивен култ в мощни имагинации като прелюдия на Михаеловото учение на Земята. Течението на *Михаел* и новото Християнство. Двете групи: *уморените от християнството души и копнеещите за Христос души*. Обяснение между платониците и аристотелците.

2. СКАЗКА ВТОРА Арнхайм, 19 юли 1924 г.....20

Някои въпроси върху развитието на свързаните с хората духовни Същества. Епохата на *Михаел*. Небесна интелектуалност и собствено мислене. Отпадналата от Слънцето Интелигентност. Арабизмът и естествена наука. Харун ал Рашид и Бейко от Верулам. Школата от Шартр и Схोलастиката. Пригответленията в духовния свят за одухотворение на падналата на Земята Интелигентност. Съпротивлението на демоничните ариманически същества.

3. СКАЗКА ТРЕТА Арнхайм, 20 юли 1924 г.....37

Свръхсетивната Школа на *Михаел* от 15-то до 18-то столетие. Насрещната школа на Ариман. Интелигентността, която на Земята се е превърнала в змия, трябва да бъде завладяна и одухотворена от *Михаел*. За тази цел трябва да служи с будност антропософският дух.

Задълбочаване на християнството чрез слънчевите сили на Михаел.

4. СКАЗКА ЧЕТВЪРТА Торки, 12 август 1924 г.....49

Приветствие. Относно Коледното Тържество като жив духовен импулс. Задълбочено разбиране за историческите импулси чрез учението за повтарящите се земни съществувания. Меродавни импулси на нашето време: *християнство и непроникнатата още от християнството наука*. Бейкън, Дарвин. Настъпването на епохата на *Михаел* и изтичането на Кали-Юга. Въпроси на Обществото. Относно секциите и класовете.

5. СКАЗКА ПЕТА Торки, 14 август 1924 г.....62

Карл Велики, Харун ал Рашид. Дворецът на Харун ал Рашид като център за развитие на една мощна духовно-космическа култура. Мъдрият съветник на Харун ал Рашид. Духовна среща между Харун ал Рашид и неговия съветник с Аристотел и Александър в свръхсетивния свят по време на осмия вселенски събор в 869 г. Чрез Аристотел и Александър импулсът на *Михаел* се насочва към едно задълбочено Християнство с оглед на новата епоха на *Михаел*. Харун ал Рашид и неговият съветник действуват чрез мохамеданизма.

6. СКАЗКА ШЕСТА Торки, 21 август 1924 г.....74

Чрез *Михаел* в човешкото физическо и етерно тяло проникват космически слънчеви сили. Космическата Интелигентност, която *Михаел* управляваше по-рано, е отпаднала от него. Тя се струи първо като собствена интелигентност в душите на хората. *Михаел* трябва отново да я намери в сърцата на хората. В Тинтагел, където по-рано се е намирал замъкът на Артус, и днес в царуването на природата може да се види действието на Слънцето в земната материя. Тази беше същността на езическата религиозност. Дванадесетте рицари на Артус водеха борба за външната цивилизация. В противоположност с течението на Артус стои течението на *Граала*, което търси духовното естество на Слънцето повече в сърцата на хората. Школата от Шартр стоеше между течението на Артус и течението на *Граала*. Среща на напусналите Земята учители от Шартр със слизащите на земята аристотелци. Школата на *Михаел* в духовния свят.

Тези сказки държани само пред членове на Антропософското Общество са определени като работен материал за такива читатели, които са запознати с написаните трудове на Рудолф Щайнер и с изнесените от него сказки. Текстът се придържа колкото е възможно към стенографските записи. Отказахме се от прибавянето на забележки и указания, за да запазим интимния характер на тези устни съобщения, отначало не предназначени за печатане. Относно предаването на други хора на казаното в тези сказки Рудолф Щайнер отбелязва в сказката от 22 юни 1924 година, че то не трябва да става по друг начин, освен *чрез четене на точния текст*.

НАПЕЧАТАНО КАТО РЪКОПИС

Върху характера на тези частни печатни издания Рудолф Щайнер се изказва в своята Автобиография "Пътят на моя живот"/глава 35 до 36, март 1925 година/ както следва:

"Съдържанието на тези печатни издания бяха замислени като устни съобщения, неопределени за печатане.

Никъде в тях не е казано и до най-малка степен нещо, което да не е чист резултат на изграждащата се Антропософия... Който чете тези частни печатни издания, може да ги взема в пълния смисъл като това, което има да каже Антропософията. Ето защо без колебание... можахме първоначално да приемем една такава форма, тези печатни издания да се разпространяват само в кръга на членовете на Антропософското Общество. Трябва само да се има предвид, че в непрегледаните от мене издания могат да се намерят някои грешки.

едно съждение върху съдържанието на едно такова печатно издание се признава само за онзи, който познава, какви предпоставки се допускат за неговото произнасяне. А за по-голяма част от тези печатни издания това е антропософското познание на човека и на Космоса, доколкото същността на това познание е изложено в Антропософията, а също и познанието на това, което се намира като Антропософска История в съобщенията от духовния свят".

Кармата на антропософското общество и съдържанието на антропософското движение

СКАЗКА ПЪРВА

Арнхайм, 18 юли 1924 г.

Поради късното пристигане вчера не можах да Ви кажа онези думи, които на драго сърце бих казал и които трябва да подхождат на онова, което стана в Антропософското Общество при Гьотеанума от Коледното Тържество насам. Тъй като чрез нашия Бюлетин между приятели е станало по същество известно, какво беше замислено с онова Коледно Тържество, бих искал също да говоря само накратко върху най-същественото и след това в разглежданията, които са свързани повече вътрешно с това, което Коледното Тържество означава за Антропософското Общество, да продължа да говоря по-нататък върху него.

Това Коледно Тържество трябваше да представлява едно обновяване, бих могъл да кажа едно основаване на Антропософското Общество. До това Коледно Тържество аз постоянно можех да правя разлика между Антропософското Движение и Антропософското Общество. Последното трябваше да представлява един вид земна проекция на нещо, което съществува в определено течение на духовния живот в духовния свят. Това, което се предава като учение тук на Земята, което се съобщава тук като антропософска Мъдрост, трябваше да бъде именно отражение на това, което протича в настоящите времена в духовните светове съобразно фазата на развитие на човечеството. Тогава Антропософското Общество беше така да се каже администратор на онова, което течеше през Антропософското Движение като благо на антропософското учение.

Но с течение на времето това не се прояви като нещо, което може да бъде свързано с едно истинско култивиране на антропософското благо. Ето защо яви се необходимостта аз самият, който до тогава бях само *учител* на антропософското благо - без всякаква официална връзка с Антропософското Общество - да поема заедно с президиума от Дорнах ръководството на Антропософското Общество като такова. Чрез това обаче Антропософското Движение и Антропософското Общество станаха едно. И от онова Коледно Тържество в Дорнах насам трябва да важи именно противоположното: *не трябва вече да се прави разлика между Антропософското Движение и Антропософското Общество, а двете трябва да бъдат едно*. И онези, които са в моя помощ като президиум при Гьотеанума, трябва да бъдат считани като един вид езотеричен президиум. Така щото това, което става чрез този президиум, може да бъде охарактеризирано както следва: *провеждане на Антропософия, докато по-рано можеше само да бъде администрирано, управлявано това, което се учеше в Антропософията*.

Обаче това означава същевременно, че цялото Антропософско Общество трябва да бъде постепенно поставено на една друга основа, на една основа, която прави възможно, щото езотеричното да тече непосредствено през Антропософското Общество и това, което в бъдеще ще съставлява

същността на Антропософското Общество, трябва да бъде донасянето на съответното настроение, на съответното убеждение в мисли, чувства и воля от страна на онези, които искат да бъдат антропософи. Ето защо трябва да се прави разлика между Общото Антропософско Общество, което в бъдеще ще бъде едно напълно официално общество, така че, както бе оповестено на Коледа, всеки ще може да има циклите - с онези съответни клаузи, които представляват един вид идейно-духовно ограничение - и основаната от тогава в това Общо Антропософско Общество Школа, която ще обхваща три класа. Досега може да бъде основан първият клас, който иска да бъде член на тази школа, трябва да поеме тогава и други задължения освен онези, които са валидни само за общите членове на Антропософското Общество. Член на Антропософското Общество може да бъде този, който се интересува от Антропософия и приема учението; *с това той не поема никакви задължения, освен тези, които всеки благоприличен човек следва от само себе си поради морални причини.* Напротив от тези, които искат да станат членове на Школата, ще се изисква, те да застанат в живота като истински представители на Антропософското Движение и да действуват в хармония с езотеричния президиум при Гьотеанума в Дорнах. Следователно с това е казано, че този, който иска да бъде член на Школата, трябва да полага усилия да представлява Антропософията в света чрез неговата собствена личност. Естествено това обуславя, щото ръководството на Школата да се запази правото да може да обяви, че някой не може да бъде по-нататък член на Школата, ако то счита, че съответният не може да представлява един представител на Антропософското Движение. Не казвайте, че това е едно възпрепятствуване на човешката свобода. Напротив то е едно свободно договорно отношение между членовете на Школата и ръководството на тази Школа; *защото ръководството на школата също трябва да бъде свободно да каже това, което трябва да каже, на онзи, на когото има да го каже.* Ето защо то трябва да може да обяви на този, когото счита за недостоен да му говори, това, което подобава.

В цялото схващане на езотеричното течение, което от сега нататък ще минава през Антропософското Движение, ще се крие благотворното, плодотворното развитие на антропософското дело. Ще се положат усилия, щото нищо бюрократично, нищо външно административно да не засяга Антропософското Общество, а всичко да почива само върху човешкото, което трябва да бъде култивирано сред Обществото. Без съмнение също и президиумът при Гьотеанума трябва да администрира всякакви неща; *обаче това не ще бъде главното.* Същественото ще бъде, президиумът при Гьотеанума да върши това или онова от неговата инициатива.

И това, което той прави, което той вече е започнал в неговата разнообразност, ще бъде именно съдържанието на Антропософското Общество.

С това ще бъдат основно отстранени някои неща, които се явиха именно като вредни през последните години сред Антропософското Общество и които създават трудни часове за някои членове, защото се родиха всякакви предприятия, които са произтекли от така наречена добра воля, които обаче не можаха да станат това, което се казваше за тях, и които всъщност отклониха Антропософското Движение по странични течения. В бъдеще Антропософското Движение ще бъде по човешки начин онова, което тече през Антропософското Общество.

Колкото по-добре бъде разбрано това, толкова по-благоотворно ще бъде то за Антропософското Движение. И аз мога да кажа: *благодарение на това, че тогава на Коледа при събраните в Гьотеанума царуваше онзи импулс, от онази Коледа насам стана възможно да бъде внесен един свършено друг тон в Антропософското Движение.* И за мое най-дълбоко задоволство мога да отбележа, че навсякъде на различните места, където можах да бъда досега, този тон беше приет най-сърдечно. Можем вече да кажем: *това, което беше поето на Коледа, беше в известен смисъл една дързост.* Защото съществуваше определена евентуалност: *тази именно, че може би, поради факта, че ръководството на Антропософското Общество беше непосредствено съединено с преподаването на духовното благо на мъдростта, онези духовни същества, които ръководят Антропософското Движение в духовния свят, да оттеглят тяхната помощ.* Мога да кажа, че това не се случи, а се случи именно противоположното: *тези духовни същества идват с една по-голяма благодат, с едно по-високо благоговение насреща на онова, което тече през Антропософското Движение.* В известен смисъл съществува също едно обещание спрямо духовния свят. Това обещание ще бъде неотклонно изпълнено и ще се види, че в бъдеще нещата ще станат така, както бе обещано пред духовния свят. Така щото отговорност поема не само Антропософското Движение, такава отговорност към Президиума поема също и Антропософското Общество.

Само тези няколко думи исках аз да кажа предварително, за да прибавя веднага нещо, което може да бъде казано сега и което е от такова естество, че може да стане съдържание на Антропософското Движение. Бих искал да кажа нещо, което е свързано с Кармата на самото Антропософско Общество.

Когато днес обгърнем с поглед, как Антропософското Общество стои в света като възплъщение на Антропософското Движение, виждаме че в това Антропософско Общество са събрани определен брой хора. Който има поглед за това, той вижда, че в света има и други хора - навсякъде се на-

мират такива хора - които според тяхната Карма също имат условията за да дойдат в Антропософското Общество. Но тези хора срещат първо трудности, не намират веднага пътя към това Общество; *обаче те ще го намерят вече или в настоящото въплъщение или в следващото*. Но трябва да имаме предвид това; *че онези хора, които идват в Антропософското Движение чрез тяхната карма, са предопределени за това движение*.

Всичко, което става сега във физическия сетивен свят, има на своята основа предварителните събития в духовните светове. Нищо не става тук във физическия свят, което да не е било предварително подготвено по духовен начин в духовния свят. А това именно е много важно: *това, което става тук на земята в 20-то столетие, че определен брой хора се стичат и събират в Антропософското Общество, е било подготвено през първата половина на 19-то столетие чрез това, че душите на тези въплътени днес хора, които се стичат и събират в такъв голям брой, бяха обединени в духовния свят, преди още да бяха слезли във физическия сетивен свят*. И определен брой души се бяха събрали в задружното действие и провеждаха в духовните светове един вид култ - един култ, който беше подготовка за онези копнежи, които се родиха в душите на хората стичащи се сега като въплътени в Антропософското Общество. И който има дарбата, да познае отново душите в техните тела, той познава, как през първата половина на 19-то столетие тези души са действували заедно с него, когато в свръхсетивния свят бяха устроени мощни космически имагинации, представляващи онова, което бих могъл да нарека: *новото християнство*. Тогава душите бяха обединени, както сега са обединени сега тук въплътени в тела, за да сглобят от това, което бих могъл да нарека космическа субстанциалност и космически сили, да сглобят в действителност онова, което в мощни образи имаше космическо значение и което беше прелюдия на това, което тук на Земята трябва да се осъществи като учение, като антропософско дело. Бих могъл да кажа: *по-голяма част от антропософите, които седят заедно, биха могли да кажат едни на други, ако биха прозрели този факт: да, ние се познаваме, ние бяхме заедно в духовните светове и сме имали заедно в един свръхсетивен култ мощни космически имагинации!*

Обаче всичко, което като души се беше събрало по този начин през първата половина на 19-то столетие, за да подготви това, което трябваше да стане Антропософско Движение на Земята, всичко това подготви всъщност предварително онова, което винаги съм наричал: *течение на Михаел, което настъпи в последната третина на 19-то столетие и което съставлява най-важната духовна ударна сила в новото развойно течение на човечеството*. Течението на Михаел: *да се приготви пътя на Ми-*

хаел за неговото земно-небесно действие - тази беше задачата на душите, които се бяха събрали в свръхсетивния свят.

Обаче повод за събирането на тези души беше това, което се беше случило с тях в течение на дълго, дълго време - в течение на столетия, а за мнозина от тях в течение на хилядолетия. Сред тези души се намират главно две групи: *в едната група влизат тези души, които в първите християнски столетия преживяха онова християнство, което през това време беше разпространено в Южна Европа, отчасти също в Средна Европа.* За своите вярвачи това Християнство имаше в своя поглед още един *Христос*, който беше считан като великият божествен пратеник, който е слязъл от Слънцето на Земята, да действа по-нататък между хората. Този *Христос* беше считан от първите християни на първите столетия - с повече или по-малко разбиране - като "*великият Бог на Слънцето*".

Обаче в тези първи християнски столетия не съществуваше вече това, което някога е било инстинктивно ясновидство на човечеството. Хората не виждаха вече в Слънцето великото духовно царство, в центъра на което е живял някога *Христос*. На мястото на старите инстинктивни ясновидски схващания за слизането на *Христос* на Земята дойде през първите християнски столетия онова, което беше само предание, предание за това, че *Христос* е слязъл на Земята идвайки от Слънцето и се е съединил с Исуса от Назарет във физическо тяло. Масата на тези християни нямаше вече нищо освен представата, че някога в Палестина е живяло едно същество, *Христос-Исус*, върху природата и същността на когото започва вече да се спори в съборите, дали той е бог или бог и човек или нещо подобно. Масата на хората все повече и повече имаше само това, което се диктуваше от Рим.

Обаче между масата на тези християни живееха отделни личности, които винаги бяха считани като еретици. Те още имаха живия традиционен спомен за това, че *Христос* беше едно слънчево Същество и че някога в този физически сетивен свят е слязло едно свършено чуждо на Земята Същество, именно едно слънчево Същество, че това слънчево Същество беше слязло на Земята. Чак до 7-то, 8-то столетие сл. Хр. тези души бяха все повече и повече заставени да казват: *това, което иде сега като християнство, то не разбира вече Христа!* Тези еретически души се умориха, така да се каже, от Християнството. И имаше просто такива души, които минаха през вратата на смъртта в първите християнски столетия, до 7-то, 8-то столетие, които се бяха уморили от Християнството. Независимо от това, дали са имали едно междинно възплъщение, за тези души стана меродавно възплъщението, което те имаха в първите християнски столетия. Тези души се подготвиха от 8-то, 9-то столетие в духовния свят за

онази велика, мощна дейност, за която току що загатнах, като казах: *през първата половина на 19-то столетие бе проведен един вид свръхсетивен култ*. В този култ взеха участие тези души. Те образуват едната от групите души, които са дошли в Антропософското Общество.

Другата група души са такива, които са имали тяхното последно меродавно въплъщение в последните предхристиянски столетия - а не в първите християнски столетия - и които още можеха да виждат с ясновиждащ поглед в духовния свят в мистериите на древното, предхристиянско езичество. Това бяха такива души, които се бяха запознали в древните мистерии с факта, че някога *Христос* ще слезе на Земята. Тези души не преминаха първите времена на християнското развитие на Земята, а през това време се намираха в свръхсетивния свят и дойдоха на Земята едва по-късно, въплътиха се на Земята след 7-то столетие в едно меродавно въплъщение. Това са такива души, които така да се каже бяха гледали от гледището на свръхсетивния свят навлизането на *Христос* в земната култура. Те бяха копнеещи за Християнството. Но тези души бяха същевременно такива, които искаха да развият една мощна деятелност, за да донесат в света едно истинско космическо, духовно Християнство.

Тази втора група се съедини с онези души от първата група в онзи свръхсетивен култ, който се проведе през първата половина на 19-то столетие. По този начин стана великото космическо-духовно тържество, което продължава много десетилетия и образува един духовен процес в онзи свят, който граничи непосредствено с физическия. Там бяха душите, които след това слязоха и се въплътиха на Земята, тези души, които бяха или души уморени от Християнството на първите столетия или такива копнеещи за Християнството души. Те бяха действували заедно в свръхсетивния свят за следващото земно въплъщение. След това те се въплътиха на Земята към края на 19-то столетие и слизайки на Земята бяха подготвени за това, да дойдат в Антропософското Общество.

Всичко това беше подготвено обаче в течение на столетия. Тук на Земята се разви постепенно едно Християнство, което схващаше Евангелията така, като че тези Евангелия говорят само за едно същество - *Исус* от Назарет, което възвестява *Христос* от някакви абстрактни висини. Хората нямаха вече никакво предчувствие, как светът на звездите като израз на духовното е свързан с духовния свят, поради което не можеха да разберат: *Христос, като един божествен слънчев герой е слязъл в Исуса, за да сподели съдбата на хората*. За онези, които днес разглеждат историята по общоприетия начин, съвсем не съществуват най-важните факти. Преди всичко не съществува никакво истинско разбиране за тези "еретически" души; *често пъти самите тези еретически души, които са слезли на Земята към 19-то столетие било като уморени от християнството,*

било като копнеещи за християнството, не познават себе си. Към 7-то, 8-то столетие постепенно изчезнаха онези предания върху Христос, които живееха между еретиците, ставащи уморени от Християнството. Те останаха да съществуват още само в малки кръгове, където бяха подържани до средата на Средновековието, до 12-то столетие. Тогава съществуваха, бих могъл да кажа, малки кръгове от богопомазани учители, които бяха получили още нещо от преданията на древните времена върху духовното Християнство, върху космологическото Християнство. Между тези учители имаше също такива, които получиха тези съобщения от древни времена и което изгря като един вид вдъхновение; така щото те още можеха да изживеят един макар и по-силен или по-слаб отблясък на онова, което през първите столетия на християнството хората можеха да виждат под въздействието на едно мощно вдъхновение като сливане на Бога на Слънцето в Тайната на Голгота.

Следователно съществуваха две течения. Първо онова течение, което произхожда пряко от еретическите движения на първите столетия на Християнството. Тези души бяха подбуждани още от това, което живееше в древния гръцки платонизъм. Те бяха подбуждани така, че, когато чрез преданията от древните време на настъпваше вътрешният душевен пролом, винаги можеха да виждат сливането и действието на Христос на Земята под въздействието на едно макар и слабо, но все пак съществуващо вдъхновение. Това беше платоническото течение. Другото течение беше предназначено за нещо друго. Към него принадлежаха именно онези души, които бяха минали през своето последно меродавно въплъщение във времето преди идването на Христос и тогава бяха гледали на Християнството като на нещо бъдеще. Това беше течението, което трябваше да подготви интелекта за онази епоха, която аз винаги съм посочвал като започваща в първата половина на 15-то столетие. Тогава трябваше да изгрее епохата на съзнателната душа, епохата, в която трябваше да се развие човешкият интелект. Това беше подготвено в противоположност с платониците, но в хармонична противоположност към тях, то беше подготвено от аристотелците. И онези, които разпространяваха аристотелското учение до 12-то столетие, бяха още онези, които бяха минали през тяхното същинско меродавно въплъщение в старото време на езичеството, а именно в елинството. И след това - в средата на Средновековието, в 12-то, 13-то столетие - дойде великото, чудесното, бих могъл да кажа, обяснение между платониците и аристотелците. И между тези платоници и аристотелци се намираха също ръководителите на онези, които изис-

ваха Антропософското Движение и които съставляваха двете групи души, които посочих.

Към 12-то столетие се разви като чрез една вътрешна необходимост определена школа, в която оживя именно като отглас старото платоническо виждане. Тази школа имаше великите представители, които още притежаваха преданията за тайните на първото Християнство; *тя имаше онези представители, в сърцата и душите на които проблесна от такива предания онова, което им позволи да виждат в духовните връзки, в които беше поставено християнството.* В школата от Шартр във Франция, където се намира катедралата от Шартр, изградена в толкова много велики подробности, се обедини, концентрира се това, което по-рано беше разпространено в голям размер в малки кръгове. Ако искаме да назовем един от онези, с които можеше да бъде свързана школата от Шартр, която се разцъфтя особено в края на 11-то и в 12-то столетие, ние трябва да назовем *Петер от Компостелла*, който в своите вдъхновени видения в собствената си душа възобнови старото духовно Християнство. И наред с него

ние се запознаваме с редица чудесни образи, които учеха в Шартр. В това 12-то столетие в школата от Шартр съществуваха твърде забележителни тонове върху Християнството. Там имаме например *Бернардус от Шартр, Бернардус Силвестрис, Йохан Селисбъри; там беше именно великият Аланус аб Инсулис.* Мощни учители! Като че между тези духове действуваше самият Платон, тълкувайки Християнството, така говореха те в школата от Шартр. Те учеха духовното съдържание на Християнството. Писанията, които произхождат от тях, изглеждат може би абстрактни на днешните хора, когато те ги четат, но това се дължи само на абстрактността на душите на днешните хора. Писанията на тези велики личности описват духовния свят изцяло с царуващите елементи, с действащия елемент на *Христос*. И сега, обични приятели, бих искал да изложя пред Вашите души, как особено Бернардус Силвестрис, Аланус аб Инсулис са предавали учението пред своите посветени ученици. Колкото и парадоксално да изглежда това за днешния човек - все пак такива явления са съществували тогава за ученика от Шартр.

Там са учили следното: *християнството ще получи едно обновление.* То ще бъде отново разбрано в неговото духовно съдържание, когато ще е изтекла Кали-Юга, Тъмната епоха, и ще е настъпила една нова епоха. Но за нас днешните хора тази Тъмна епоха е изтекла в 1899 година; *ето защо днешният обрат, който трябва да настъпи за човечеството с изтичането на Кали-Юга, се дължи на извънредно големия импулс, който навлезе в човечеството две десетилетия преди това чрез влизането в*

действие на Михаел. Той бе предсказан пророчески в Школата от Шартр още в 12-то столетие, особено от Бернардус Силвестрис и Аланус аб Инсулис. Обаче тези хора не учеха аристотелски, те не учеха с интелекта. Те учеха изцяло в мощни образи, които разгръщаха пред своите слушатели - образи в които беше представено това, което е духовно съдържание на Християнството. Но съществуваха определени пророчески учения. Бих искал да поставя пред Вашите души едно такова пророческо учение в извлечение.

Аланус аб Инсулис каза пред тесен кръг на неговите посветени ученици: *ние гледаме днес света така, че още познаваме централното положение на Земята, че съдим за всичко от Земята.* Ако бихме оплодили следващите столетия само с този земен възглед, който ни прави способни да имаме нашите образи, нашите имагинации, тогава човечеството не би могло да напредва. Ние трябва да сключим съюз със аристотелците, които внасят в човечеството интелекта, който след това да бъде одухотворен и в 2-то столетие трябва да блести сред човечите по един нов духовен начин. Ако днес считаме Земята като център на Космоса, ако описваме планетите като кръжащи около Земята, ако описваме цялото звездно небе, така както то се представя първо за физическите очи, така, като че то се върти около Земята, то ще дойде все пак някой и ще каже: *нека поставим Слънцето пространствено в центъра на мировата система!* Но когато дойде този, който ще постави Слънцето пространствено в центъра на вселената, светогледът ще опустее. Тогава хората само ще изчисляват пътищата на планетите, ще определят само местата на небесните тела. Те ще говорят за небесните тела само като за газове или физически тела, които горят и горейки светят; *ще знаят нещо за звездното небе само по математически-механичен начин.* Обаче това, което ще се разпространи така като пуст, като празен светоглед, все пак има нещо, макар и твърде мизерно, все пак той ще има нещо: *ние гледаме света от Земята; този, който ще дойде, ще гледа света от Слънцето.* Той ще бъде като някой, който дава само "посоката", посоката към един величествено важен път, изграден с най-чудесните събития и с най-чудесните същества. Но той ще даде само абстрактната посока; *с това беше обърнато внимание върху светогледа на Коперник, в неговата пустота, в неговата абстрактност, обаче като посока, защото всичко, което ние застъпваме с нашите имагинации, трябва първо да си отиде, така казваше Аланус аб Инсулис; това трябва да си замине и образът на света трябва да стане така да се каже напълно абстрактен, почти само като един пътеводител на един път с чудесни паметници.* Защото в духовния свят ще има един, който ще вземе този пътепоказател, нямаш нищо друго за обновлението на света освен посоката, за да може да основе след това заедно с

интелектуализма новата духовност, един, който не ще се нуждае от нищо, освен от този пътепоказател. А това ще бъде, както казваше Аланус аб Инсулис, Свети *Михаел*: *за него трябва да бъде освободено полето; той ще посее пътя с нови семена*. За това не трябва да има нищо друго освен линия, математическа линия.

Когато Аланус аб Инсулис учеше нещо подобно пред само малко ученици, през Школата от Шартр преминаваше като един чар, като една магия. Но беше така, като че етерният свят наоколо би бил обхванат от удара на вълните на Михаеловото учение.

Така се разпространи над западна Европа до южна Италия това, което даде на този свят духовната атмосфера. И имаше някои, които можеха да схванат това, в душата на които се надигаше нещо като една мощна Инспирация, като едно мощно Вдъхновение и които тогава можеха да виждат в духовния свят.

Но в развитието на света е така, че тези, които са посветени във великите тайни на съществуването, каквито бяха до определена степен Аланус аб Инсулис и Бернардус Силвестрис, знаят: *човек може да върши в ограничен размер винаги това или онова!* Един такъв човек като Аланус аб Инсулис си казваше: *ние, платониците, трябва да минем през вратата на смъртта, можем да живеем отначало само в духовния свят*. Ние трябва да гледаме от духовния свят и да оставим физическия свят на други, на онези, които развиват интелекта по аристотелски начин. Този интелект трябва да бъде развиван сега. В напреднала възраст Аланус аб Инсулис облече дрехата на ордена на Цистерцианците. А в ордена на Цистерцианците имаше много нещо от такива учения. Обаче тъкмо онзи от Цистерцианците, които имаха по-дълбоките разбираня, си казаха: *от сега нататък ние можем да действваме само от духовния свят, трябва да изоставим полето на аристотелците*.

Тези аристотелци станаха главно Доминиканците. И така в 13-то столетие ръководството в духовния свят на Европа премина върху тях. Но имаше още нещо, бих могъл да кажа, което се намеси значително в духовния живот на Европа, което остана именно от тези духове: *Петер От Компостелла, Аланус аб Инсулис, Бернардус от Шартр, Йоханес Селисбъри и онзи поет, който от школата на Шартр съчини една значителна поема за 7-те свободни изкуства*. Това, което ставаше в Школата на Шартр, беше така действено, че неговото влияние се простираше например чак до университета от Орлеан, където през втората половина на 12-то столетие проникна като учение нещо, което се разливаше в такива велики, мощни образи като със сребърни слова от устата на Бернардус Силвестрис, на Аланус аб Инсулис към учениците от Шартр. Но бих могъл да кажа, духовната атмосфера беше така надалече проникната от то-

ва, че веднъж един човек, който като италианец се завръщаше от своето посланичество в Испания и при завръщането си, когато бързаше към своята родина, научи, че велфите са били изгонени от тяхната власт. Към това се прибави и един лек слънчев удар, поради което неговото етерно тяло се излъчи и той улови това, което така да се каже лъхаше в етерния свят от Школата на Шартр, лъхаше това, което беше останало от нея. И чрез това, което лъхаше по този начин към него от етерния свят, той получи нещо като една интуиция, една интуиция, която съществуваше при много хора през първите християнски столетия. Той видя първо разпрострян пред себе си земния свят, какъвто той съществува около човека, обаче в този свят царуваха, не както се казваше по-късно, природни закони, а царуваше великата помощница на божествения Демиург, духовната Природа, която беше приемница на Прозерпина в първите християнски столетия. Тогава не съществуваха природните закони, абстрактните природни закони; *посветените виждаха като живо същество това, което действуваше в природата като една обширна божествена сила.* В гръцките мистерии Прозерпина беше представена като царуващо над Природата Същество, което делеше своето време между горния и долния свят. Нейната приемница в първите християнски столетия беше богинята Природа.

След като въпросната личност се взря в живота и тъкането на богинята Природа благодарение на получения лек слънчев удар и на полъха на това, което беше развивано в Школата от Шартр, и след това остави тази интуиция да действува по-нататък в нея, тя видя действието на елементите, земя, вода, въздух, огън, както те са били виждани в древните мистерии: *моцното тъкане на елементите.* След това тя видя тайните на човешката душа, видя онези 7 Същества, за които се знаеше, че те са великите небесни Учители на човешкия род. Това хората знаеха през първите християнски столетия. Тогава не се говореше за такива абстрактни учения, както това става днес, когато се учи нещо чрез понятия и идеи. През тези християнски столетия се говореше за това, че хората са поучавани от духовния свят чрез богините Диалектика, Риторика, Граматика, Аритметика, Геометрия, Астрология или Астрономия и Музика. Хората не си представяха тези 7 Същества абстрактно, както по-късно: *те ги виждаха, гледаха ги пред себе си, не мога да кажа в плът, а като духовни същества.* Те се оставяха да бъдат поучавани от тези небесни Същества. По-късно те не се явяваха вече по хората като живите богини Диалектика, Риторика и т.н. в едно единно видение, а в абстрактните форми, в абстрактно-теоретически учения.

Тази личност, за която говоря сега, остави всичко това да действува върху нея. А след това тя бе въведена в света на планетите, който същевре-

менно разкрива тайната на човешката душа. И след като мина през великия миров океан, тя бе въведена в света на звездите от Овидий, който беше минал през вратата на смъртта и беше станал водач на душите в духовния свят. Тази личност, *Брунето Латини* стана учител на Данте. И това, което Данте научи от Брунето Латини, той го вложи след това по своя поетичен начин в Божествената Комедия. Така следователно цялата поема Божествена Комедия е един последен отблясък на това, което продължаваше да живее по платонически начин на отделни места и което от устата на Силвестрис беше предавано през 12-то столетие в Школата от Шартр от такива, които бяха подбудени от древните предания, така че в тях възникваха тайните на Християнството като в особени инспирации, които след това те можеха да предадат чрез думи на своите ученици. Това, което Аланус аб Инсулис внесе в Цистерциния орден, то премина после върху доминиканците, които култивираха именно интелекта свързвайки се с Аристотел. През 12-то столетие се разцъфтя Школата на Шартр, а през 13-то столетие започна и в ордена на доминиканците мощното действие за схоластиката в смисъла на аристотелизма. Онези, които като велики учители на Школата от Шартр минаха през вратата на смъртта в духовния свят, бяха там още известно време заедно със слизащите за земното въплъщение доминиканци, които след като слязоха на Земята основаха аристотелизма. Ето защо ние трябва да насочим поглед върху едно междинно време, когато като в един велик небесен събор преминалите през вратата на смъртта велики учители от Шартр бяха заедно с онези, които като доминиканци трябваше да развият аристотелизма след слизането си на Земята. Тогава в духовния свят бе сключен великият "небесен договор". Онези, които под ръководството на Аланус аб Инсулис бяха възлезли в духовния свят, казаха на слизащите на Земята аристотелци: *сега на Земята не е нашето време; ние трябва да действуваме първо от тук от духовния свят върху Земята*. Ние съвсем не можем да слезем в близкото време в никакви въплъщения на Земята. Сега нашата задача е да развиете интелекта в изгряващата епоха на Съзнателната душа.

След това великите схоластици слязоха на Земята и изпълниха онова което се бяха договорили с великите платоници от Школата на Шартр. Тогава се случиха някои важни неща. Един от онези, които бяха слезли порано, получаваше например едно послание чрез един друг, който беше останал по-дълго време с Аланус аб Инсулис в духовния свят, т.е. при онази духовна индивидуалност, която беше живяла на Земята като Аланус аб Инсулис. Слизащият по-късно донасяше това послание, т.е. той действуваше заедно с по-възрастния и така на Земята започна подготовка за интелектуалистичната епоха, която получи своето начало в домини-

канския орден. Именно този, който беше останал по-дълго време при Аланус аб Инсулис в духовния свят, обличаше първо одеждата на Цистерцианския орден и едва по-късно я заменяше с одеждата на Доминиканския орден. Така действуваха следователно от сега нататък онези, които някога са стояли под влияние то на онова, което се беше родило при Аристотел, и горе "бдяха" така да се каже платониците, обаче във връзка с действащите на Земята аристотелци, горе бдяха тези, които са били в Школата от Шартр. Духовният свят вървеше ръка за ръка с физическия свят. Това беше един вид подаване на ръка от страна на аристотелците към платониците в течение на 13-то, 14-то и 15-то столетие. И след това също мнозина от онези, които бяха слезли, за да въведат в Европа аристотелизма, бяха отново горе при другите.

Обаче по-нататъшното развитие протече така, че както тези, които са били ръководители в Школата от Шартр, така и тези, които имаха ръководните места в ордена на доминиканците, застанаха начело на онези, които през първата половина на 19-то столетие подготвиха антропософското течение в онзи мощен свръх сетивен култ, който се разгърна в посочените образи. Първо трябваше отново да слязат онези, които бяха действували повече или по-малко като аристотелци: *защото под влиянието на интелектуализма не беше дошло още времето, за да бъде отново задълбочена духовността*. Обаче съществуваше едно непрекъснато споразумение, което действа по-нататък. И според това споразумение от това, което е Антропософско Движение, трябва да се роди нещо, което трябва да намери своето завършване в края на това столетие. Защото над Антропософското Общество виси една съдба: *съдбата, че мнозина от онези, които днес се намират в Антропософското Общество, трябва отново да слязат на Земята към края на 20-то столетие, обаче тогава съединение също с онези, които са били и самите ръководители в школата от Шартр или са били ученици на тази школа*. Така щото, ако цивилизацията не трябва да премине в пълен упадък, преди изтичането на 20-то столетие на Земята трябва да действуват съвместно платониците от Шартр и по-късните аристотелци.

Това трябва да приеме в бъдеще с пълно съзнание Антропософското Общество: *да разбере нещо от своята карма*. Защото в лоното на духовното развитие на човечеството лежат много неща, които особено днес не могат да излязат на повърхността на съществуването. Днес някои неща се явяват твърде външно; *обаче когато можем да познаем в неговите симптоми това, което се явява външно, ако можем да го познаем в неговото значение, тогава се разкриват някои неща от това, което живее духовно в столетията*. Тук мога да посоча може би някои от тези неща. И защо това да не трябва да бъде посочено сега, когато езотерич-

ната черта, езотеричното течение трябва да мине през Антропософското Общество? Бих искал да посоча някои неща, които трябва да Ви покажат, как едно насочване на погледа върху това, което е около нас, ни позволява да прогледнем в някои връзки на нещата.

Когато аз самият, подготвяйки Антропософското Движение, минах по един особен път на съдбата, това се показва в една съвсем странна връзка с Цистерцинския орден, който стои във връзка с Аланус аб Инсулис. Бих искал да избягна да не се образуват легенди от това, което изнасям езотерично. Касае се за това, че тези неща биват представени от езотеричното. Чрез външните събития моята съдба ме накара да насоча поглед по един твърде странен начин върху това, което могат да ни научат такива духовни връзки, каквито аз изложих сега. Може би някои от Вас познават статиите "Пътят на моя живот", които са публикувани в списанието "Гьотеанум". Там аз трябваше да разкажа, как в моята младост минах не през една гимназия, а следвах реално училище и усвоих едва по-късно гимназиалното образование. Аз самият трябва да считам това като едно странно съчетание на съдбата. Защото в града, в който прекарах моята младост, имаше само няколко крачки от гимназията до реалното училище и висеше само на косъм аз да отида не в реалното училище, а в гимназията. Обаче ако тогава в този град бих отишъл в гимназията, аз бих станал свещеник на Цистерцинския орден. В това няма никакво съмнение. Защото това беше една гимназия, в която преподаваха само цистерцинци. Защото аз имах голямо влечение към тези отци, които в голяма част бяха също извън редно учени хора. Аз прочетох много от това, което тези отци бяха написали, то ме засягаше извънредно дълбоко; *обичах тези отци*. И всъщност аз минах "покрай" Цистерцинския орден само благодарение на това че не отидох да уча в гимназията. Кармата ме водеше по друг начин; *обаче цистерцинският орден не ме изпускаше*. Това аз също описвам. Бях такава натура, която живееше постоянно общително, и разказвам в "Пътят на моя живот" също, че по-късно в дома на поетесата Мария Евгения делле Грацие общувах с почти всички богослови. Това бяха почти всички свещеници от Цистерцинския орден. Там се създаде така да се каже перспективата да се върна назад. Лично за мене това беше твърде близко: *създаде се погледът перспективата да мина обратно през течението на цистерцинския орден и да навляза в духовния живот чак до школата от Шартр*. Защото Аланус аб Инсулис беше един цистерцинзец. И странно е: *когато по-късно написах моята първа мистериозна драма "Вратата на посвещението", поради естетически необходимости не можах да постъпя по друг начин, освен да изкарам на сцената жените в едно облекло, което се състоеше от една дълга туника и това, което се нарича "стола" /антична женска дреха/. Ако си предс-*

тавите едно такова облекло така, че имате една жълто-бяла туника, към нея столата и поясите черни - тогава имате дрехата на Цистерцинския орден. Тогава аз мислех само за естетическите необходимости; *обаче това облекло беше много близко до дрехите на цистерцинския орден*. Тук имате едно указание за това, как се получават връзките за този, който може да проследи явяващите се във външния свят симптоми в тяхното вътрешно духовно значение.

На Коледа започнахме с това, да разкриваме все повече и повече тези външни връзки. Те трябва да излязат на бял свят, защото човечеството очаква познанието на вътрешното, след като в течение на много столетия беше научила само външното и днес цивилизацията се намира в едно ужасно положение. Между многото неща, които ще дойдат, трябва да стои указанието за това, как от една страна е действувала Школата от Шартр, как посветените в тази Школа са минали през вратата на смъртта и са намерили в духовния свят онези души, които по-късно са носили на Земята дрехата на Доминиканския орден, за да разпространят аристотелизма с неговата интелектуалност, за да подготвят по мощен начин епохата на Съзнателната душа. И така ние имаме, бих могъл да кажа, аристотелизма продължаващ да действа в Антропософското Общество, само че днес одухотворен, и очакващ своето по-нататъшно одухотворение. След това в края на 20-то столетие ще дойдат онези, някои от които са днес тук, обаче съединени с онези, които са били учители в Школата от Шартр. Към това се стреми, към това е насочена целта на Антропософското Движение: *да съедини в себе си и двете*. Аристотелизъм в душите, които предимно в старото езичество в очакване на Християнството и живяха с копнеж за Християнството, докато като доминиканци можах да проповядват Християнството чрез интелектуалността; *те ще бъдат съединени с онези, които изживяха християнството още по физически начин и чиито най-важни ръководители бяха свързани с школата от Шартр*. До сега тези последните не са слизали в земно въплъщение, по-добре казано в земно прераждане, въпреки че при моето сближение с Цистерцинския орден можах винаги да срещам вселявания на някои от онези, които бяха в Школата от Шартр. Защото в Цистерцинския орден можеше да бъде срещната някоя личност, която не беше едно превъплъщение, не беше едно прераждане на ученик от Шартр, която обаче имаше моменти в нейния живот, когато часове, дни наред беше проникната от една такава индивидуалност от Школата в Шартр. В този случай имаме следователно "вселявания", а не "въплъщения". И в тези случаи са написани чудесни неща, за които трябва да се запитаме: *кой е авторът?* Авторът не е "патерът" /отецът/, който тогава се намираще в Цистерцинския орден, в бледожълтата дреха с черната стола и черния пояс; а ав-

торът в този случай беше онази личност, която в този случай се беше настанила за дни или седмици в душата на един такъв брат на цистерцинския орден. От така написаните неща някои са продължили да действуват по-нататък в такива статии или писания, които са малко познати в литературата. Аз самият имах един странен разговор, за който също разказах в "Пътят на моя живот", имах един такъв разговор с един от принадлежащите на Цистерцинския орден, който беше извънредно учен човек. Ние бяхме излезли от едно общество и говорихме върху проблемата "Христос". Аз изложих върху тази проблема моите идеи, които по същество останаха същите, които постоянно изнасям в моите сказки. През време когато обяснявах това, моят събеседник бе обхванат от безпокойство и каза: може би ще стигнем до нещо такова; ние не ще си позволим, да мислим нещо подобно. По същия начин се изказа той и върху други проблеми на Христологията. Но тогава - този момент стои много живо пред моята душа - както вървахме из Виена ние спряхме там, където граничат един с друг Шоттенрингът и Бургрингът, от едната страна Хофбургът, от другата Хотел дьо Франс и Обетната църква, и моят събеседник ми каза: "Бих искал да дойдете с мене. Ще ви дам една книга от моята библиотека; в нея се намира нещо забележително, което е свързано с това, което току що казахте". Аз отидох с него. Той ми даде една книга върху Друзите. От цялата връзка на нашия разговор с тази на четенето на тази книга аз узнах, че когато изхождайки от Хистологията аз стигнах да говоря за повтарящите се земни съществувания, този основен учен човек излъчи по един странен начин своя дух и, когато дойде на себе си, просто си спомни: аз имам една книга върху друзите, в която е писано нещо върху прераждането. Той знаеше това от една единствена книга. Беше така учен - беше вече дворцов съветник при Виенския Университет, че за него се казваше: "Дворцовият съветник Н. Н. познава целия свят и още три села" - толкова учен беше той - но в своето въплъщение не знаеше повече, освен че в една книга върху друзите се намира нещо върху повтарящите се земни съществувания. Тази е разликата между това, което хората имат в тяхното подсъзнание, и това, което тече през човешките души като духовен свят. След това се случи странното, че веднъж държах една сказка във Виена. Същата личност присъствуваше на моята сказка и след завършването и направи една забележка, която не може да бъде схваната по друг начин, освен че този човек имаше в този момент едно пълно разбиране за едни човек на съвременността и за отношението на този човек на съвременността към неговото минало въплъщение. И това, което той каза за връзката на два земни живота, беше правилно, то не беше погрешно. Но той не разбираше абсолютно нищо; само говореше това.

С това искам да покажа, как духовните движения проникват в съвременността. Обаче това, което днес прониква само като през малки прозорци, трябва в бъдеще да се превърне в едно единство чрез онази връзка между ръководители на Школата от Шартр и ръководителите на схоластиката, когато настъпи духовното обновление в края на 20-то столетие, което ще изведе нагоре в духовното също и интелектуалното. За да настъпи това, хората не трябва да проиграват 20-то столетие! Обаче тъй като днес всичко зависи от свободната воля, то и за да настъпи това - а именно за да могат да слязат на Земята двете свързани помежду си партии и да произведат едно ново одухотворение на културата на 20-ия век - зависи също от това, дали Антропософското Общество ще развие всеотдайно и в истинския смисъл Антропософията.

Това е, което исках да кажа днес: *как антропософското течение е свързано с дълбоката тайна на епохата, която започва с явяването на Христос в Тайната на Голгота и се развие така, както аз описах това сега.* С това искаме да продължим във втората сказка.

СКАЗКА ВТОРА

Арнхайм, 19 юли 1924 г.

Вчера аз си позволих да изясня за приятелите, които бяха тук, някои неща върху Кармата на Антропософското Общество. Днес бих искал да обясня нещо, което е свързано с това, и ще го кажа така, че днешното да може да бъде разбрано също и от самото него.

Всичко, което трябва да бъде извършено в съвременния момент на развитието на човечеството за подготовката на духовните събития на близкото и далечно бъдеще, е свързано с това, което между нашите антропософски приятели аз често пъти нарекох събитието на *Михаел*, и днес бих искал да кажа именно някои неща върху това събитие на *Михаел*, които са свързани с Антропософското Движение.

Когато говорим за едно такова явление като събитието на *Михаел*, ние трябва да изходим напълно от представите, че светът е изграден така да се каже "на етапи". Когато разглеждаме развитието на света само с онези сили, които са възможни днес за човека чрез неговия земен живот между раждането и смъртта, ние виждаме, как човечеството се е развило на Земята, как древни народи са се образували от още по-древни народи; *как после ориенталския свят, чрез индийското, китайското, арабското и халдейско-египетското население се е получило гръцко-римската култура се е получила епохата на средновековието и как накрая се е родила нашата по-нова епоха с всички нейни бъркотии, но също и с всичко това, което тя донесе като нещо велико в техническо отношение.* Обаче както "отдолу", бих могъл да кажа, така и "отгоре" на тази плоскост, ко-

ято обгръщаме в процеса на развитието напред на народите, ние виждаме развития, развития, през които сега минават не хората, но през които минават духовни Същества, но такива духовни същества, които стоят в определена връзка с развитието на човечеството.

Непосредствено с развитието на отделните хора има работа царството на Ангелите, на Ангелите в християнския смисъл. Това царство на Ангелите съдържа в себе си онези Същества, които ръководят отделния човек, доколкото той се нуждае от едно такова ръководство, от такива ръководители от един земен живот в друг земен живот; *те са закрилници на човека във всичко, в което той се нуждае от такава закрила*. Следователно те са свързани, макар и свръхсетивно за земните очи, непосредствено с развитието на човечеството.

Обаче в непосредствено граничещото духовно царство развиват тяхната дейност онези Същества, които наричаме йерархия на Архангелите, Архангели. Тези Архангели имат работа с много неща, които играят роля също в развитието на човечеството, не с отделния човек, а с връзките от хора. Например такъв е случаят с това, което аз често пъти съм споменавал в антропософските сказки, че развитията на народите се управляват от архангелските Същества. Но работата стои също така, че определени епохи в развитието на Земята са импулсирани, определяни предимно от напълно определени архангелски Същества. Например в трите столетия, които предхождаха последната третина на 19-ия век, следователно в 19-ия, 18-ия, 17-ия и в част от 16-ия век, трябва да си представим цивилизацията свят главно под господството на онова архангелско Същество, което християните можещи да говорят за тези неща са наричали *Габриел*. Следователно през време на този период е била епохата на *Габриел*.

Тази епоха на *Габриел* има голямо значение за цялото по-ново развитие на човечеството. Защото всъщност от Тайната на Голгота насам е било така, че хората са изживели на Земята: *висшето слънчево същество Христос е слязло на Земята от Слънцето, приело е едно тяло в тялото на Исуса от Назарет, свързало се е със съдбата на Земята*. Обаче оставайки свързано по този начин със Земята Христовото Същество, Христовият Импулс не може да обхване вътрешното естество на физическото и етерното тяло на човечеството през цялото редуване на господствата на Архангелите от Тайната на Голгота насам до господството на *Габриел*. Това беше възможно едва под импулса на *Габриел*, който започна да действва около три столетия преди последната третина на 19-то столетие. Следователно едва от това време насам съществува едно човечество, което може да бъде проникнато от Христовия Импулс вече чрез силите на наследствеността - макар и то да не е сторило това до днес. Защото *Габриел* царува сред човечеството над всичко, което е физически сили на наслед-

ствеността. Той е именно свръхсетивния Дух, който е свързан с редуването на поколенията, който, бих могъл да кажа, е великият обхванен Дух-закрилник на майките, доколкото тези майки раждат човешки чеда в света *Габриел* има работа с ражданията, той има работа със зародишното развитие на човека. Силите на *Габриел* се крият във всичко онова, което стои като нещо духовно на основата на размножението; *така щото едва от това последното господство на Габриел насам физическото размножение на човечеството е дошло във връзка с Христовия Импулс.*

След това от края на 70-те години на миналото столетие започва господството на *Михаел*. То е съвършено различно от господството, от царуването на *Габриел*. Докато господството на Архангелите в предишните три столетия трябваше да бъде търсено в духовните импулси на физическото, то във всичко, което от края на миналото столетие насам се разпространява като господство на *Михаел*, трябва да виждаме онзи Архангел, който има работа с духовните, с разумните качества на човечеството, следователно с всичко онова, което се отнася за духовната култура. И за разглеждането на земната връзка на човечеството има извънредно голямо значение, че господството на *Габриел*, което, бих могъл да кажа, обхваща в духовно то това, което е най-много физическо, е винаги заменено от господството на *Михаел*, който има всъщност работа с всичко онова, което в културата е така нареченото духовно. Следователно когато искаме да насочим поглед върху архангелското закрилящо божество за физическото размножение, ние насочваме погледа нагоре към архангела *Габриел*; *когато искаме да насочим поглед нагоре към онзи дух, който в епохата на цивилизацията има работа с развитието на науките, с разгръщането на изкуствата и т.н., тогава ние насочваме погледа нагоре към онова архангелско същество, което в християнството носи името Михаел.*

В онези култури, които са винаги меродавните в епохите, винаги се редуват господствата на 7 Архангели; *така щото господството на Михаел е предхождано от 6 други архангелски господства.* И когато от *Габриел* отидем в миналото по-нататък в царуването на Архангелите, ние стигаме до една епоха, в която *Михаел* отново е осъществявал своето влияние на Земята. Така щото винаги едно такова царуване на даден Архангел е повторение на минали, аналогични царувания на този Архангел. Самото развитие на Архангелите става същевременно чрез този напредък. Винаги след определено време, след около 2000 години, идва същият Архангел да царува сред меродавната цивилизация.

Обаче тези царувания, които траят около 300 години и малко повече, се различават съществено едни от други. Те не се различават винаги така силно, както царуването на *Михаел* от царуването на *Габриел*, но те се различават съществено едни от други. И тук ние можем да кажем: *вина-*

ги, когато царува Габриел, се подготвя за следващото време онази епоха, която разделя народите едни от други, диференцира ги, епохата, в която народите стават повече националистични. Вие можете да запитате: как става, че в настоящото време, когато настъпила епохата на Михаел, на Земята се явява един толкова силен националистичен елемент? Да, духовно това е било подготвено дълго време преди това; след това то продължава да действа, трепти по-нататък и още дълго време съществуват неговите последици, които често пъти са по-лоши от не посредствената епоха. Защото импулсивността на Михаел се провира само постепенно в това, което в голяма част е било оставено от царуването на Габриел. Обаче винаги, когато започва епохата на Михаел, за човечеството на Земята започва един копнеж да преодолее всички народностни различия и да разпространи над народите, които населяват през това време Земята, онова, което се е родило като най-висша култура, като най-висше духовно съдържание в определена епоха. Господството на Михаел се характеризира винаги с вземането на надмощие на един космополитски принцип, с разпространението на висшето духовно развитие на Земята между онези народи - независимо какви езици говорят те - които са достъпни за това духовно равнище. Ето защо между 7-те Архангели, които изпращат своите импулси в развитието на човечеството, Михаел е винаги онзи, който дава на човечеството импулса на космополитизма - и същевременно импулса да бъде разпространено между човечеството най-ценното, което съществува в една епоха.

Когато отидем сега назад в развитието на човечеството и запитаем: *коя е най-близката епоха на Михаел, която е предхождала настоящата?* - ние стигаме до онази епоха, която е намерила своя завършек с онези космополитни дела, които са станали на основата на тогавашния най-ценен гръцки духовен живот, разнесен в Азия чрез походите на Александър Велики. Ние виждаме тук, как на основата на древното развитие на цивилизацията се е развил стремежът да бъде разнесено при източните народи, да бъде разнесено в Египет онова, което е било постигнато като духовна култура в Гърция - в малката Гърция - да бъде то разпространено по един космополитен начин между народите, които са били достъпни за това. Става извънредно важното събитие, че от тази епоха на Михаел се разгръща космополитното разпространение на онова, което е било постигнато за човечеството от гръцкия народ. И когато в северна Африка се разцъфтява градът Александрия, в определен смисъл това разцъфтяване е едно увенчание на тогавашната епоха на Михаел.

Това беше предидущата епоха на Михаел. След това идват на власт другите шест Архангели. И в последната третина на 19-то столетие, в края на 70-те години на това столетие, отново започва една нова епоха на

Михаел. Обаче още никога в цялото земно развитие не е имало такава голяма разлика между редуващите се епохи на *Михаел*, както между времето на Александър Велики и онова, в което се намира сега от края на 70-те години на миналото столетие. Между тези две епохи на *Михаел* се пада онова събитие, което дава същинския смисъл на земното развитие: *Тайната на Голгота!*

Сега трябва да помислим, какво има всъщност *Михаел* да управлява в целостта на духовния Космос: *той има за управление онова, което е наистина духовно, което обаче след това завършва в интелектуалното разбиране на човека. Михаел* не е онзи Дух, който култивира интелектуалността; *обаче всичко, което той дава като спиритуалност, като духовност, то трябва да бъде прието, да бъде разбрано от човечеството под формата на идеи, под формата на мисли - обаче под формата на мисли, които обхващат духовното. Михаел* иска човекът да бъде едно свободно същество, което да разбира в своите понятия и идеи също и това, което получава като откровение от духовните светове.

Нека разгледаме тази епоха на *Михаел*, каквато тя е била във времето на Александър Велики. Аз често пъти съм казвал: *в нашата епоха хората са много, много умни, т.е. те имат понятия, идеи, представи, интелектуалистични са, имат една само изтъкана интелектуалност*. Но хората са били умни също и в епохата на Александър Велики. Само че, ако някой би ги запитал тогава: *от къде имате вие вашите идеи, вашите понятия?* Те не биха казали: *добили сме ги от самите нас*. А те са получавали духовните откровения - и заедно с тези откровения идеите. Така щото идеите не са били считани като нещо, което човек сам изгражда, а като нещо, което се разкрива на хората заедно с духовността. И тази - противоположна на днешната земна - небесна интелектуалност имаше да управлява *Михаел* тогава във времето на Александър Велики. Между Архангелите, доколкото те населяват Слънцето, той беше най-изпъкващият. Той беше онзи Дух, който изпращаше от Слънцето не само физическо-етерните слънчеви лъчи изпращаше на Земята вдъхновяващата интелектуалност. Защото тогава хората са знае ли: *това, което те развиват на Земята като сила на интелигентността, е дар на Небето, дар на Слънцето, който се изпраща на Земята от Слънцето*. И непосредствено изпълняващият Дух, който изпраща на Земята интелектуалността по духовен начин, това е *Михаел!* Това съществуваше също в древните мистерии на Слънцето като едно чудесно учение на посветените: *че на Слънцето обитава Михаел, че там той управлява космическата интелигентност вдъхновява хората, тя е един дар на Михаел*.

Но настъпи онази епоха, в която все повече и повече трябва да бъде подготвена способността на човека да развива интелекта от своята собствена

сила на душата; не само да получава в откровение интелигентността на Космоса, а самият той да стане интелигентен от собствена сила. Това бе подготвено после от аристотелизма, чрез онзи особен, явяващ се в залеза на гръцката култура философски светоглед, който след това даде импулса за походите на Александър Велики в Азия и Африка. В аристотелизма се криеше, бих могъл да кажа, откъсването, отделянето на земната интелигентност от космическата Интелигентност. В това, което после по-късно бе наречено логика на Аристотел, се крие отделянето на онзи мислен скелет, който след това се превърна в човешка интелигентност във всички следващи столетия. А сега трябва да помислите, че като едно последно деяние, което произхождаше от импулсите на *Михаел*, имаме основаването на земно-човешката интелигентност и внасянето на гръцката култура чрез походите на Александър Велики в онези народи, които имаха заложба за космополитното. Това е едно единно дело.

След това епохата на *Михаел* бе заменена от тази на *Орифиел*. Господствуващ стана Архангелът *Орифиел* /Архангелът на планетата Сатурн/. Настъпи Тайната на Голгота. Онези човешки души, които при господството на *Михаел* в епохата на Александър Велики бяха съдействували в деянията, за които току що говорих, бяха събрани в началото на християнската епоха сред Слънцето около Архангел *Михаел*, който обаче присъствува и преживя напускането на Слънцето от *Христос* заедно с онези, които като човешки души трябваше да му служат.

И това е също едно от събитията, които трябва да обгърнем с поглед: *че в онези човешки души, които са свързани с Антропософското Движение, се е отпечатала картината: ние сме съединени с Михаел на Слънцето, Христос, който до сега изпращаше своите импулси на Земята от Слънцето, напуска Слънцето, за да се свърже с развитието на Земята!* Да, представете си само това пълно със значение, свръхземно-космическо събитие, тази особена гледка, която имаха онези души, които тогава бяха събрани около *Михаел* като служители на Ангелите, след като *Михаел* беше завършил своето господство на Земята, и които преживяват сред слънчевата област, как *Христос* напуска Слънцето, за да свърже своята съдба със съдбата на земното човечество. "*Той заминава!*", това беше великото преживяване.

В действителност човешките души получават техните насоки не само на Земята, те получават тези насоки също и в живота между смъртта и едно ново раждане. Така беше преди всичко за онези, които бяха преживявали епохата на Александър Велики. Един велик, мощен импулс бликна от космическо-световноисторическия момент, когато тези души видяха, как *Христос* напусна Слънцето. И на тях им беше ясен фактът: *сега космическата интелигентност преминава постепенно от Космоса върху Земя-*

та. И *Михаел* и онези, които бяха около него, видяха така да се каже, как постепенно всичко, което по-рано се разливаше от Космоса като Интелигентност, се спусна на Земята.

И *Михаел* и неговите последователи - било когато бяха горе в духовния свят, било когато за кратко време бяха въплътени на Земята - видяха, как в 8-то следхристиянско столетие лъчите на интелигентния живот слезе в областта на Земята, те знаеха: *там долу интелигентността ще се развива по-нататък!* И на Земята можеше да се забележи, как се явиха първите мислителци. Другите, които по-рано бяха се явили като велики същества, бяха вдъхновени притежатели на мисълта. Собствено мислещи хора се явиха едва от това 8 следхристиянско столетие насам. И сред хора на Архангелите в областта на Слънцето от съществото на *Михаел* прозвуча мощното слово: *"това, което беше сила на моето царство, което аз управлявах от тук, не е вече тук; то трябва да тече и се вълнува по-нататък там долу на Земята!"*

Този беше изгледът на Земята гледан от Слънцето от 8-то столетие насам. Тази беше също великата тайна, че силите, които са предимно силите на *Михаел*, слязоха от небето на Земята. Тази беше също великата тайна, която бе предадена на някои посветени в школите от рода на тези, за които аз говорих вчера, например във висшата Школа от Шартр. Бихме могли да кажем: *по-рано, когато човек искаше да знае, що е интелигентност, той трябваше да насочи поглед към Слънцето чрез мистериите.* Сега Интелигентността не беше още така видима на Земята, но постепенно се признаваше, че на Земята се развиват хора, които имат собствено мислене, собствена интелигентност. Един от онези, които сред европейската цивилизация имаха първи проникнала в тяхната душа искрата на собственото мислене, беше без съмнение често споменаваният от мене *Скотус Еригена*. Обаче той е бил предшествуван вече от някои, които са имали собствено мислене, а не вече само вдъхновено мислене, разкрито отгоре мислене. И все повече и повече се разпространяваше това собствено мислене.

Обаче в земното развитие съществуваше една възможност това собствено мислене да бъде поставено в една особена служба. Защото помислете: *това собствено мислене беше сборът от импулсите слезли на Земята от Небето от областта на Михаел.* *Михаел* беше призван първо за това, да остави тази интелигентност да се развие по-нататък на Земята. Той не участвуваше още в това развитие, а трябваше да слезе отново на Земята едва в 1879 година. Това земно мислене се разви първо на Земята така, че *Михаел* не можеше да упражни власт върху него. Той не можеше още да импулсира хората, които бяха свободомислещи, защото неговото господство, неговото време не беше още дошло.

Тази дълбока тайна, която царуваше в развитието на човечеството на Земята, беше позната в отделни, малко на брой източни мистерии. И така в тези малко на брой източни мистерии учители с основни духовни заложби, които те бяха развили, можаха да посветят ученици в тази велика тайна. И чрез едно съчетание от рода на тези, които са трудно разбираеми за обикновения земен ум, случи се, че тази тайна стигна до онзи владетелски дворец, за който аз говорих в Гьотеанума и на други места. Именно в 8-то и началото на 9-то столетие в този владетелски дворец царуваше *Харун ал Рашид*. Харун ал Рашид беше произлязъл от културата на арабизма, от повлияната от мохамеданизма култура. Тази тайна, за която току що говорих, беше стигнала до неговите посветени или знаещи поне до определена степен съветници. Именно защото тази тайна беше стигнала до Багдадския дворец при царуването на Харун ал Рашид, затова този дворец беше така блестящ. Всичко, което съществуваше като мъдрости, като изкуство, като дълбока религиозност на изток, се концентрира - обаче под мохамеданско оцветение - в дворецът на Харун ал Рашид. Докато при двореца на Карл Велики в Европа, който беше съвременник на Харун ал Рашид, хората се занимаваха с това, да съставят първите елементи на една граматика и всичко беше още варварско, Багдад беше столица, блестящият културен център на източния, предноазиатски духовен живот. Харун ал Рашид обедини около себе си онези, които знаеха за великите предания на източните мистерии.

И той имаше пред себе си именно един съветник, който в минали времена беше посветен, върху духовната импулсивност на когото още действуваша неговите минали възплъщения и който стана организатор на всичко, което се развиваше при двореца на Харун ал Рашид като геометрия, физика и химия, музика, архитектура и други изкуства, обаче особено поетическото изкуство. В този блестящ сбор от мъдречи при този дворец съществуваше едно повече или по-малко съзнателно чувство за това: *интелигентността на Земята, която беше слязла от Небето на Земята, трябва да бъде поставена в служба на мохамеданския духовен способ!* А сега помислете: *от времето на Мохамед, от епохата на халифите насам мохамеданизмът беше пренесен от Азия през Северна Африка в Европа.* Там той се разпространи чрез война. Обаче заедно с онези, които разпространиха арабизма по военен начин чак до Испания - от това беше засегната духовно Франция и цялата западна Европа - с тях дойдоха също забележителни личности. И на всички Вас са известни онези военни походи на франкските царе против маврите, против арабизма. Обаче това е външната страна, която протича в историята, а много по-голямо значение има това, как духовните течения постоянно протичат във вътрешността на развитието на човечеството.

След това Харун ал Рашид както и неговият знаменит съветник минаха през вратата на смъртта. Но след като минаха през смъртта и се намираха в съществуването между смъртта и едно ново раждане, те преследваха по особен начин тяхната цел, да внесат арабския начин на мислене с помощта на разпространяващия се в Европа интелигентен принцип. Ето защо ние виждаме, че след като Харун ал Рашид беше минал през вратата на смъртта, неговата душа минавайки през духовния свят, през света на звездите, имаше погледа постоянно насочен от Азия, от Багдад, през Африка, през Испания, през западна Европа чак до Англия, имаше своя поглед насочен от Багдад през предна Азия, през Гърция, през Рим в Испания, Франция, даже чак до Англия. Това беше един живот между смъртта и едно ново раждане, който насочваше своето внимание непрестанно върху южна и западна Европа. След това Харун ал Рашид отново се възплъти и стана *Лорд Бейкън*, *Бейко от Верулам*. Самият Бейкън е Харун ал Рашид, който в помеждутъка между смъртта и едно ново раждане беше действувал по начина, който аз току що обясних. Обаче другият, който беше неговият мъдър съветник, избра другия път от Багдад през Черно море, през Русия към средна Европа. Двете личности, двете индивидуалности минаха по две различни посоки: *Харун ал Рашид до неговата следваща земна цел като лорд Бейкън, като Бейко от Велурам; мъдрият съветник не отвърна поглед през време на живота между смъртта и едно ново раждане от това, което може да бъде все повече и повече повлияно от изтока, да получи отпечатъка на изтока, и той се прероди отново в лицето на великия педагог и автор на "Пансофия" Амос Коменюс*. И от съвместното действие на тези действувачи някога в двореца от Багдад индивидуалности се роди след това в Европа онова, което се разви като остарял арабизъм - повече или по-малко настрана от Християнството - обаче под влиянието на интелигентността, която се беше откъснала от Слънцето от властта на *Михаел*.

Това, което стана външно-физически във войните, то бе отблъснато чрез царете на франките и другите европейци. Ние виждаме, как явяващите се с голяма ударна сила походи на арабите и разпространяваната от тях мохамеданска култура биват пресечени на запад, как те не могат да проникнат по-нататък; *виждаме как мохамеданизмът изчезва за Западна Европа*. Обаче като изгубваше това, което имаше като външна форма и основаваше като външна култура, по-новият арабизъм се превърна в модерната естествена наука, превърна се в това, което Амос Коменюс основа за света в един педагогически смисъл. И така стана, че в 17-то столетие земната интелигентност се разпространи така да се каже окупирана от арабизма.

С това обърнахме вниманието на нещо, което стои на основата на онова, в което днес трябва да посеем семето на Антропософията. Това трябва да разгледаме действително добре в неговата духовна вътрешност.

Обаче през време когато се получи това от Азия като духовно продължение на блестящия дворец от Багдад, в Европа се разпространи Християнството. Но то дойде така, че в Европа, бих могъл да кажа, аристотелизмът се разпространи при най-големи трудности. Докато чрез великите дела на Александър Велики аристотелизмът бе пренесен в Азия като естествена наука чрез всичко, което се беше развило по един мощен начин от гръцката култура, след това бе завладяно от арабизма, аристотелизмът се разпространи сред стремящата се нагоре християнска култура на Европа първо, бих могъл да кажа, "в една слаба отвара". И тук той се свърза с платонизма, който се коренеше напълно в древните гръцки мистерии; *свързва се така, както посочих това в първата сказка.*

Обаче ние виждаме първо, аристотелизмът се разпространи съвсем тихо в Европа, докато платонизмът образува навсякъде школи. И една от най-важните беше именно онази Школа от Шартр в 12-то столетие, в която действуваха онези велики духове, които аз посочих: *Бернардус Силвестрис, Бернардус от Шартр, Йоханес Селисбъри, и особено Аланус аб Инсулис.* В тази Школа от Шартр се говореше още по начин различен от това, което се разпространи като отзвук на арабизма. В тази Школа от Шартр имаше истинско Християнство, обаче истинско Християнство в блясъка на древните мистерии, както именно хора та още можеха да имат тази мъдрост на мистериите.

Тогава стана важното: *стоящите съвсем далече от арабизма, но с техния платонизъм напълно потопени в християнските тайни велики учители от Шартр минаха през вратата на смъртта.* И имаше едно кратко време, в началото на 13-то столетие, когато бе проведен така да се каже един велик небесен събор. Когато най-добрите учители, първо Аланус аб Инсулис, умряха, т.е. намираха се вече отвъд в духовния свят, те се събраха за едно велико космическо дело с онези, които още се намираха горе в духовния свят и трябваше скоро да слязат на Земята, където трябваше да застъпват аристотелизма по един нов начин. И между тези, които трябва да слязат, имаше именно такива, които с цялата си душа, с много интензивна душевна сила бяха взели участие в действието на Михаеловите импулси през времето на Александър Велики. И ние трябва да си представим, защо това отговаря на истината, че на този поврат от 12-то към 13-то столетие се събраха души, които бяха дошли горе в духовния свят от християнските центрове на посвещение, каквато беше Школата от Шартр, и такива души, които бяха готови да слязат долу на Земята и които си бяха запазили в духовните области - сега не платони-

зма, а аристотелизма, вътрешното действие на интелигентността, която произхождаше още от времето на Александър Велики. Там бяха също тези, които си казваха: *ние бяхме около Михаел, когато видяхме заедно с него, как интелигентността се разливаше надолу към Земята, ние бяхме обединени с него също при онова велико космополитно дело, което бе извършено още под старото господство на Михаел над интелигентността, когато интелигентността беше управлявана космически*. И тогава стана именно така, че учителите от Шартр прехвърляха първо на аристотелците управлението на духовните работи на Земята. Следователно на онези, които трябваше сега да слязат на Земята и които бяха годни да приемат управлението на интелигентния живот, на собствената интелигентност на Земята на тях платониците, които всъщност можеха да стоят още само под такова влияние, според което Интелигентността се управлява "от небето", на тях платониците, тези учители от Шартр, предадоха управлението на духовния живот на Земята.

Тези духове дойдоха именно в ордена на доминиканците, те още носеха в своите души един отзвук от импулса на *Михаел* от неговата минала епоха. И именно от ордена на доминиканците се роди схоластиката, онази схоластика, която след това трябваше да води остра, но величествена борба с въпроса: *как стои въпросът с интелигентното мислене?* Този беше великият въпрос, който след това залегна дълбоко в душите на основателите на схоластиката в 13-то столетие - този беше изгарящият въпрос: *какво става с господството на Михаел?*

Имаше хора, които по-късно бяха наречени номиналисти - те казваха: *понятията и идеите са само имена, те не са нещо действително*. Те бяха под влиянието на Ариман; *защото номиналистите искаха да прогонят от Земята всяко господство на Михаел*. Като твърдяха, че идеите са само имена, че те не са нищо действително, те всъщност искаха да не допуснат господството на *Михаел* на Земята. И за онези, които тогава имаха уши за това, ариманическите духове казваха: *космическата интелигентност се е изплъзнала от властта на Михаел; нека не допускаме Михаел отново да добие власт над интелигентността!* Но онзи важен небесен събор се състоеше именно в това, че платоници и аристотелци начертаха заедно един план, как трябваше да бъдат разработени по-нататък импулсите на *Михаел*. Срещу номиналистите застанаха доминиканските реалисти, които казваха: *идеите, понятията са нещо действително, което живее в нещата, те не са само имена*.

Когато човек има разбиране за това, той си спомня за такива неща понякога по един твърде странен, чуден начин. През моите последни години във Виена аз се запознах между другото с един орденски свещеник, *Винценц Кнауер*, който е написал философското съчинение, което аз често

пъти препоръчвам на антропософите да прочетат: "Главни проблеми на философията". В 19-то столетие той още се намираше в този спор между номиналисти и реалисти: *той се стараяше да покаже на хората, да обясни на хората, че е глупост да се говори за номинализъм, и за целта беше избрал един много добър пример - този пример се намира също в неговите книги - но аз с дълбоко задоволство си спомням, как веднъж вървах с него из Виена през вътрешната улица Берингер - ние говорихме върху номинализма и реализма - как с целия си разсъдлив ентузиазъм, който имаше в себе си нещо забележително - бих могъл да кажа: нещо от честната философия, докато другите философи бяха станали повече или по-малко нечестни - спомням си, как той каза: аз винаги обяснявам на моите ученици, че онова, което живее като идея в нещата, има действителност, и обръщам вниманието върху едно агне и един вълк. По отношение на тези две животни, на агнето и на вълка, номиналистите бяха казали: агнето не е нищо друго освен мускули, кости, материя, вълкът също не е нищо друго освен мускули, кости, материя. Това, което е осъществено в агнето като форма, като идея на агнето в агнешкото месо: то е само едно име. "Агне" е само едно име, като идея то не е нещо действително. Същото е положението и при вълка: като идея той също не е нещо действително, а само едно име. Обаче ние лесно можем да оборим номиналистите, каза добрият Кнауер, защото достатъчно е само да им обясним: лишите вълка за известно време от всякаква друга храна и му давайте да яде само агнешко месо: щом "идеята" агне няма никаква действителност, щом тя е само едно нищо, само едно име, и щом материята в агнето е всичко, тогава вълкът би трябвало постепенно да се превърне в агне. Обаче той не се превръща в агне. Напротив, той продължава да бъде действителността вълк. При това, което имаме пред себе си като агне, идеята агне и привлякла така да се каже материята и я е привела във формата на агне; същото е и при вълка: идеята вълк е привлякла материята, която се намира във вълка, и и е дала форма.*

Обаче този спор беше всъщност това, за което номиналистите и реалистите се бореха едни срещу други: *касаеше се за действителността на това, което може да бъде обхванато чрез интелигентността.*

Така доминиканците трябваше навреме да работят предварително за следващото господство на *Михаел*. И докато платониците, например учителите от Шартр, след завръщането на станалия на небето в началото на 13-то столетие небесен събор останаха в духовния свят, нямаха никакво меридавно прераждане, аристотелците трябваше да работят тогава за земните работи на интелигентността. И от схоластиката - която в модерно време Рим изопачи и окарикатури, ариманизира - изходи сега всеки

модерен интелегентен стремеж, доколкото този стремеж не беше завладян от арабизма.

Така ние виждаме в това време в средна и западна Европа да текат две течения: *от една страна течението, с което са свързани Бейкън и Амос Коменуус, и от друга страна имаме течението на схоластиката, т.е. поставянето в духовното развитие на цивилизацията но онова, което беше християнски аристотелизъм и е такъв и което трябваше да подготви новата епоха на Михаел.* Когато през времето на царуването на предишния Архангел схоластиците искаха да насочат поглед към духовните области, те си казваха: *там се намира Михаел, царуването на когото трябва да очакваме.* Трябва да бъде подготвено това, което той трябва отново да поеме под своята

власт в подходящото време на Земята, след като съобразно с космическото развитието трябваше да отпадне от неговото господство! Така се разви едно течение, което след това бе отклонено по един погрешен страничен път само от католическия ултрамонтанизъм, което обаче остава за себе си и продължава онова, което бе основано в 13-то столетие.

Следователно образува се едно течение, което работеше непосредствено в управлението на земната интелигентност на основата на аристотелизма. В него живееше после също онова, за което вчера казах, че някой, който беше останал по-дълго време при Аланус аб Инсулис в духовния свят, слезе като по-млад доминиканец и донесе едно послание от Аланус аб Инсулис на един по-стар доминиканец, който беше слязъл вече преди него на Земята. Тогава в европейския духовен живот живееше онази силна воля за мощно обхващане на мислите. И чрез земния живот от всичко това произлезе после всичко онова, което след това доведе в началото на 19-то столетие до едно велико, обхватно учредяване в духовния свят, където в мощни имагинации бе представено това, което по-късно трябваше да стане Антропософия на Земята. В първата половина на 19-то столетие, даже малко в края на 18-то, в небесните области бяха събрани всички онези, които на Земята бяха платоници под ръководството на Школата от Шартр и сега се намираха между смъртта и едно ново раждане, а също и тези, които бяха основали аристотелизма в Европа и междувременно отдавна бяха минали през вратата на смъртта. Всички те се събраха там, за да изпълнят един свръхземен култ, в който в действителни имагинации беше представено това, което трябва да бъде отново основано в новото Християнство в 12-то столетие по един духовен начин, след като новата епоха на *Михаел* беше започнала в последната третина на 19-то столетие.

От този случай нещо се процеди. Горе в духовния свят се проведе в мощни космически имагинации подготовка за онова интелигентно, но напъл-

но духовно творение, което след това трябваше да се яви като Антропософия. Това, което се процеди така: *то направи определено впечатление върху Гьоте*. Бих могъл да кажа, че при него то се прояви в миниатюрни образи. Великите, мощни образи, които се развиха горе, тях Гьоте не познаваше. Той преработи тези миниатюрни образи в своята "Приказка за зелената змия и прекрасната лилия". Едно чудесно явление! Ние имаме целите течения, които описах, продължаващи така, че те водят до онези мощни имагинации, които се разгръщат в духовния свят под ръководството на Аланус аб Инсулис и на други; *имаме мощен процес, че тук се процеждат някои неща, които въодушевяват Гьоте на поврата на 18-то към 19-то столетие и той създава своята духовна приказка за зелената змия и прекрасната лилия*. Това беше така да се каже едно излизане на яве на онова, което се разгърна първо в мощни имагинации в началото на 19-то, даже още в края на 18-то столетие в духовния свят. Ето защо не трябва да Ви бъде чудно, че във връзка с този свръх сетивен култ, който стана в първата половина на 19-то столетие, моята първа мистерийна драма "Вратата на посвещението", която трябваше да предаде по определен начин в драматична форма това, което стана в началото на 19-то столетие, получи външно една структура подобна на това, което Гьоте беше представил в своята Приказка за зелената змия и прекрасната Лилия. Защото от формата, в която Антропософията живя в първите времена имагинативно в свръхсетивните области, тя трябваше да слезе в земната област. Защото по онова време в свръхсетивните области стана нещо. Голям брой души, които са били засегнати от Християнството през различните времена, се съединиха с такива души, които бяха по-малко засегнати от Християнството, които бяха живели във времето, когато на Земята стана Тайната на Голгота, и преди това. Тези две групи души се съединиха, за да подготвят Антропософията в свръхземните области. Там се намираха описаните индивидуалности, които бяха около Аланус аб Инсулис, и тези, които сред течението на доминиканците бяха основали аристотелизма в Европа, съединени също с великия учител на Данте, с Брунето Латини. И в този голям отряд от души се намираше голяма част от онези, които днес, след като отново са слезли на Земята, са включени в Антропософското Общество. *тези, които днес изпитват стремеж да се съберат в Антропософското Общество, бяха заедно в началото на 19-то столетие в свръхсетивния свят, за да изпълнят онзи мощен култ в имагинации, за който говорих*.

Това е също нещо, което е свързано с Кармата на Антропософското Движение. То е нещо, до което стигаме, когато не разглеждаме това Антропософско Движение само рационалистично и в нейната външна земна форма, а когато разглеждаме нишките, които водят в духовните области.

Тогава ние виждаме, как така да се каже Антропософското Движение слиза на Земята. Да, небесното Антропософско Движение се развива в края на 18-то и в началото на 19-то столетие: *от това се процежда нещо, което Гьоте предава в миниатюрни образи в приказката за зелената змия и прекрасната лилия*. Но след това то трябваше да слезе долу, когато в последната третина на 19-то столетие Михаел иска да овладее земната интелигентност на хората, сега обаче слизайки от небето на Земята.

От Тайната на Голгота насам *Христос* бе съединен със Земята. Земното човечество не можа първо да го разбере външно. Господството на *Михаел* бе управлявало последната фаза на космическата Интелигентност през времето на Александър Велики. С настъпването на 8-то следхристиянско столетие космическата

Интелигентност беше слязла изцяло в областта на Земята. Онези, които бяха свързани с *Михаел*, след споразуменията с платониците, предприеха да подготвят тази земна интелигентност в схоластичния реализъм така, че *Михаел* да може отново да се съедини с нея, когато отново ще поеме своето господство в напредващата цивилизация в края на 70-те години на 19-то столетие.

Сега се касаеше за това, Антропософското Общество да обхване тази нейна вътрешна задача, която се състои в това, човешкото мислене да не бъде оспорвано на *Михаел*. Тук ние не можем да бъдем фаталисти. Тук ние можем само да кажем: *хората трябва да работят съвместно с Боговете*. *Михаел* одушевява хората със самия Михаел, за да се яви на Земята една духовност, която да бъде по силите на собствената интелигентност на хората, за да могат хората да мислят и едновременно да бъдат духовни човеци; *защото това означава първо господството на Михаел*. За това трябва да се води борба сред Антропософското Движение. Тогава онези, които днес действуват за Антропософското Движение, отново ще се преродят в края на 20-то столетие и ще бъдат свързани на Земята с онези, които бяха учители в Школата от Шартр. Защото това е споразумението постигнато в онзи небесен събор в началото на 13-то столетие, че платониците и аристотелците трябва да се явят заедно на Земята и да работят за това, щото Антропософското Движение да се разцъфти все повече и повече в 20-то столетие, за да може Антропософията да постигне в края на това столетие, чрез съюза на платониците и аристотелците определена връхна точка в земната цивилизация. Ако нещо подобно ще може да бъде изработено, както е предопределено от *Михаел*, тогава Европа, модерната цивилизация ще излезе от своя упадък. Обаче това не ще може да се постигне по някакъв друг начин! Това извеждане на цивилизацията от упадъка е свързано с разбирането на *Михаел*.

С това, обични приятели, аз Ви доведох до разбирането на тайната на *Михаел*, която царува именно в настоящето над мислещото и стремящото се към мъдрост, към духовна мъдрост човечество. Че с това - чрез Антропософията - в духовното земно развитие трябва да бъде внесено нещо, което на мнозина изглежда парадоксално, това Вие можете да разберете, защото всякакви демонично-ариманически същества обсебват хората. Така щото ариманическите същества вече тържествуваха в някои човешки тела, че *Михаел* не ще може вече да получи под своята власт космическата Интелигентност, която беше слязла на Земята. И това тържествуване, това ликуване беше особено силно към средата на 19-то столетие, когато Ариман вярваше вече, че *Михаел* не ще може да намери отново своята някогашна космическа Интелигентност, която беше намерила пътя от небето към Земята. Касае се за нещо велико, за нещо великанско! Ето защо никак не е чудно, ако стоящите вътре в тази борба трябва да изпитат някои странни неща.

Всъщност никога още не е говорено така странно върху едно духовно движение, както върху антропософското. Именно по куриозния начин, да се говори върху Антропософското Движение, Вие виждате, как то не може да бъде разбрано от най-просветените духове на съвременното с неговия духовен характер и с негова та връзка с Тайната на Голгота. Защото казва ли Ви някой, че е видял един човек, който е същевременно черен и бял? Не вярвам, че бихте считали един човек с ума си, ако би Ви казал нещо подобно. Обаче днес хората си позволяват да пишат нещо подобно върху Антропософията. Така например *Морис Метерлинк* си позволява в своята книга "Великата загадка" да развива върху самия мен, доколкото съм носител на Антропософското Движение, една логика, която е напълно подобна на онази, когато някой би казал, че е видял един човек, който е същевременно черен и бял, европейец и мавър. Човек може да бъде едно от двете, но не същевременно и двете. Въпреки това Метерлинк казва: "*това, което четем във вестите, казва Рудолф Щайнер, един от най-учените и също от най-обърканите съвременни окултисти...*" Ако някой би казал, че е видял един човек, който е същевременно европейец и негр, хората биха го счита ли за побъркан; *обаче Метерлинк си позволява да постави заедно "един от най-учените и най-обърканите"*. И той казва по-нататък: "*когато Рудолф Щайнер не се заблуждава в може би вероятни, но никога достъпни за проверка видения на доисторическите времена, когато той не се заблуждава в астралните форми на говорене върху живота върху други звезди, той е един ясен и проникателен дух, осветлил е смисъла на този съд*" - става въпрос за озирификацията - "*и това приравняване на душата с Бога извънредно добре*". Следователно това значи: *когато не говори направо върху Антропософията, той е*

един ясен и проницателен дух. Това може още да каже Метерлинк. Той може да каже още повече, не ша, които са изцяло странни, защото нами-ра възможно да каже следното: *"Щайнер е употребил своите интуитив-ни методи, които са един вид трансцендет на психометрия, за да рекон-струира историята на атлантите и да ни разкрие, какво става на Слънцето, на Луната и в други светове. Той ни описва редуващите се преобразования на съществата, които стават човеци, и прави това с такава сигурност, щото човек се пита, след като е следил с интерес увода, който показва един много преценяващ, логически и широк дух, дали внезапно се е побъркал или дали има работа с един шарлатанин или с един действителен визионерин".* /стр. 157/. А сега помислете само, що значи това: *Метерлинк твърди, че когато аз пиша книги, тогава уводи-те са винаги такива, че той трябва да каже: тук имаме работа с един "много преценяващ, логичен и широк дух".* Но когато четете по-нататък в моите книги, той не знае, дали аз внезапно съм се побъркал или съм един шарлатанин или истински визионер. Но аз не съм написал само отделни книги и при всяка книга написвам съответния увод. Следователно аз съм написал една книга, Метерлинк четете увода. Тогава аз му се представям като един *"много преценяващ, логичен и широк дух"*; тогава той четете по-нататък и сега ме намира такъв, че казва: *не зная, дали Рудолф Щайнер не се е побъркал внезапно или е един шарлатанин или истински визионер.* След това върви по-нататък... Аз написвам втора книга: *когато Метерлинк четете увода, там аз отново съм за него "много преценяващ, логичен и широк дух"*; после четете по-нататъшното съдържание и го намира отново такава, че не знае, дали аз съм се побъркал или съм един шарлатанин или истински визионер. Но помислете, че хората стигат до там да кажат: *когато чета уводната част на твоите книги, ти ми из-глеждаш умен, разсъдлив, логичен; но след това внезапно се побъркваш!* Що за чудни хора са това, които, когато започват да пишат, са логични, а след това като продължават да пишат те внезапно се побъркват; след това при следващата книга те отново се превключват, в началото са логични, после по-нататък се побъркват! И така ритмично по-нататък. *"Ритми"* съществуват в света.

Но от този пример можете да видите, как най-просветените духове на съвременността приемат това, което трябва да бъде основано като епоха на *Михаел* в света, което трябва да бъде направено, за да може *Михаел* отново да намери сред земното човечество космическата Интелигент-ност, която съгласно космическия порядък на нещата трябваше да се от-късне от неговото господство в 8-то столетие. Цялата традиция на *Ми-хаел* трябва да бъде отново разгледана. *Михаел* с нозе стъпили върху змея: *ние с право съзираме тази картина, която представя борещия се*

Михаел, как той представлява космическия дух срещу ариманическите същества, които той има под своите нозе.

Повече от всяка друга борба е поставена в човешкото сърце. Вътре в това сърце е закотвена тя от последна та третина на 19-то столетие насам. Решаващо трябва да стане онова, което човешките сърца правят с тази мирова работа на *Михаел* в течение на 20-то столетие. И в течение на това 20-то столетие, когато ще са изтекли първите 100 години от края на Кали-Юга, човечеството ще стои или до гроба на всяка цивилизация или в началото на онази епоха, когато в душите на хората, които свързват в тяхното сърце интелигентността с духовността, борбата на *Михаел* ще бъде водена в полза на Михаеловия импулс.

СКАЗКА ТРЕТА

Арнхайм, 20 юли 1924 г.

От това, което вчера разясних върху господството на *Михаел* в духовна, космическа връзка, можахте да видите, че *Михаел* заема едно особено положение между онези духовни Същества, които според наименованието възникнало от древни време на сред християнските общности ние наричаме Архангели. И за нас ще бъде важно именно за това, което има голямо значение в нашите дни, че в столетията преди основаването на Християнството *Михаел* още изпращаше своите импулси на Земята изцяло от Слънцето, от областта на Слънцето, изпращаше, бих могъл да кажа, космополитни импулси: *че след това тези космополитни импулси се изгубват, космическата интелигентност се откъсва от властта на Михаел и в 8-то следхристиянско столетие идва в областта на Земята.* Така щото тогава ние намираме сред земното развитие хора, които притежават качества да изработват собствени мисли, да имат собствено мислене, че след това така добитото мислене бе развито и развиващо се извоювано за едно следващо господство на *Михаел*, както обясних вчера това. Това извоюване бе постигнато като мъдреците от Школата на Шартр се споразумяха с онези, които произхождат от старото господство на *Михаел* и които са предопределени да развият по-нататък предишната космическа, а сега земна Интелигентност. Споразумяха се да работят съвместно за тази цел, докато в 19-то столетие настъпи възможността да бъде подготвено първо сред духовния свят, чрез онзи култ в имагинации, онова, което трябваше да бъде преследвано с Антропософското Движение. От последната третина на 19-то столетие, но особено в наше време, ние стоим в началото на новото господство на *Михаел*; *чрез това господство на Михаел се подготвя онова, което трябва да настъпи в настоящето столетие: а именно един по-голям брой хора - именно онези, които стигат до едно действително разбиране на Антропософията - да изминат преди*

края на столетието ускорено времето между смъртта и едно ново раждане и да се обединят отново на Земята под ръководството - сега така да се каже на двата вида духовни същества - под ръководството на учителите от Шартр и на онези, които са останали непосредствено свързани с господството на Михаел - за да дадат под ръководството на тези два вида духовни същества последния, ако мога да се изразя така, свещен импулс за по-нататъшното развитие на духовния живот на Земята.

Антропософията ще може да добие едно действително значение за онези, които искат да участвуват в нея, само тогава, когато те ще осъзнаят с определено вътрешно свещено усърдие, че могат да стоят вътре в една такава връзка, която може да бъде охарактеризирана така, както това стана вчера. Това ще даде вътрешния ентузиазъм, ще даде обаче също и сила. Това ще ги накара да разберат, да знаят, че трябва да работят в посоката, да станат все повече и повече продължители на онова, което някога е живяло в мистериите.

Обаче едно такова съзнание трябва да бъде задълбочено във всички направления. Защото в смисъла на обясненото вчера ние насочваме поглед в миналото към онова време, когато в духовната област на Слънцето *Михаел* беше съединен с определен брой свръхземни същества, когато от тази духовна област на Слънцето изпрати на Земята такива знамения, че те можаха да създадат въодушевление от една страна за делата на Александър Велики, от друга страна за Аристотеловата философия; *че можаха да произведат така да се каже последната фаза на вдъхновена интелигентност, духовна интелигентност на Земята; че след това заедно с онези човешки души, които бяха изпълнили по негово поръчение такива неща на Земята, Михаел заедно със своите духовни отряди и с отрядите на онези човешки души, които се намираха около такива ръководещи човешки души, наблюдава Тайната на Голгота от Небето.* И човек може вече да се проникне с нещо, което действа в душата, когато той поставя пред погледа си онзи момент, в който *Михаел* заедно с определен брой Ангели, Архангели и човешки души виждаха как *Христос* напуска Слънцето, за да влезе в тялото на един човек и чрез това, което може да изживее в човешкото тяло на Земята, да се свърже с по-нататъшното развитие на човечеството на Земята. Обаче същевременно това беше за *Михаел* знак, че от сега нататък управляваната до тогава от него небесна Интелигентност трябваше да се разлее така да се каже като един свещен дъжд върху Земята, постепенно да напусне небето. И в 8-то следхристиянско столетие беше така, че онези, които бяха около *Михаел* видяха, че субстанциалното, което *Михаел* съхраняваше до тогава, сега вече се намира на Земята.

Сега се касае за това, че в пълно съзвучие с господството на *Михаел* стана онова, което дойде в света чрез учителите от Шартр, но също и всичко, което дойде чрез избраните от ордена на доминиканците: *така щото, накратко казано, бе произведено онова развитие на човечеството, което от началото на 15-то столетие можа да сложи началото на развитието на Съзнателната душа в човечеството.* Защото приблизително в първата третина на предшестващото развитие, т.е. в първата третина на развитието на Разсъдъчната или Чувстващата душа имаме разпространението на свръхземната Интелигентност над Азия, Африка и една част от Европа чрез Александризма. Но сега настъпи едно особено време, едно време, което ни показва *Михаела*, най-изпъкващия архангелски Дух на Слънцето, показва ни го сред това Слънце така, че той знае, как неговото управление на космическата Интелигентност е отпаднала от Слънцето; *че той знае: уредени са също и работите, които могат да продължат по-нататъшното развитие на тази интелигентност на Земята.* Това време настъпва към 16-то, 17-то следхристиянско столетие. Тогава *Михаел* е така да се каже свободен от своите предишни задължения в Космоса. Земните развития управлява *Габриел* по начина, както описах това вчера.

Михаел се намира сега в едно особено положение. Когато един Архангел не е иначе управляващ княз на земните работи, той прави въпреки това неговите импулси да се вливат в това, което другите вършат. Защо то от редуващите се едно друго господства на Архангелите, от всичките 7 господства на Архангелите постоянно се вливат импулси: *само един е винаги главният.* Когато например в минали епохи *Габриел* е бил ръководният дух в развитието на човечеството, от него се вливаше главно това, което той трябваше да управлява, в земното развитие; *обаче другите Архангели съдействуваха.* Но сега, когато *Габриел* упражняваше своето господство, *Михаел* се намираще в едно особено положение, в положението именно, да не може да съдействува от Слънцето при земните работи. Това е едно твърде особено положение за един ръководещ Архангел: *да вижда, че неговата дейност, която е била упражнявана през дълги периоди, е престанала така да се каже.* И така стана, че *Михаел* каза на своите: *необходимо е, щото за времето, в което не можем да изпрацаме импулси на Земята - за времето, което ще завърши към 1879 година - да си търсим една особена задача, да си търсим една задача сред слънчевата област.* За онези души, които тяхната Карма беше довела в Антропософското Движение, трябваше да съществува възможността, да гледат в областта на Слънцето онова, което *Михаел* и неговите вършеха през времето, което на Земята беше време на господството на *Габриел*.

Това беше нещо, което така да се каже излизаше вън от всички останали редовно протичащи действия между Богове и човечи. Душите свързани с *Михаел* - ръководещите човешки души от времето на Александър Велики, онези от великото време на доминиканците и тези, които се бяха събрали около тях по-малко ръководещи, и голям брой стремящи се, развиващи се хора в съюз с ръководещите духове - всички те се чувствуваха като откъснати от традиционната връзка с духовния свят. Тогава човешките души, които бяха предопределени да станат антропософи, изживяха в свръхсетивния свят нещо, което никога по-рано не е било изживявано в свръхземните области от човешките души намиращи се между смъртта и едно ново раждане.

По-рано душите изживяваха, че през времето между смъртта и едно ново раждане човешките души в съюз с ръководещите духовни Същества изработваха Кармата за бъдещето земно съществуване. Обаче по-рано никоя Карма не беше изработвана така, както сега Кармата на онези, които благодарение на дадените неща бяха предопределени да станат антропософи. Никога по-рано между смъртта и едно ново раждане в областта на Слънцето не се работеше така, както можеше да се работи сега под освобождението от земните работи господство на *Михаел*.

Тогава се случи нещо, което беше събитие в свръхсетивните области, нещо, което днес почива в най-дълбоката вътрешност на по-голяма част от антропософите, макар и несъзнателно, спящо, сънуващо. И антропософът може да стори добре, ако, обръщайки се към своето сърце, казва: *там вътре се крие днес може би една несъзнателна тайна, която е отблясък на делата на Михаел от 16-то, 17-то, 18-то столетие в свръхземните области, когато преди моето сегашно слизване в областта на Земята аз работих под ръководството на Михаел, който можа да изработи нещо особено, защото беше свободен така да се каже от своите текущи задължения и задачи.* И *Михаел* събра своите отряди, събра онези, които като свръхсетивни същества принадлежаха към него от областта на Ангелите, Архангелите, събра обаче също и човешките души, които бяха дошли в някаква връзка с него. И *роди се* нещо подобно като една мощно разпространяваща се свръхсетивна *школа*. Както в началото на 13-то столетие онези, които можеха да действуват задружно, проведоха така да се каже един вид небесен събор, така сега непосредствено под ръководството на *Михаел* бе проведено от 16-то до 18-то столетие едно свръхсетивно школуване, едно свръхсетивно обучение, за велик Учител на което мировият ред избра самия *Михаел*. Следователно онова, за което Ви разказах, че е било проведено от първата половина на 19-то столетие като свръхсетивен култ протичащ в мощни имагинации, бе произхождало от едно свръхсетивно школуване, от едно свръхсетивно обучение, ре-

зультатите от което тези човешки души носят сега несъзнателно в тяхната вътрешност. Резултатът на това обучение се проявява само благодарение на това, че тези човешки души долавят стремежа към Антропософията. Този стремеж към Антропософията е резултатът на това школуване. И можем да кажем: *в миналото, в края на 15-то столетие, Михаел събра своите отряди от Богове и човешки души в областта на Слънцето и им говори в едно слова, което се простира през дълги периоди от време, говори им както следва:*

Откакто човешкият род населява Земята в човешка форма, на Земята е имало мистерии: *Мистерии на Слънцето, Мистерии на Меркурий, Мистерии на Венера, Мистерии на Марс, Мистерии на Юпитер, Мистерии на Сатурн.* В тези мистерии Боговете са изпращали техните тайни; *там били по свещавани годните за това хора.* Така щото хората на Земята можеха да знаят, какво става на Сатурн, на Юпитер, на Марс и т.н. и как това, което става там, действува в развитието на човечеството на Земята. Винаги е имало посветени, които в мистериите са общували с Боговете. Посветените са приемали по инстинктивен древен ясновидски начин това, което е идвало чрез импулси в мистериите при тях. Това - казваше *Михаел* на своите - е изчезнало на Земята с изключение на малко предания; *то не съществува вече.* Импулсите не могат вече да се вливат в Земята. Единствено във второстепенната област, в областта на размножението, *Габриел* още има силата да прави влиянията на Луната да се вливат в развитието на човечеството. Старите предания са изчезнали повече или по-малко от Земята и с това изчезнала е и възможността да бъдат развивани импулсите проникващи в подсъзнанието и с това в различните тела на човека. Но сега ние насочваме поглед назад върху всичко това, което някога е било донасяно в мистериите като един дар на небето за човека, ние насочваме поглед надолу в течащото време: *ние намираме там мистерийните центрове, виждаме, как небесната мъдрост се е вливала в тези мистерии, как хората са били посвещавани от нея, как именно от нашето священо Слънце космическата интелигентност е слизала при човеците, така щото великите учители на човечеството са имали мисли, понятия, които са били духовни, които обаче им бяха вдъхновени от осветения център на нашето Слънце.* Това е изчезнало от Земята. Насочвайки поглед назад върху древните епохи на Земята ние го виждаме как то постепенно изчезва в развитието на Земята през време то на Александър Велики и неговото последствие, а долу виждаме да се разпространява между хората постепенно Интелигентността, която е станала земна. Но ние имаме това зрелище, което ни е останало: *ние гледаме тайните, в които някога са били въвеждани посветените в мистерии-те.* Нека доведем тези тайни до нашето съзнание! Нека ги доведем до

съзнанието на онези духовни Същества, които намирайки се около мене никога не са се явили в земно тяло, а живеят само по етерен начин. Нека ги доведем обаче и до съзнанието на онези души, които често пъти са били на Земята в земни тела, но сага са имен но тук и принадлежат към общността на *Михаел*, нека ги доведем до съзнанието на тези човешки души.

Нека скицираме великото учение на посветените, което някога се е вливало по стария начин на Земята чрез мистериите - нека скицираме това учение пред душите на онези, които са свързани по интелигентен начин с *Михаела*

И там бе "Прегледана като учебна материя" - ако мога да си послужи с този тривиално звучащ израз - там бе преминала като учебен материал старата мъдрост на посвещението. Имаше една велика, обхватна небесна Школа. В нея беше преподавано от *Михаел* това, което той не можеше вече сега сам да управлява. Това беше нещо извънредно велико, което обезпокои много дълбоко ариманическите демони на Земята в 15-то, 16-то, 17-то и чак до 18-то столетие, което ги доведе в ужасна възбуда, така че стана нещо знаменателно. Стана именно това, което показва една полярна противоположност между небесните дела в това време и земни дела в същото време: *горе в духовния свят една висша школа, която резюмира по един нов начин в свръхсетивното древната мъдрост на посвещението, която повдигна в интелигентното съзнание, в Съзнателната душа на предназначениите за това и намиращи се между смъртта е едно ново раждане човешки души това, което по-рано в древни времена беше притежавана от хората мъдрост, обаче в Разсъдъчната или Чувстващата душа, в Сетивната душа и т.н.* По начина както може да се говори във вътрешното слово, което в много отношения е същевременно сурово, обясни *Михаел* на своите отношения на световете, космическите отношения, антропософските отношения Тези души получиха едно учение, което разкриваше тайните на световете. Долу на Земята действуваша ариманическите духове. И на това място е необходимо да посочим съвсем открито една тайна на истината, която външно погледнато несъмнено ще изглежда като нещо съвсем не на място по отношение на съвременната цивилизация, която обаче е една божествена тайна, която антропософите трябва да знаят, за да могат да придвижат по правилен начин цивилизацията напред в края на настоящото столетие, така както аз посочих това.

През време когато горе *Михаел* обучаваше своите отряди, непосредствено под повърхността на Земята бе основана един вид подземна ариманическа Школа. Ето защо можем да говорим за това, че в свръхземна та област се намираще Школата на *Михаел*; *непосредствено под областта,*

върху която ние стоим - защото и в подземната област работи и действа нещо духовно - бе основана контрашколата на Ариман. И ако сега точно в това време от Михаил не се разливат надолу никакви импулси, за да вдъхновят небесно интелигентността, ако на Земята интелигентността е оставена първо на самата себе си, толкова повече ариманическите пълчища се стараеха да изпратят отдолу импулси в интелигентното развитие на човечеството. Това е една мощна картина, която може да застане тук пред очите ни. Нека си представим: повърхността на Земята, горе Михаил поучавайки своите отряди, разкривайки им с велики, мощни мирови слова това, което беше древната мъдрост на посещението; срещуположно стояща школата на Ариман в подпочвата на Земята. На Земята развиваща се падналата от небето Интелигентност; Михаил поддържащ отначало своята школа в небесната самотност по отношение на земното - никакви течения не отиват отгоре надолу - напротив ариманическите същества изпращащи толкова по-силно техните импулси нагоре.

Винаги на Земята е имало въплътени души, които в посочените столетия са долавяли това зловещо положение. Който познава духовната история от тези времена, а именно духовната история на Европа, той навсякъде открива странни факти, че понякога тук или там живеят съвсем прости хора, които долавят зловещността на това положение: *това изоставяне на човечеството от господството на Михаил и тези надигащи се отдолу демонически духовни пари, съставляващи импулсите, които искат да завладеят интелигентността.*

Забележително е, колко тясно трябва да бъдат свързани с човека откровенията на живота на мъдростта, ако всичко израстващо от това трябва да стане добро. Тази е именно тайната на истината, която трябва да бъде заsegната тук. Защото онзи, който има да възвестява мъдростта на Михаил, той чувствава в известно отношение, че стои на своето правилно място, когато се бори да намери израза, формулирането на думата за това, което е Мъдростта на Михаил. Той се чувствава даже, че стои на истинското място, когато пише със собствените си ръце тази Мъдрост на Михаил; *защото от неговите ръце изтича това, което като духовно съдържание е свързано с човека и се влива във формата на написаното в това, което той върши.* Но въпреки че то трябва да бъде понасяно, въпреки че принадлежи на нашето време, с него е свързано едно зловещо чувство, когато виждаме това, което е Мъдрост на Михаил, което човек написва на драго сърце и го съобщава на хората като нещо, което трябва да бъде прочетено, когато виждаме това размножено по механичен начин в напечатани книги. Това зловещо чувство по отношение на напечатаната кни-

га съществува напълно при онзи, който стои с това, което има да възвезе, в духовния живот.

Във връзка с вчерашната сказка някой ме запитва, дали буквата не е последен резултат на духовния живот - нещо върху което още *Сведенборг* е обърнал вниманието. Така е! Буквата е това нещо до тогава, докато тя тече в непрекъснат развой от духовното чрез един човек. Тя се превръща в една ариманическа духовна сила, когато бива фиксирана чрез механичeskото, фиксирана е така да се каже от другата страна на света, когато се явява като напечатана буква пред очите на човека. Защото това е именно особеното, че онази Школа на Ариман, която беше основана като контрашка на *Михаел* и беше действувала в 15-то, 16-то, 17-то, 18-то столетие, е тази, която донесе на Европа печатарското изкуство с всички последствия на това печатарско изкуство. От печатарското изкуство могат да букнат демоническите същества, които са пригодни да водят борба срещу господството на *Михаел*.

Когато човек е антропософ, той трябва да прозре в неговото действително значение това, което е реално в живота. Той трябва да вижда в печатарското изкуство наистина една духовна сила, обаче именно духовната сила, която Ариман противопоставя на *Михаел*. Затова и това постоянно предупреждение на *Михаел* към онези, които той някога обучаваше в своята Школа, постоянното предупреждение: *когато отново ще слезете на Земята, за да изпълните това, което бе заложено тук, тогава събирайте хората около себе си, възвестявайте най-важното от уста на ухото и не считайте като най-важно това, че в света може да се действува "литературно" само чрез напечатаната книга.* Ето защо по-интимният начин да се действува от човека на човек е онзи, което е в посоката на действието на *Михаел*. И когато вместо да действуваме само чрез книги ние се събираме и приемаме най-важните импулси човешко-лични - защото това трябва да бъде така, защото иначе Ариман би добил извънредно голяма сила и власт, когато също завладяваме неговото изкуство - и използваме тогава друго то само, за да имаме така да се каже "помощник на паметта", за да имаме това, което се съобразява с ариманическият дух на времето: *нека вършим това по такъв начин, че да не унищожяваме на печатаната книга, но да дадем правилното отношение към това, което действува непосредствено човешки, тогава ние слагаме началото на това, което първо трябва да тече независимо като течение на *Михаел* през Антропософското Общество.* Защото не би било правилно, изхождайки от нещо подобно, каквото сега изложих, да кажем сега: *следователно да премахнем антропософските книги!* Чрез това ние бихме предали печатарското изкуство на най-силните врагове на Мъдростта на *Михаел*; *тогава ние бихме направили невъзможно продължението на*

нашата антропософска работа до края на столетието, защото антропософската работа трябва да се разцъфтява до края на 20-то столетие именно и чрез антропософската литература. Обаче ние трябва да облагородим печатарското изкуство чрез священо настроение спрямо това, което живее в мъдростта на Михаил! Защото какво иска Ариман по отношение на Михаил чрез печатарското изкуство? Той иска - Ви виждате това да се разраства днес навсякъде - завладяването на Интелигентността, онова завладяване на Интелигентността, което иска да сложи ръка навсякъде там, където условията са благоприятни за това. В какво се състои най-главното действие на ариманическите духове в тяхната борба срещу идваща епоха на Михаил? Действеното се състои в това, че през времена, когато съзнанията на хората са понижени, затъпени, те един вид "обсебват" хората, намесват се, посягат в човешките съзнания. Така много хора, които в 1914 година имаха затъпено съзнание, бяха заплетени във възникването на ужасната световна война. И в техните затъпени съзнания пълчищата на Ариман водиха световната война - чрез хората. И никога хората не ще открият причините на тази война по външен документален начин от архивите; а те трябва да се вгледат в историята и да видят: ето там имаше една меродавна личност, татък отново една друга такава, които имаха понижено, затъпено съзнание. Този беше случаят Ариман да обсеби хората. И когато искаме да знаем, колко лесно може да се случи, щото в нашата епоха хората да могат да бъдат обсебени от Ариман, достатъчно е само да помислим за нещо такова, както това се случи, когато европейците дойдоха в Америка с техните напечатани книги, които бяха донесли със себе си, по времето, когато в източната част на Северна Америка още имаше индианци. Когато индианците видяха у европейците тези странни писмени знаци, те ги счетоха за малки демони. Те имаха правилния поглед за това; те се страхуваха извънредно много пред тези малки демони А, Б и т.н., както ги виждаха в напечатаните книги. Защото в тези възпроизведени по най-различен начин букви се крие за днешните хора нещо извънредно пленяващо, омагьосващо; и само доброто михаеловско разбиране и убеждение, което може да вижда човешкото в проповядването на истината, то може да изведе хората въвн от това омагьосване.

Но по този път може да се случи нещо странно. Във връзка с това бих могъл да Ви кажа следното. Съществуват определени тайни на светогледа, които могат да бъдат прозрени само тогава, когато човек е достигнал доста напреднала възраст. Когато човек притежава науката на посвещението, отделните възрасти на живота му позволяват да вижда отделните тайни на съществуването. Така между 21-та и 42-та година той може да вижда отношението на Слънцето - не обаче преди това. Така между 42-

та и 49-та година той може да вижда тайните на Марс; *между 49-та и 56-та може да се вижда тайните на Юпитер*. Обаче когато посветените иска да гледа мировите тайни в тяхната връзка, той трябва да има вече над 63 години. Ето защо аз не бих могъл да разкажа определени неща, които сега разказвам открито, преди да бъде именно в това положение. Защото когато искаме да прозрем това, което се отнася именно за тайните на *Михаел*, което действа от духовната област на Слънцето, ние трябва да гледаме от земята мировите тайни чрез Мъдростта на Сатурн. Тогава трябва да доловим онова смрачаване в духовния свят, което произхожда от царувания на Сатурн *Орифиел*, който беше ръководителят Архангел по времето на Тайната на Голгота и отново ще бъде ръководен Архангел, след като изтече епохата на *Михаел*.

Но тогава се разкриват потресаващи истини за днешното време, много потресаващи истини! Защото поради това, че тази Школа на Ариман разпространи в борбата срещу Школата на *Михаел* печатарското изкуство на Земята, на земята се появи "писателството" в широк обхват. Кой беше писател по-рано, когато още не се печатаха книги? Писателите бяха такива хора, които всъщност можеха да разпространяват техни съчинения само в ограничени кръгове, които впрочем бяха подготвени за това. Защото в колко ръце стигаше една книга по-рано, преди да бъде разпространено печатарското изкуство? Какво беше положението в това отношение може да се прецени, когато размислим върху следното: *един вид заместител на печатарското изкуство, разцъфтяло се до високо съвършенство, е съществувало още в древната китайска култура*. Тогава е съществувало вече един вид печатарско изкуство, основано също в едно време, когато господството на *Михаел* беше горе и долу имаше едно насрещно господство на Ариман. Обаче то не стигна до нищо особено; *тогава Ариман не беше още силен*. Той не можеше още да направи особени опити, за да извоюва от *Михаела* господството над Интелигентността. Този опит бе възобновен по времето на Александър Велики, но той отново не успя.

Но ариманизмът доби голяма значение в печатарското изкуство на новото време. Писателството стана така да се каже нещо популярно. И едно нещо стана възможно, едно нещо, което е също така чудно, блестящо и заслепяващо, както от друга страна то трябва да бъде прието в пълна съразмерност на душевните сили, но все пак трябва да бъде оценено в неговото истинско значение. Налице са първите опити, които могат да бъдат отбелязани от областта на *Михаел*: *Ариман се яви като писател!* Това съставлява днес едно важно събитие в кръговете на *Михаел*. Ариман като писател! Не само, че хора са били обсебвани от него, както посочих това за избухването на войната, но, проявявайки се на Земята чрез човешките

души, Ариман се яви сам като писател. Че той е един блестящ писател, това не трябва да ни учудва; *защото Ариман е един велик обхванен, мощен дух*. Той е само тъкмо онзи дух, който не е подходящ за напредващото развитие на човечеството на Земята в смисъла на добрите Богове, а води борба срещу тези последните. На неговата собствена област той е не само едно напълно полезно, но едно благотворно същество; *защото онези същества, които са благотворни на определено равнище на мировите процеси, стават извънредно вредни на едно друго равнище*. Ето защо не е нужно да се предположи, когато искаме да охарактеризираме творенията на Ариман, че тези творения трябва да бъдат особено поругани. Ние можем даже да им се удивляваме, когато имаме съзнание за това, което стои пред нас. Но ние трябва именно да познаем ариманическия характер на тези съчинения!

Михаел ни учи днес да познаваме това, когато искаме да го слушаме. Защото Школата на *Михаел* е продължило да действа и ние можем да стигнем и днес до нея. Тогава тя ни учи, как веднъж Ариман е направил опити като писател, първи опити имащи един потресающ, дълбоко трагичен характер, които естествено са се проявили чрез един човек: *"Антихристът" от Ницше, "Есе ното", автобиографията на Ницше и всичко онова, което са бележки във "Волята за сила" - най-блестящите глави на модерното писателство, с тяхното често пъти така дяволско съдържание!* Написа ги Ариман, упражнявайки своето господство над това, което на Земята може да бъде подчинено на негова та власт в букви чрез печатарското изкуство. Ариман е започнал вече да се проявява като писател по този начин и той ще продължи своята работа. Необходимо е в бъдеще хората да могат да бъдат будни на Земята, за да не приемат като равностойно всичко, което срещат като писателство. Ще се явят книги, но отделни хора трябва да знаят, че има един, който се обучава, за да стане един от най-блестящите писатели на близкото бъдеще: *Ариман!* Съчиненията ще бъдат написани от човешки ръце, обаче писателя ще бъде Ариман. Както старите евангелисти бяха вдъхновени и написаха творенията на свръхсетивните Същества, които ги въодушевяваха, така в съчиненията на Ариман ще бъдат написани.

И две неща ще има в по-нататъшното развитие на човечеството, две неща ще има в историята на това развитие. Ще трябва да бъдат положени усилия да бъде разпространено в земната област онова, което някога *Михаел* предаде на предопределени за това души в своята свръхсетивна Школа, ще бъде необходимо членовете в Антропософското Общество да хранят благоговение към тези познания и да ги предадат на тези, които ще дойдат в следващите въплъщения, докато настъпи краят на 20-то столетие. Тогава някои от тези, които днес за първи път научават тези неща,

ще слязат отново на Земята, което значи ще бъде скоро. Но междувременно на Земята ще се явят много неща, ще се издадат много съчинения, които са написани от Ариман. Едната задача на антропософите ще бъде: *да се грижат вярно за мъдростта на Михаел, да се застъпват с мъжествено сърце за мъдростта на Михаел и да виждат първото проникване на земната интелигентност с духовния меч на Михаел в това, че сега този духовен меч на Михаел ще бъде размахван, манипулиран от сърцата, в които е влязла мъдростта на Михаел, така, щото образът на Михаел, ще се яви като един въодушевяващ отделните антропософи образ в една нова форма: Михаел стоящ в сърцата на хората, под неговите нозе това, което ще бъде ариманическо писателство.* Той не ще се нуждае от едно външно нарисуване, както често пъти през време на доминиканците е бил фиксиран образът: *горестоящи доминиканците схоластици с техните книги, отдолу езическата мъдрост, представена чрез Аверое, Авицена и т.н., които ще бъдат тъпкани от техните нозе - тези карти ни могат да се видят навсякъде там, където борбата на християнската схоластика трябвало да бъде изобразена в картини - обаче хората ще трябва да имат тази картина духом: всеотдайност спрямо проникващия в света и завладяващ интелигентността на Земята Михаел, и будност - така щото човек да може да се издигне над себе си - спрямо блестящата, ослепителна работа на Ариман като писател, която действа през цялото 20-то столетие.* Той ще пише своите съчинения на най-странните места, но тези съчинения ще бъдат налице и той ще си създаде ученици. Някои неща се явяват даже в наше време, които неща обработват първо подсъзнателните души, за да се изпълнят те бързо отново и да могат да бъдат оръдия на Ариман като писател. Той ще пише във всички области: *ще пише в областта на философията, ще пише в областта на поезията, ще пише в областта на драматиката и на епиката; ще пише в областта на медицината, на юриспруденцията, на социологията!* Във всички области ще пише Ариман!

Това ще бъде положението, с което човечеството ще се сблъска в своя живот в края на 20-то столетие. И онези, които днес са още млади ще видят някои неща от това, как Ариман ще се яви като писател. Хората ще трябва да проявяват будност във всички области и да имат един свещен ентузиазъм за Мъдростта на Михаел.

Обични приятели, ако можем да се проникнем с нещо подобно, ако можем да бъдем в състояние да чувствуваме, че стоим в живота така, както показва изнесеното от мене пред Вас, тогава ние ще застанем като истински антропософи в съвременната цивилизация. Тогава може би ние все повече и повече ще долавяме, че от Коледното Тържество насам от Гьотеанума излиза едно ново течение, че всъщност едва сега пред Антро-

пософското Общество е поставено онова, в което то може да се огледа като в едно "мирово огледало", че също и отделният антропософ с неговата водеща го в Антропософското Общество Карма ще може да се оглежда.

Това е, което исках първо да поставя на сърцето Ви чрез тези сказки. Защото аз трябва да говоря предимно на сърцата. Сърцата трябва да станат помощници на *Михаел* в завладяването на падналата от небето на Земята Интелигентност. Както старата змия трябваше да бъде потъпкана от *Михаел*, така превърналата се в змия Интелигентност трябва да бъде завладяна от *Михаел*. И навсякъде, където тя се явява като противник - не одухотворена, а ариманизирана духом - там тя трябва да бъде позната по правилния начин чрез възпитаната чрез Михаеловия начин на мислене будност на антропософския дух.

Задълбочаване на християнството чрез слънчевите сили на Михаел.

СКАЗКА ЧЕТВЪРТА

Торки, 12 август 1924 г.

Днес за първи път след Коледното Тържество при Гьотеанума мога отново да говоря пред Вас. И преди започването на по-нататъшните обяснения трябва да изкажа онова, което е свързано с онзи импулс, който дойде в Антропософското Движение чрез последното Коледно Събрание при Гьотеанума. Ние имаме радостта при това Коледно Събрание да можем да поздравим в Дорнах редица членове на английското местно Общество, преди всичко нашия обичен, стар и изпитан мистър Колисън, председател на Английското Антропософско Общество. И в този момент бих искал да възобновя тук онзи поздрав, който му изказах тогава в Дорнах като на представител на английското местно Антропософско Общество.

Това, което дойде като импулс в Антропософското Общество чрез Коледното Тържество, представлява действително нещо дълбоко проникващо, така щото някои неща, върху които бяха направени изказвания преди Коледното Тържество, трябва да бъдат разгледани сега в противоположен смисъл. Над това Общество дойде също и във вътрешен окултен смисъл едно тежко бреме, а именно чрез това, че през времето след войната от различни места от лоното на Антропософското Общество бяха опитани най-различни неща и се наложи да внесем един вид възобновяване за Обществото.

Това възобновяване беше свързано за самия мене - и аз трябва да спомена това тук - това възобновяване беше свързано с нещо много, много важно.

През времето преди Коледа пред мене възникна един въпрос, след като дълго време съществуваше намерението на Коледа да основем отново по определен начин - или поне в една нова форма - Обществото.

Пред мене изникна необходимостта да се реша да сторя онова, което поради много основателни причини аз отхвърлих по онова време, когато Антропософското Общество бе отделено от Теософското Общество. Тогава аз изходих от предпоставката, че ако се оттегля от всякакви въпроси свързани с управлението, с ръководството на Обществото, за да се занимавам само с учението, определени неща биха могли да бъдат изградени по-малко трудно, отколкото ако предаващият учението би изпълнявал същевременно и администраторската служба.

Обаче тези неща, които бяха предположени тогава, през годините 1912, 1913, когато Антропософското Общество бе отделено от Теософското Общество, тези неща именно не настъпиха. Предположенията не се изпълниха сред Антропософското Общество. И така за мене се наложи, да преценя действително сериозно въпроса, дали сега трябва да поема председателството на Антропософското Общество или не.

И аз видях, че е необходимо да поема това председателство.

Бих искал обаче да подчертая съвсем рязко, също и в кръга на нашите обични английски приятели, нещо, което е абсолютно необходимо да бъде подчертано във връзка с онова решение да поема председателството на Антропософското Общество. По отношение на цялото Движение беше едно абсолютно дръзновение да изпълня това, защото с това аз се поставих пред една съвсем определена евентуалност.

Антропософското Движение почива на това, че от духовния свят се изливат действителни откровения относно съдържанието на духовните познания. Когато човек иска да върши делото на Антропософското Движение, той не може да върши само човешко дело. Той трябва да бъде отворен за това, което се излива надолу от духовните светове. Законите на духовните светове са напълно определени, а не такива, които могат да се напишат. Те трябва строго да се спазват.

И в наше време е трудно да бъде съчетано това, което изисква една външна служба, макар и службата на председател на Антропософското Общество, с окултните задължения спрямо откровенията на духовния свят.

Така щото още тогава аз трябваше да поставя пред себе си въпроса: *дали духовните същества, които досега дариха Антропософското Общество с онова, което може да се разлива от тях, дали тези духовни същества ще даряват и по-нататък, бих могъл да кажа, по този начин Антропософското Движение?*

Без съмнение Вие можете да оцените цялото значение на една така евентуалност. Аз трябваше да заставам пред възможността, духовните Съ-

щества да кажат: *това не върви, не може да бъде приета една външна служба.*

Днес обаче можем действително да кажем по отношение на всички духовни Същества, които са свързани с Антропософското Движение, че онези връзки, които съществуват между духовните светове и откровенията, които трябва да текат през Антропософското Движение, започнаха да текат по-обилно, по-интимно, по-решително отколкото по-рано, че следователно фактически от двете евентуалности, които можеха да настъпят, едната, която е възможно най-благоприятно за по-нататъшното развитие на Антропософското Движение, действително настъпи. Можем да кажем: *от основаването на Антропософското Общество при Гьотеанума ние виждаме как непрестанно онези духовни същества, от които имаме нашите откровения, проявяват още по-голямо благоговение към нас, отколкото беше случаят по-рано.* Така щото в тази насока още от доста дълго време насам от Антропософското Общество можа да бъде отнет един тежък кошмар.

Преди още да бъде проведено това Коледно Тържество при Гьотеанума, аз често пъти трябваше да подчертавам, че трябва да се прави разлика между Антропософското Движение, което е едно духовно течение в неговото отражение на Земята, и Антропософското Общество, което е именно едно общество управлявано по външен начин, като неговите функции се избраха или се определяха по друг начин.

От Коледа насам трябва да кажем противоположното. Вече не може да се прави разлика между Антропософско Движение и Антропософско Общество. И двете станаха едно: *защото благодарение на това, че аз самият станах председател на обществото, Антропософското Движение стана едно с Антропософското Общество.*

Това направи необходимо, щото на Коледа в Дорнах да не бъде поставен един председател, който да бъде във външен смисъл, а бе поставен един президиум, който трябва да се счита езотеричен президиум, който е отговорен за това, само пред духовните Същества, които не бе избран, а бе образуван. Всички неща, които иначе стават при учредителни събрания, станаха различно на Коледа. И този президиум е онова, което бих могъл да нарека един инициативен президиум, един президиум, който вижда своите задачи в това, което върши. Ето защо на Коледното Тържество не бяха изработени статутни /устави/, както иначе звучат уставите, а просто бе казано, какво отношение трябва да съществува от човек на човек, между президиума и другите членове, между самите отделни членове и т.н. Това, което президиумът ще възнамерява, то се намира в това, което не е никакъв устав, което е приело само формата на устав, а всъщност е само

един разказ на това, което искаме да направим. Всичко беше различно от това, което иначе става при общества.

И това е същественото, че от сега нататък в Антропософското Общество дойде едно езотерично течение. Цялото движение, което тече сега през Обществото, трябва да има един езотеричен характер.

Това трябва да се вземе много сериозно. За президиума при Гьотеанума ще бъдат меродавни само импулси те на чисто човешкото действие идващи от духовния свят. Трябва да се изисква не параграф 1, параграф 2 и т.н., а онова, което е действителен духовен живот, безрезервно, без при това да се възнамерява нещо друго.

Видите ли, тук бих искал да приведа нещо привидно съвсем незначително. Бяха възобновени и ще продължават да се възобновяват членските карти на членовете на Антропософското Общество. Тъй като нашето Общество има сега вече 12,000 членове в света, трябваше да бъдат издадени 12,000 нови членски карти. Всички тези членски карти трябва да бъдат подписани сега от мен. Естествено някои счетоха, че може също да се направи един печат с моя подпис и работата да бъде извънредно много улеснена по този начин. Обаче в Антропософското Общество трябва от сега нататък да има един индивидуален, човешки характер. Ето защо и в една такава дребна работа аз трябва да спазвам това. Всяка членска карта трябва да стои пред моите очи, аз да прочета името, да сложа със собствената си ръка моя подпис отдолу. Така се създава първо едно малко, обаче човешко отношение към всеки отделен член на нашето Общество. Естествено би било много по-просто някой да постави печата с моето име под всичките 12,000 членски карти, но това не трябва да става.

Това трябва да ни покаже първо, бих могъл да кажа, символично, че в бъдеще важното ще бъде само това, което царува като човешко през Обществото.

Ако по този начин се прояви разбиране към президиума при Гьотеанума, тогава ще се види - естествено всичко ще върви по-бавно, трябва да имате търпение, обични приятели; *но макар и да върви бавно; възнамеренията заложи на Коледа ще бъдат всички постепенно изпълнени.* Само че трябва да се прояви също разбиране към президиума при Гьотеанума, той не може да направи петата крачка преди втората, втората преди първата. И ако до сега той е стигнал само да направи половин крачка, неща та все пак ще вървят, ще дойде вече време, когато той ще стигне и до петата крачка. Защото когато нещата трябва да бъдат извършени човешки, тогава не можем да стоим при абстрактното, а навсякъде трябва да навлезем в конкретното.

И така Антропософското Движение ще получи действително едно ново течение, една нова черта. То ще бъде езотерично по дух, не ще търси ве-

че езотеричното във външни неща. Езотерични ще бъдат определени истини, които могат да бъдат съобщавани само в това Движение, защото само онзи, който минава живо през всичко това, което е в Обществото, ще може да преработи в себе си такива истини, да ги преработи в своето сърце. Обаче циклите не ще бъдат вече запечатани за външния свят, както това ставаше до сега. Вярно е, че циклите не ще се продават чрез книжарниците, обаче онзи, който иска да ги има, ще може да ги има. Само че, като вече загатнахме, ние ще теглим една духовна граница: *ще кажем, че не можем да признаем никакви възражения, никакво критика, освен само на онези, които също стоят на почвата, на която стоят циклите*. Нека от сега нататък в бъдеще хората да приказват каквото си щат - в окултното се работи в положителното, не в отрицателното.

Всички тези неща трябва да бъдат постепенно разбрани. Когато бъдат разбрани, тогава в Антропософското Движение ще дойде едно съвършено ново течение. Тогава ще се разбере, как президиумът при Гьотеанума се чувства отговорен само пред същността на духовния свят; *обаче членовете ще се чувствуват също в цялото общество свързани с този президиум*.

И тогава може би чрез това ново течение ще може да се постигне онова, което трябва да бъде постигнато с Антропософското Движение, ако то трябва да стане това, което аз ще изложа тук в течение на тези сказки от вътрешността на духовния живот.

С това кратко указание бих искал да считам, че съм направил един увод към сказките, които ще имам да изнеса пред Вас, и след като изказаното до сега бъде преведено, ще започна със същинските обяснения. * /* Тук сказчикът прекъсна своето говорене и последва превода на английски. Тези прекъсвания са посочени в настоящия том чрез едно по-голямо пространство между текстът./.

В течения на столетия човечеството е стигнало до там, да насочва все по-малко и по-малко поглед към духовния свят. Ние с право говорим за това, че последните столетия са донесли една материалистична епоха, че тази материалистична епоха е обхванала не само човешкото мислене, но също и човешката воля, човешката деятелност, така щото целият живот е навлязъл постепенно в знака на материализма. И тогава ние добиваме съзнание сред Антропософското Общество, че това Общество би искало да бъде будител на сили, които отново ще изведат хората от привързаността към материалното, от привързаността към това, което отрича духовното.

Обаче, ако Антропософското Движение трябва да стане импулсът сред цялото развитие на човечеството, импулс, който е необходим, тогава ние трябва да се отнесем с цялата сериозност към всичко това, което вече от

години е протекло през Антропософското Движение като учение, като блага на мъдростта. Тогава трябва например да се вземе напълно сериозно предвид: *как живее съвременният човек сред света?*

Той влиза в този свят чрез раждането, като приема признаците наследени от родители и прародители, като се оставя да бъде възпитан според възгледите, които са вече нещо обичайно в настоящето, като в определено време на неговия външен живот добива съзнанието, събужда се един вид за външния живот. Тогава той насочва също поглед към онова, което съществува в заобикалящия го свят като възгледи, като мисли, дела, импулси и т.н. Той се стреми да разбере себе си като един член на своя народ, стреми се да разбере себе си като един член на съвременното човечество и т.н.

В Антропософското Движение ние приемаме светещата, огнена Истина: *така както седим тук, ние се намираме в този живот като в едно повторение на минали земни съществувания.* От миналите земни съществувания ние внасяме в сегашното резултатите на тези минали земни съществувания. И би трябвало да се чувствуваме всъщност, че не само да насочваме поглед назад към онова, което сме сред настоящия народ, сред настоящото човечество, би трябвало да се чувствуваме като идващи напипвайки в този живот, като сме минали през редица земни съществувания и сме работили в други съществувания между смъртта и едно ново раждане върху нашето Себе, върху нашата индивидуалност, за да направим от нас това, което сме днес.

Обаче колкото далече е всъщност още всекидневното съзнание от това, да се отнася съвсем сериозно с положението: *да, аз съм минал през минали земни съществувания, държа сметка за тези минали земни съществувания.* Но ние не ще можем да сторим това при себе си, ако не поставим цялото разглеждане на живота в гледната точка на Кармата, на образуването на съдбата, която преминава от един земен живот в друг земен живот. Преди всичко обаче тогава в тази гледна точка трябва да бъде поставен историческият живот на човечеството. Тогава ние трябва да си кажем: *тук или там се е явила една меродавна личност, която е произвела нещо важно в човечеството.* Разбираме ли ние тази личност, когато я виждаме само да се ражда в определен момент, минавайки през земния живот, разглеждайки я само според онези съдържания, които тя е имала в този един земен живот? Ако се отнасяме сериозно към ученията, които са протекли през Антропософското Движение, не трябва ли напротив да кажем: *ние насочваме поглед към една личност; тя представлява в нейния днешен или в нейния последен земен живот едно повторение на минали земни съществувания и ние не можем да я разберем, ако не я схва-*

щаме така, както тя се представя с резултатите на миналите земни съществувания.

Когато се отнесем сериозно с едно такова схващане, с една такава гледна точка, ние трябва да направим да настъпи едно разглеждане на историята съвършено различно от онова, което днес е общоприето. Днес се разказват фактите на различните епохи на историческото развитие на човечеството. Стига се до един държавник, до един живописец, до някоя друга важна личност. Разказва се това, което тя е направила от нейното раждане на Земята. Обаче не се проявява сериозност нещата да бъдат схващани така: *тази личност е тук; минали земни съществувания светят в настоящето земно съществуване на тази личност.* Но ние ще разберем историята само тогава, когато ще знаем: *онова, което става в една по-късна епоха, то е пренесено от самите хора от минали епохи в по-късните.* Хората, които днес живеят или които са живели преди столетия, са живели и преди това на Земята и от минали време на пренасят онова, което са мислили, което са изживели, в по-новите времена. Към тази връзка трябва да бъде насочен погледът.

Как трябва да разберем например следното, което минава потресающо през нашето време? От една страна имаме близо две хилядолетия насам онова, което е било основано чрез Тайната на Голгота, имаме царуващ Христовия Импулс, имаме този Импулс тъчащ през новата цивилизация в европейските, в западните области. Но в същия този живот, през който минава този Христов Импулс стопляйки сърцата, озарявайки духове те, имаме същевременно един друг елемент. В този живот ние имаме всичко това, което вече нашите деца получават в народното училище от модерната наука, което поглъщаме всяка сутрин като модерно образование, когато седнали на кафе четем вестник. Защото вземете днешният възглед върху човека. Всичко, което науката внася в публичния живот, което може би изкуството създава, което създават другите клонове, вземете всичко това: *не можем да кажем, че това е проникнато от Христовия Импулс.* То върви покрай Христовия Импулс. Даже много хора полагат всички усилия, да не позволят Христовият Импулс да се влее в анатомията, във физиологията, в биологията, в историята, а да държат всичко това отделено едно от друго.

От къде иде това? Докато казваме само: *тук стои тази личност, тя действа като учен, получила е такова възпитание, израснала е, направила е тези или онези научни изследвания, докато казваме само: тук имаме един държавник, той е получил това или онова възпитание, имал е това или онова либерално или консервативно схващане и убеждение в неговите политически мероприятия - ние не ще разберем, как през същата цивилизация на настоящето може да тече от една страна Христовия*

Импулс, а от друга страна нещо, което не иска да има нещо общо с християнството. От къде иде това? Ние ще разберем един такъв въпрос, когато насочим поглед върху повтарящите се земни съществувания на една такава меродавна личност. Тогава ще разберем, как от минали цивилизации хората пренасят в по-късните земни епохи онова, което са приели в себе си в тези минали земни съществувания като мисли, като волеви импулси.

Ние виждаме да се явяват личности в онова, което е станало меродавно за нашата епоха. Да вземем например една личност, която е станала извънредно меродавна в по-ново време за външния живот, а именно за всичко, което е повлияно от науката: *Лорд Бейкън, Бейко от Верулам.* Тази личност се явява, ние се запознаваме с нейния живот. Ние разглеждаме тази личност сред християнската цивилизация. Нищо в това, което е външно писателство на Бако /Бейко/ от Варулам не напомня за християнските импулси. Той би могъл да израсне също така добре от една нехристиянска цивилизация. Това, което той казва върху Християнството, е твърде повърхностно в сравнение с това, което е неговият същински импулс на сърцето. Ние забелязваме тази особеност на характера при него като учен, като философ и като държавник.

Или да разгледаме една личност като *Дарвин.* Дарвин е бил християнин, обаче неговото християнство няма ни най-малко нещо общо с това, което той е мислил върху произхода на животните и на човека. В него живее едно свършено друго течение, едно свършено друг импулс отколкото християнския импулс. Ние не можем да разберем това положение, ако не се запитаме: *какви са били миналите земни съществувания, да речем, при Бейко от Верулам? или при Дарвин?* Какво са донесли те от техните мина ли земни съществувания в този земен живот?

От сега нататък този въпрос за повтарящите се земни съществувания не трябва да бъде поставян само абстрактно, ако Антропософското Общество трябва да получи неговия истински смисъл. Да знаем: *ние не живеем само веднъж на Земята, а сме живели и ще живеем още много пъти, да знаем, че това или онова бива пренесено от един земен живот в друг - тези възгледи са без съмнение нещо много хубаво, обаче все пак относително наивно и безобидното се превръща само в едно общо изповедание, в една вяра.* Работата започва да става сериозна едва тогава, кога то насочим поглед върху напълно конкретния човек и когато разберем неговия конкретен живот в една по-късна епоха изхождайки от неговия конкретен живот в минали епохи.

С такива съзрения искаме да започнем сега, искаме да обгърнем първо нещо историческо, за да се отнесем съвсем сериозно с разглежданията на Кармата, за да разберем прогреса в развитието на човечеството по отно-

шение на цивилизацията и на всичко онова, което човечеството прави, така, че да можем да доловим, как хората пренасят от една епоха в друга онова, което са усвоили в предишни епохи.

Ние виждаме, да речем, как Бейко от Верулам се явява в една епоха, виждаме, как по-късно се явява Дарвин: *виждаме в тях нещо сродно*. Когато някой е повърхностен, той проучва, как Бейко, как Дарвин са стигнали до техните възгледи. Когато човек иска да вникне по-надълбоко, той намира, как те поставят в християнската цивилизация нещо, което отначало съвсем не може да бъде разбрано от християнската цивилизация. Когато насочим поглед назад, трябва да изникне въпросът: *нима не трябва Бейкън, не трябва Дарвин да са имали един минал земен живот?*

От тези минали земни съществувания те са пренесли онова, което застава пред погледа ни от техния по-късен земен живот. Ние ги разбираме исторически едва тогава, когато ги разберем индивидуално. Защото когато вземем сериозно Кармата, историята се разтваря в човешките течения от далечни минали времена в настоящето, в бъдещето.

От сега нататък върху тези неща не трябва да говорим въздържайки се; *трябва да говорим, как стоят нещата в духовния живот, така щото външния свят на историята и природата да застанат пред нас по такъв начин, че в този външен свят на историята и на природата да се открие онова, което тече зад тях като духовен факт*.

При всички обстоятелства човек ще вземе отначало поставянето и третирането на такива въпроси, каквито аз посочих тук, по-повърхностно отколкото те трябва да бъдат схващани по отношение на духовните и физически светове, в които живеем. Защото, видите ли, така, както хората мислят върху нещата на обикновения живот, те не могат да вземат решения по отношение на тези неща. И за да Ви запозная с всички подоснови, които се вземат под внимание при такива въпроси, днес на края на първото разглеждане, което правим върху тези неща, преди да премина към отговора на въпросите: *Кой е бил Бейкън в предидущия живот? Кой е бил Дарвин в предидущия живот?* - бих искал да направя една лична забележка, която обаче вземам свършено обективно.

Сега в текущите броеве на списанието "Гьотеанум" аз описвам пътя на моя живот. Обаче в една книга, която може да чете също и външният свят, не може да бъде изложено всичко, за което се касае, и тук и там е необходимо едно допълнение за онези, които искат сериозно да намерят техния път сред нашето Движение в духовния свят. И така, преди да преминем в следващата сказка към отговорите на въпросите, които поставих тук, бих искал именно да направя тази лична, индивидуална забележка.

Видите ли, ако някой би живял така, както аз самият живях от 60-те години на миналото столетие до настоящето, той би живял в онова време, което аз често пъти съм Ви охарактеризирал като време, в което е настъпило господството на *Михаел* в човешката цивилизация, за разлика от продължилото преди това три столетия и половина господство на *Габриел*. Господството на *Михаел*, т.е. влизането на слънчевия импулс на *Михаел* в цялата цивилизация в напредъка на човечеството, настъпи в края на 70-те години на миналото столетие. Когато човек е живял във времето, което последва непосредствено настъпването на влиянието на *Михаел*, и с такива другари от младостта, че тогава, следователно в 80-те, 90-те години, когато беше започнало господството на *Михаел*, да прояви своето влияние, да се наложи зад кулисите на външните събития, да развие своята Чувстваща или Разсъдъчна душа - Вие знаете, човек развива тази душа между 28-та и 35-та година, тогава живеейки в тази Чувстваща или Разсъдъчна душа, той живееше вън от физическия свят. Когато човек живее себе си, когато има изживявания в Чувстващата или Разсъдъчна душа, той живее вън от физическия свят.

Ние делим човека на физическо тяло, етерно тяло и сетивно тяло. С физическото тяло той стои ясно вътре във физическия свят. С етерното тяло той също живее във външния свят, също и със сетивното тяло той живее силно във външния свят. В сетивната душа той още живее в този свят. Обаче човек може да живее напълно вън от външния свят тогава, когато живее напълно съзнателно в Разсъдъчната или Чувстващата душа - преди пробуждането на Съзнателната душа, което настъпва в 35-та година. Тогава човек може да навлезе изцяло в душевното естество. Ето защо тогава, в 80-те, 90-те години на миналото столетие, за някого, който имаше заложби за това, беше даден случай да живее със своята Разсъдъчна или Чувстваща душа напълно или повече или по-малко вън от физическия свят.

Що значи това? Това значи, благодарение на това, че някой живееше със своята Разсъдъчна или Чувстваща душа вън от физическия свят, той можеше да живее в областта, в сферата, в която именно *Михаел* навлезе в земния живот

Защото видите ли, през 80-те, 90-те години станаха някои неща, на които хората се удивляваха, в които те бяха възпитани, при които те самите се възпитаваха. За литераторите на тази епоха се говори с много високопарни думи. Вземете всичко, което списанията са донесли, което изкуство е донесло, което се е появило в 80-те, 90-те години на миналото столетие, то протича така: 1879 г., 1880 г., 1890 г. и т.н. Обаче именно в тези години имаше още едно друго събитие. Имаше едно тънко було и зад това тънко було имаше един свят, който непосредствено граничеше с нашия

физически свят. Това беше особеното в края на 19то столетие. Това беше особеното преди изтичането на Кали-Юга - Кали-Юга завърши в 19-то столетие - че като през едно тънко було, подобен на паякова мрежа, само че през него не можеше да проникне обикновеното съзнание, граничеше един свят: *там се разиграваше това, което трябва все повече и повече да се прояви във физическия свят, да се покаже в неговите действия, в неговите следствия.*

Действително с тази епоха от края на 19-то столетие беше свързано нещо пълно с тайнственост. Зад едно було се разиграваха мощни явления, които всички се групираха около духовното Същество, което нарича ме *Михаел*. Там имаше мощни привърженици на *Михаел*, човешки души, които тогава не се намираха във физическо тяло, а бяха в периода между смъртта и едно ново раждане, но имаше също и мощни демонични същества, които под влиянието на Ариман се бунтуваха против това, което трябваше да дойде в света чрез *Михаел*.

Видите ли, ако мога да направя тук една лична забележка, то тя е тази: *аз самият израснах така, че всъщност никога не изпитах трудностите в схващането на духовния свят*. Това, което ми донасяше насреща духовният свят, то проникваше в моята душа, развиваше се в идеи, можеше да се оформи в мисли. Онова, което беше толкова лесно за другите хора, за мене беше трудно. Аз можех бързо да схвана естествено научните връзки, а напротив отделните факти не искаха да останат в моята памет не влизаха в нея. Аз можех да схващам ондулационната теория, възгледите на математиците, физиците, химиците, можех да схващам всичко това с леснота; *но не можех да позная напротив един минерал отново, след като съм го видял един, два пъти, както другите хора, а трябваше да го виждам тридесет, четридесет пъти*. Фактите на външния физически свят ми оказваха съпротивление по отношение на тяхното запомняне и разбиране. Аз не можех да вникна лесно в този физически сетивен свят.

Благодарение на това аз трябваше да стоя в този свят зад булото, с цялата Разсъдъчна или Чувстваща душа, в тази област на *Михаел* трябваше да изпитам това, което ставаше там. Така се явяват именно великите изисквания да се отнасяме сериозно с духовния живот, да подхвърляме въпроси от такава величина. Външния живот не предлагаше никак повод за това. Външният живот пишеше старата еснафска биография на Дарвин и на Бейкън, продължаваше да пише тази биография по-нататък. Обаче там зад кулисите, зад това було, в областта на *Михаел*, там бяха повдигнати великите въпроси на живота. И там човек се научаваше да познава преди всичко едно нещо: *каква голяма разлика има в това, да повдигнеш този въпрос в своето сърце - и да говориш с думи за него*.

Днешният човек мисли: *аз мога да говоря с думи върху това, което зная.* И това, което днешният човек изпитва, бива колкото е възможно по-бързо превърнато в думи и изказано в думи. Въпросите, които възникваха в областта на *Михаел* именно в 80-те, 90-те години тези въпроси действуваша по-нататък, когато се отлагаха в един човек, действуваша по-нататък в 20-то столетие. И всеки път, когато човек е стоял вече в продължение на десетилетия под влиянието на тези въпроси и е живял под тяхното влияние и когато искаше да изкаже тези неща, се получаваше така, като че винаги идваха враговете на *Михаел* и сковаваха езика му, защото върху определени неща не трябваше да се говори.

И, видите ли, също и в лоното на Антропософското Движение много неща, които останаха така да се каже тайни на *Михаел*, трябваше да бъдат носени по-нататък. Към тях принадлежат преди всичко онези истини, които се отнасяха за такива исторически връзки. От известно време върху тези неща може да се говори открито и без задръжки. Сега от месеци насам съществуват възможности - именно това стана възможно също и за мене - да се говори без задръжки върху тези неща. Ето защо става и стана и трябва и тук да стане това, че сега вече може да се говори направо *върху връзките в земния живот*. Защото това е свързано с разкриването на тайните на *Михаел*, които станаха по този начин, както Ви описах това.

Това е едно от конкретните неща, за които по-рано аз говорих абстрактно. В първата част аз казах по отношение на една евентуалност: *че духовният свят би могъл да се откаже /да ни дава по-нататък своите откровения/*. Действително, чрез всичко онова, което именно от Коледното Тържество на сам стана възможно да се дава на Антропософското Общество, чрез начина, по който ни бе позволено да работя окултно от онова време насам - това не са нови неща, в окултната област човек не може да съобщи веднага днес неща, които е открил вчера, това са стари неща, неща, които са били изживени по начина, който Ви описах - обаче случи се така, че демоните, които по-рано не позволяваха да бъдат изказани тези неща, трябваше да замълчат.

С това аз посочих един такъв обрат и Ви разказвам тези неща поради това, за да ги разберете с необходимата та сериозност, когато в бъдеще ще говорим за конкретните повтарящи се земни съществувания при важни и незначителни личности. Тези неща не трябва да се вземат лекомислено, а трябва да бъдат приети само така, като имаме необходимото уважение пред тях.

А сега, аз искам да дам тези указания; *те ще бъдат допълнени по-нататък в течение на сказките и от тях ще се получат и други неща*. Но преди да говоря за минали земни съществувания на Дарвин и на други,

исках първо да обърна вниманието Ви върху това, в каква духовна атмосфера, от каква духовна светлина осветени трябва да виждаме такива неща. След това следващият път, когато ще се съберем тук на събрание на членовете, искаме да говорим по-нататък върху тези неща /Последва английският превод и отговарянето на въпросите, които се отнасят до секциите/.

Искам да кажа, че сега сме включили в Антропософското Движение едно езотерично движение в по-тесен смисъл, което е разделено на няколко секции. Преди всичко съществува общата секция, която ще съдържа езотеричното за всички човешки души След това имаме педагогическата секция - с нещата ще се запознаете още допълнително - и имаме медицинската секция. Имаме две секции на изкуството, едната за изобразителните изкуства, другата за музикалните изкуства и за изкуствата на словото. Имаме една секция по естествените науки. Имаме една секция по астрономия и математики. Върху тези неща аз ще направя допълнителни съобщения при подходящ случай.

Общата секция е представена сега пред света като клас чрез нейния първи клас и класните часове се провеждат вече в Дорнах от доста дълго време, те бяха проведени също и на различни други места, например в Прага, Бреслау, Париж под мое ръководство. Сега в тези неща, които се разглеждат тук между нас, трябва да бъде въведен също и този класен час, и за следващия вторник е предвидено и тук да се проведе един класен час. За целта е необходимо, онези приятели, които са в състояние да станат членове на този клас, въобще на езотеричното движение, да бъдат приети.

После аз ще говоря за строгите условия при първия класов час. Първо ще се касае обаче за това, че само онези приятели трябва да се стремят да бъдат приети в първи клас, които са членове на Антропософското Движение най-малко две години. Изключения могат да се направят само в редки случаи. Освен това ръководството при Гьотеанума си запазва правото да раздава членството, а също и да го отказва.

И предварително трябва да кажем, че в бъдеще всеки, който проявява интерес и копнеж към духовните светове, може да влезе в Антропософското Общество. Той не ще бъде задължен за нищо друго освен за това, за което всъщност всеки честно мислещ човек е задължен.

Напротив Школата, която трябва да отвори пътя в самия духовен свят, трябва да прояви нейните много сериозни изисквания. Онзи, който иска да бъде член на Школата, трябва да бъде само един действителен представител на антропософското дело пред света.

Не считайте това за едно ограничение на човешката свобода! Свободата трябва да бъде взаимоотношна. Онзи, който става член на Школата, е пър-

во един свободен човек, но ръководството на Школата също трябва да бъде свободно. То трябва да бъде свободно да решава, на кого иска да предаде духовните блага на Школата. Това е така да се каже един духовен договор, който се сключва между ръководството на Школата е нейните отделни членове. Ето защо Школата трябва също да си запази правото, когато трябва да се установи, че някой, който е станал член на Школата, не действа в хармония с това, което импулсите на Школата искат да дадат, не действа в живота така, че да се представя като представител на Школата, поради което Школата трябва да бъде свободна да реши: *въпросният човек не може да бъде вече член на Школата или не може да бъде такъв за определено време.*

Че тези неща се вземат сериозно, можете да видите от това, че преди още да е станало възможно да проведем тук сред Вас един класов час - което трябва да стане за първи път следващия вторник и след това по-нататък - че в течение на дейността на Школата се наложи необходимостта да бъдат изключени от нея 16, 17 членове. Нещата, които се отнасят за окултния живот, трябва да се вземат именно в тяхната пълна действителност.

Следователно ако някой е на мнение, че може действително да се стреми да влезе в Школата като представител на антропософското дело, той може да се представи. Едно външно условие е първо, че трябва да е бил член на Антропософското Движение най-малко две години. Приятелите, които са членове повече от две години, могат също да се представят, доколкото не са получили още своето синьо свидетелство. В бъдеще всеки ще има червеното свидетелство като член на Антропософското Обществено и синьото свидетелство като член на Школата.

Следователно онези приятели, които искат да станат членове на Школата, които, както казах, не са получили още свидетелство, даже ако вече са писали и тяхното писмо не е могло още да бъде още уредено, следователно ако не са получили още синьото свидетелство, моля да се представят още тази вечер или поне в следващите дни, най-добре колкото е възможно по-скоро, тук при д-р Вахсмут. Чрез това ще можем да имаме еди списък на онези, които още се представят и след това онези, които могат да бъдат приети в Школата, ще получат своето синьо свидетелство за първия класен час, който, както казах, е предвиден за следващия вторник.

СКАЗКА ПЕТА

Торки, 14 август 1924 г.

Аз подхвърлях въпроса: как можем да намерим обяснение за един покъсен земен живот чрез миналите земни съществувания за една историческа личност, а също и за една неисторическа личност, която обаче

може да събуди нашия интерес чрез нейната дейтелност? И, за да създам основите за по-нататъшни разглеждания, днес бих искал първо да обърна вниманието върху определени връзки, които са съществували в редуващите се земни съществувания на различни личности. Днес ще изложя пред Вас първо онова, което е резултат на определено духовно изследване, за да изградя след това именно на основата, която ще бъде дадена чрез разказване, един вид познание, как може да се стигне до там, да бъдат обгърнати с поглед редуващите се земни съществувания на личности.

Искам първо да вземем такива характерни личности, каквито са тези чийто имена аз споменах последния път. Такива личности обръщат първо нашето внимание върху това, как проникват в нашата настояща цивилизация различни духовни импулси. Почти в течение на две хилядолетия - казах аз вече в предишното разглеждане - в западните страни и в голяма част от техните колонии царува Християнството, Християнството, което се е вляло във всички цивилизации повече отколкото се мисли. И работата стои вече така, че много от това, при което не проличава веднага, че в него живеят християнски импулси, въпреки това, когато бъде проучено точно, веднага се вижда, че то е проникнато от християнски импулси. Обаче не може да се отрече - аз загатнах вече и затова - че в нашата цивилизация прониква нещо, което не издава една непосредствена пряка връзка с Християнството.

Определени възгледи, също определени практики на живота, проникват и се настаняват в нашата цивилизация, които не издават една непосредствена връзка с Християнството. И тогава онзи, който иска да разбере на историческото развитие на нашия духовен живот от по-дълбоки вътрешни причини и иска да вземе за това разбиране в помощ духовното изследване, се вижда насочен към едно явление, на което твърде малко се обръща внимание, когато се говори за развитието на западната цивилизация. Той се вижда принуден да насочи поглед върху онова историческо явление, което е протекло успоредно с явяването и дейността на *Карл Велики* на запад. Той се вижда принуден да насочи поглед към онзи дворец на изток, в който царуваше, бих могъл да кажа, с истински източен блясък *Харун ал Рашид*, съвременникът на Карл Велики. Всичко, което Карл Велики е извършил на запад, изглежда слабо и бледо в сравнение с огромния блясък и величие на това, което в същото време е излязло от двореца на Харун ал Рашид.

Трябва само да помислим, какъв духовен живот се е влял в предноазиатския дворец. Трябва да помислим за това, как в древни времена гръцката култура е била пренесена чрез походите на Александър Велики в Азия в една форма, за която днес хората имат малко предчувствие. Александър

Велики е пренесъл в Азия по един гениален начин всичко, което е живяло на основата на гръцката култура. И в много учени центрове на изтока, които са били пренесени от Александър Велики в Азия, се е поддържал един възглед за живота и за света, който съхраняваше с вярност много от старата мъдрост и отхвърляше много неща от тази мъдрост. Този възглед се разля после на запад върху старото.

Преди всичко в Азия беше пренесена от Александър Велики една рационална, здрава, научна мистика, така щото онези, които изповядваха повече философския възглед, дошъл по този начин в Азия, виждаха разпространена навсякъде в света космическата Интелигентност. Всичко в света е проникнато от космическата Интелигентност. В Азия хората казваха: *аз си измислям нещо, аз съм едно интелигентно същество*, а казваха: *всичко, което се мисли, мислят го Боговете, мисли го преди всичко Единният Бог, който играеше роля още в аристотелизма*. Това, което е отделната човешка интелигентност, то е една капка от всемирната Интелигентност и се изявява в съществуването на отделния човек, така щото отделният човек се чувствуваше, бих могъл да кажа, като стоящ със своята глава и със своето сърце във всемирната Интелигентност. Това беше настроението.

Това настроение царуваше също и в двореца на Харун ал Рашид. То още царуваше в 8-то и 9-то християнско столетие. И след това дойдоха онези гръцки учени, които трябваше да побягнат от Европа, защото гръцката философия бе изкоренена в Европа. Останало беше и много нещо от източната мъдрост. Всичко това се сля, сля се всичко, което тогава съществуваше като мощна мистична астрономия, като мощна архитектура пропита от вътрешна образност и като друго изкуство, също и като поезия, сля се всичко, което беше възможно като други науки и като практически занимания на живота. Всичко това се сля в двореца на Харун ал Рашид, защото този обичащ блясъка, но също така извънредно надарен в известно отношение човек за всичко организаторско събра в своя дворец онези хора, които в онези времена бяха най-големи учени, които бяха запазили много нещо от мъдростта на мистериите, които не бяха непосредствено посветени, но съхраняваха много от старата мъдрост на мистериите и живеяха още живо в тази мъдрост на мистериите.

Там имаше особено една личност, един много мъдър съветник на Харун ал Рашид, когото искаме да разгледаме по-отблизо. Неговото име няма значение, то не се е предало на по-късните времена. Обаче това е била една извънредно мъдра личност. За да я разберем, трябва да насочим поглед върху нещо, на което особено познавателите на Духовната наука могат да се удивляват.

Видите ли, обични приятели, Вие всички можете да подхвърлите един въпрос. Можете да кажете: *Духовната наука, Антропософията ни разказва, че някога е имало посветени*. Тук и там е имало посветени. Тези посветени са притежавали едно обширно велико знание, една извънредно голяма мъдрост. Но тъй като хората отново се връщат на Земята в повтарящи се земни съществувания, как става тогава, че например днес не може да се забележи, че съществуват преродили се древни посветени? Това е един оправдан въпрос, който можете да зададете.

Обаче който познава условията на земния живот, той знае също, че една човешка индивидуалност, която съобразно нейната Карма трябва отново да слезе и се роди на Земята в определена епоха идвайки от преди земното съществуване, трябва да вземе върху себе си именно наследените качества, които тя може да получи в тази епоха, трябва да приеме това, което съществува като възможности на възпитанието. И така за една индивидуалност положението може да бъде такова, че в минали времена тя да е била един посветен, но че онова, което тя е знаела като посветен, да остане за определена епоха в подсъзнанието, а горното съзнание, дневното съзнание може да прояви нещо забележително в живота, но то не може да бъде непосредствено едно откровение на това, което тази личност е притежавала в минали земни съществувания в своята душа като посветен.

Такава една личност е била тази, за която Ви говоря, че е била съветник на Харун ал Рашид. Този съветник е бил един посветен в много древни мистерии. Той се беше преродил и като прероден посветен живееше в двореца на Харун ал Рашид Тук това, което той притежаваше в миналото като посвещение, се прояви като гениална организаторска дарба, като велика управленска дарба за другите учени, които живееха в двореца на Харун ал Рашид; *но той не правеше впечатлението на един непосредствен посветен*. Той притежаваше чрез своето собствено същество, а не са само чрез посвещението, древната наука на посвещение то, но самият той не правеше впечатлението на един посветен.

Но Харун ал Рашид държеше много на този мъдър човек. Той му предаде работата по организирането на това, което блестеше като науки и като изкуства в двореца на Харун ал Рашид. Той се радваше, че има този човек, и се чувствуваше непосредствено като негов приятел.

Тези две личности, Харун ал Рашид и неговият мъдър съветник, искаме сега да разгледаме, искаме да вземем също под внимание, че в 8-то, 9-то следхристиянско столетие в християнската култура в Европа беше поставено началото на това, бих могъл да кажа, че социално високостоящите хора правеха първите опити да се учат да пишат, даже самият Карл Велики правеше първите опити да състави граматиката на езика. Когато в

Европа всичко беше първобитно, отвъд в Азия във владетеля, когото Карл Велики почиташе извънредно много, в Харун ал Рашид, беше въплътена една мощна, блестяща духовна култура, обаче една култура, която не знаеше нищо за Христос, която също не искаше да знае нищо за Християнството, в която живееха най-добрите елементи на мохамеданизма, най-добрите елементи на арабизма, в която живееха също стари форми на аристотелизма, онези форми, които наистина не се бяха разпространили в Европа, защото в Европа се беше разпространила повече логиката, диалектиката на аристотелизма. Тя бе преработена от отците на църквата, а по-късно от схоластиците.

Отвъд в Азия хората бяха развили чрез това, което беше направил Александър Велики, повече вътрешните мистично-естественонаучни познания на Аристотел. И всичко това те бяха развили под влиянието на извънредно силната интелигентност на арабизма, обаче взета като дадена чрез откровението, като дадена чрез вдъхновение интелигентност. В двореца на Харун ал Рашид беше така, че там знаеха за Християнството, обаче в сравнение с извънредно големия блясък, който се развиваше там, то беше считано като едно първобитно Християнство, така както се представяше тогава.

Нека изходим от тези две личности и да проследим по-нататък историческото развитие.

Тези две индивидуалности, Харун ал Рашид и неговият мъдър съветник, след като бяха действували така, както описах, минаха през вратата на смъртта, като занесоха със себе си силния импулс, да се грижат, щото онзи начин на чувствуване, онзи светоглед, онзи духовен подход, който беше развиван при този дворец, да проникне по-нататък в света.

Нека си представим това, което стана, с възможно най-голямо спокойствие, с възможно най-голяма сериозност. Ние виждаме следователно, как от Азия изхождат две индивидуалности; *мъдрият съветник и Харун ал Рашид, неговият владетел*. Те вървят известно време заедно. Те дължаха това, което бяха приели в техните души, на александризма, на аристотелизма. Но бяха приели в себе си също всичко онова, което беше станало в преобразуването на аристотелизма, на александризма в по-късни времена. Ние разбираме действително света само в една негова много малка част, когато не обгръщаме с поглед това, което става в духовния свят, докато тук долу в земния живот стават обикновените физически събития на физическия свят.

Епохата на Карл Велики, на Харун ал Рашид беше последвана от нещо друго, което Вие познавате от историята. Но докато става всичко това, което историята разказва, за Азия, за Европа, за 8-то и 9-то столетие и по-нататък в Средновековието, над този физически живот се разигра в

духовния свят едно друго мощно събитие. И не трябва да се забравя, когато тук долу тече физическият живот /нарисувано е на дъската/, а тук горе протича духовният живот, че тогава душите, които не живеят на Земята, а се намират в живота между смъртта и едно ново раждане, постоянно упражняват влияние върху земния живот. Така щото можем да кажем: *важно е също и това, което изживяват и вършат в една такава епоха душите, когато те не се намират на Земята, а горе в духовния свят между смъртта и едно ново раждане.* Човешкият живот може да ни стане напълно ясен и осветлен в неговото историческо протичане само тогава, когато насочим поглед върху това, което става така да се каже зад кулисите на външната световна история в духовния свят.

Да, впечатленията, които душите занасят със себе си през вратата на смъртта, се различават често пъти извънредно силно от впечатленията, които тези души са имали тук на Земята в земния живот. И онзи, който не проявява безпристрастие в разглеждането на духовния живот, не може така лесно да разпознае един земен човек, който е минал през вратата на смъртта и се показва тогава на духовно наблюдаващия поглед. Обаче съществуват духовни средства, чрез които можем да проследим не само онзи духовен живот, който е свързан непосредствено със земния живот. Върху това аз вече говорих в други сказки, които държах преди обед. След това аз ще говоря по-нататък върху по-нататъшното протичане на живота между смъртта и едно ново раждане; *тогава ще се види, какви са средствата, които позволяват да проследим и по-нататък така наречените мъртви.*

И именно с такива средства могат да бъдат проследени тогава такива животи като този на Харун ал Рашид и на неговия мъдър съветник. За да се открие едно разбиране за по-късни събития в цивилизацията на Европа, извънредно важно е именно да се вземе под внимание вътрешната свързаност в начина на мислене, в начина на действие, които Харун ал Рашид и неговият съветник са имали. Харун ал Рашид и неговият съветник занесоха през вратата на смъртта един извънредно силен афинитет, един - извънредно силен копнеж към Аристотел и Александър Велики, които бяха преминали в духовния свят стотици години преди тях. Те копнееха да се срещнат отново, да се срещнат действително с Александър Велики и Аристотел. И тази среща стана и че тя стана, това има извънредно голямо значение.

Следователно Харун ал Рашид и неговият мъдър съветник се движеха известно време в свръхсетивния свят, като от този свръхсетивен свят имаха погледа насочен главно върху това, което ставаше в цивилизацията, която се намира по-далече на запад, върху онова, което се развиваше като цивилизация в Гърция и някои области, които се намират на север от

днешното Черно море. Бих могъл да кажа, те гледаха надолу към тази цивилизация и между събитията, върху които падна тогава техният поглед, беше и онова, за което аз говорих в друга връзка в антропософски сказки: *онова събитие, което стана в 869 година, а именно осмият вселенски събор в Константинопол.*

Този 8-ми вселенски събор в Константинопол има голямо значение за цивилизацията на запад, защото на него бе решено, че трихотомията, възгледът, че човекът се състои от тяло, душа и дух е еретически, че трябва да се говори само за това - ако някой иска да бъде истински християнин - че човекът се състои от две същности, от тяло и душа и че душата има някои духовни качества. Ето защо в западната християнска цивилизация можеше да се долови толкова малко от една склонност към духовното, защото познанието на духа бе обявено за нещо еретическо на 8-ия вселенски събор в 869 година.

Това беше едно важно, решаващо събитие. Можем да кажем: *тогава духът бе премахнат и човекът трябваше да се състои само от тяло и душа.* Хората не вземат достатъчно силно под внимание едно такова решаващо, важно събитие. Обаче потресащото за наблюдателя на духовния живот, за изживяващия духовния живот е, че именно когато тук на Земята стана премахването на духа в 869 година, горе в духовния свят стана срещата на Харун ал Рашид и на неговия съветник с Александър Велики и с Аристотел, т.е. с техните души в духовния свят.

Сега трябва да помислите върху следващото, и трябва да привикнете с това, че от сега нататък в антропософското поле ще се говори върху свръхсетивните събития със същата самопонятност както върху събитията на физическия свят. Трябва да помислите: *животът на Александър Велики и животът на Аристотел в онова възлъжение от времето на Александър Велики беше такъв, че той означаваше завършек, че той означаваше определен завършек, че така да се каже импулсът, който беше даден със старите култури, който след това се прояви от една страна в Гърция, бе обхванат от Аристотел в понятия, които като идеи дълго време господствуваха над западния свят и въобще над цивилизацията.*

Трябва да помислите, че Александър Велики, съвременник, ученик и приятел на Аристотел, разпространи с извънредно голяма сила импулса, който беше даден от Аристотел, върху голяма част от познатия по времето на Александър свят. Този импулс оказа своето въздействие чак до времето на Харун ал Рашид в Азия и дълго време имаше в Александрия един блестящ център, но същевременно повлия определено цялата източна култура по множество скрити канали.

С това обаче беше даден един вид завършек. В александризма и аристотелството се бяха втели и слели най-различните импулси на древната духовност. В света възникна Християнството. Стана Тайната на Голгота. То стана в едно време, когато индивидуалностите, душите на Александър и на Аристотел не бяха на Земята, а се намираха в духовния свят и там бяха в тесен вътрешен съюз с това, което се нарича господство на *Михаел*, чието господство на Земята също беше завършило в онова време, защото тогава господстващият Дух на времето беше *Орифил*. И след Тайната на Голгота изминаха още няколко столетия. Онова, което Александър и Аристотел бяха основали на Земята, за което бяха вложили цялата си душа, единият с мисъл та, другият с обширни интензивни владетелски сили, всичко това беше действувало на Земята. Всичко това виждаха и двамата в течение на столетията от духовния свят, те го бяха следили в течение на столетията, които последваха, в които стана и Тайната на Голгота; *и те следяха с поглед всичко, което стана по-нататък за разпространение учението на Тайната на Голгота*. През всички онези столетия те следяха с поглед, как долу на Земята се разпространява тяхното дело, как то се разпространява също и чрез такива гении като Харун ал Рашид и неговия мъдър съветник.

Обаче за това, което тези две индивидуалности - Александър и Аристотел - бяха, за това съществуваше изискването за нещо ново, изискването да се започне по съвършено нов начин, не да продължават това, кое то беше на Земята, а да започнат по един нов начин. Естествено чрез това се получава само един вид продължение. Старото не се премахва от света, обаче това, с което Александър и Аристотел се бяха проникнали и пропили, беше да се внесе в земната цивилизация един мощен нов импулс, Християнството да бъде внесено в света, в земната цивилизация по един особен начин.

Тъй като тяхната Карма ги доведе отново долу на Земята, преди още да беше станало това събитие на срещата с Харун ал Рашид, те живяха всъщност като незабелязани, като непознати, рано починали личности в един важен за Антропософията ъгъл на Европа. Но въпреки техния кратък живот, те можаха през това кратко време да вникнат с погледа в европейската цивилизация, да приемат впечатленията и импулси, но без да дадат по някакъв начин импулси. Те трябваше да си запазят това за по-късни времена.

След това те отново се върнаха в духовния свят. Те се намираха в духовния свят, когато на Земята стана това събитие в 869 година, този 8ми вселенски събор. Именно в този момент стана срещата между Александър и Аристотел от една страна, Харун ал Рашид и неговия мъдър съветник от друга страна. Това беше едно обяснение от голямо, извънредно голямо

значение в свръхсетивните светове, защото трябва да си представим, че обясненията в духовния свят не само разисквания в думи. Когато виждаме на Земята хората да седят така и да разискват, когато думите се изпращат насам и нататък, без разискващите да си причиняват болка едни на други, това съвсем не е едно сянквидно копие на онова, което става, когато в духовния свят, в свръхсетивните светове се вземат великите решения също и в духовния живот.

И така стана тогава, че Аристотел и Александър настояваха от една страна, като казваха: *това, което е било основано по-рано, то трябва да бъде насочено и влято в най-строгия смисъл на думата в господството на Михаил*. Защото те знаеха, че господството на *Михаел* в света ще започне отново в 19-то столетие.

Нека в тази точка да се разберем добре, обични приятели! Развитието на света протича така, че винаги в течение на три до три и половина столетия един Архангел е главният регент на земната цивилизация. Във времето, когато Александър Велики пренесе в Азия и Африка културата на Аристотел, в онова време, когато това разпространение на културата стана с едно силно международно чувство, господството имаше *Михаел*, т.е. духовният живот се управляваше чрез силата на *Михаел*. По времето на Александър Земята се намираше под господството на *Михаел*.

След това господството на *Михаел* бе заменено от това на *Орифиел*. След това идва господството на *Анаел*, господството на *Захариел*, всички траещи три до четири столетия, после господството на *Рафаел*, последвано от това на *Самаел*, простиращо се до 14-то столетие. В 15-то до 18-то столетие идва господството на *Габриел*, а в 19-то столетие, в последната третина на това столетие, отново настъпва господството на *Михаел*. Седем от Архангелите се сменят един друг. След като господството на *Михаел* от времето на Александър бе последвано от това на шестте други Архангели, в края на 19-то столетие отново настъпи господството на *Михаел*. То е царуващо в нашето време. Когато добре разбираме духовния живот, ние стоим непосредствено под импулса на *Михаел*.

Така, когато стана срещата с Харун ал Рашид, Александър и Аристотел обгърнаха с поглед онова столетие от старото господство на *Михаел*, когато те бяха действували на Земята, те обгърнаха с поглед Тайната на Голгота, която бяха преживяли с общността на *Михаел*, обаче не от Земята, а от сферата на Слънцето, защото тогава господството на *Михаел* беше завършило. *Михаел* и неговите сподвижници, към които принадлежаша именно също и Александър и Аристотел, преживяха Тайната на Голгота не от гледната точка на Земята. Те не видяха, как *Христос* идва на Земята; *видяха го, как той се сбогува със Слънцето*. Обаче всичко, което те преживяха, се оформи при тях в онзи импулс. При всичко обсто-

ятелствата трябва да се работи с оглед на това, щото новото господство на *Михаел*, на което Александър и Аристотел искаха да останат верни с всички нишки на тяхната душа, щото това ново господство на *Михаел* да донесе не само едно дълбоко основано, а също интензивно Християнство. То трябваше да започне 1879 година и да трае три до четири столетия. Ние живеем сега в епохата на това господство на *Михаел* и антропософите би трябвало преди всички да разберат, що значи, да живеят в тази епоха на *Михаел*, на господството на *Михаел*.

За това не искаше да чуе Харун ал Рашид, а също и неговият съветник. Те искаха преди всичко онези импулси, които бяха хванали силно корени в мохамеданизма, да станат всецаруващи в света. Между другите, които взеха участие в тази борба в 9-то следхристиянско столетие, стояха твърдо едни срещу други от едната страна Харун ал Рашид и неговият съветник, от друга страна Александър и Аристотел, т.е. индивидуалностите, които бяха живели в тези последните двама.

Това, което се разигра там като духовна борба, то оказва своето последствие в европейската цивилизация, продължава да действа и до днес. Защото това, което става там горе, то действа върху земните събития. И именно от онази съпротива, която Харун ал Рашид и неговият съветник проявиха тогава спрямо Александър и Аристотел, се засили по определен начин импулсът, така щото от онази среща изникна действието на две течения: *едното, което протича в арабизма, и другото, което пренася аристотелството и александризма в християнството чрез Импулса на господството на Михаел.*

След като имаха тази среща, и двамата, както Харун ал Рашид така и неговият мъдър съветник, продължиха своя път към запад, постоянно наблюдавайки, какво става в земния живот. От свръхсетивното битие единият взе интензивно участие във всичко онова, което ставаше в северна Африка, в южна Европа, в Испания, във Франция. Приблизително в същото време другият премина през всичко онова, което ставаше в източния духовен живот, при Черно море, по-нататък през областите на Европа чак до Холандия, а също и до Англия. И след това тези двамата се преродиха почти в същото време в европейската култура.

При такова едно прераждане не е нужно да има една външна прилика. Обикновено се греша напълно, когато се вярва, че онзи, който има определена духовност, се преражда със същата духовност. Трябва да се проникне по-надълбоко, да се вникне по-дълбоко в основните импулси на човешката душа, когато искаме да говорим по правилен начин за прераждания и за повтарящи се земни съществувания. Така например имаше един папа, прословутия *Григорий VII*, който преди да стане папа беше живеещият в средна Европа калугер Хилдебранд. Този папа беше една

силна личност, прояви интензивна дейност в католицизма и издигна папството на голяма висота в Средновековието. Той се прероди отново в 19-то столетие в лицето на *Ернст Хекел*, бореца против папството. Хекел е прероденият абат Хилдебранд, папата Григорий VII. С това искам само да покажа, че на външната прилика на духовно то състояние, а вътрешните душевни импулси са онова, което човек пренася от един земен живот в друг.

Така също и двамата, Харун ал Рашид и неговият мъдър съветник, имаха заложбата, първо, когато военните действия на арабите преминаха през Африка в Испания, да вземат участие в тези походи на арабите подкрепяйки ги, покровителствайки ги. След това мохамеданизмът загина като външно явление, обаче тези двама духове пренесоха неговото вътрешно душевно настроение през духовния живот при тяхното преминаване между смъртта и едно ново раждане отнасяйки го в бъдещето

Харун ал Рашид се прероди и в неговия прероден живот *стана Бейко /Бако/* от Верулам. Той се явява като Бейко от Верулам. Неговият мъдър съветник също се преражда и се явява почти едновременно като *Амос Комениус*, педагогът.

Разгледайте това, което бе произведено от една страна чрез Бейко от Верулам, който беше християнин само външно, който внесе напълно абстрактното на арабизма в европейската наука, и разгледайте онова, което Амос Комениус внесе в педагогиката като външна материална нагледност на обучението и на цялото третиране на материала в обучението. Това е един елемент, който пряко няма нищо общо с Християнството. Макар и Амос Комениус да действа между моравските братя и т.н. - това, което той пряко произведе, се осветлява от една страна чрез факта, че в един минал земен живот той е стоял към цялото развитие на човечеството така както процъфтяващата духовна култура в двореца на Харун ал Рашид.

А от друга страна вземете онези редове написани от Бейкън, от лорд Бейкън, вземете всичко това, което действа в така наречената нагледност на Амос Комениус: *вие имате в това една загадка*. Нека вземем само този лорд Бейкън. Той беше обладан от истинска ярост в борбата против аристотелството. Във всички има истинска бясна ярост, от която се вижда, че тя прониква дълбоко в душата. Духовният изследовател, който прониква с погледа духовните неща и ги осветлява, насочва поглед към Бейко от Верулам, към Амос Комениус, проследява обратно живота, но също и в свръхсетивния свят, където човекът живее между смъртта и едно ново раждане. Ние имаме пред себе си съчиненията на Бейко от Верулам, имаме пред себе си съчиненията на Амос Комениус, и в това, който

царува в тези съчинения, във всичко намираме едно разбунтуване против аристотелството. Как може да се обясни това.

Трябва само да помислим: *когато Бейкън слезе в своя земен живот, когато Амос Комениус слезе в своя земен живот, отново беше минало вече времето, когато също и Александър и Аристотел бяха отново възпелтени на Земята в средновековната цивилизация, където от тяхна страна те вече бяха изпълнели онова, което трябваше да се направи за аристотелството, където вече съществуваше едно аристотелство различно от онова, което Бейкън, т.е. Харун ал Рашид /защото това са същите личности/ бяха развили от тяхна страна.*

А сега представете си цялото положение. Вземете онова интервю, онзи разговор, ако мога да се изразя така, който стана в 869 година, помислете, как под това влияние в Харун ал Рашид се родиха импулси, които намират сега това, което вече е осъществено на Земята, защото Александър и Аристотел са били вече отново на Земята и защото това, което те искаха да осъществят, не бе осъществено като продължение на онова, което те са били като земни хора в предхристиянското време. Когато помислите върху това, тогава Вие ще разберете напълно душевните импулси, които се развили при онази среща. И от обстоятелството, че сега Бейкън и Амос Комениус можаха да видят, какво беше станало от александризма и от аристотелството, Вие можете да разберете, защо в техните писания царува онзи определен тон, именно при Бейкън, но също и при Амос Комениус.

Видите ли, обични приятели, истинското разглеждане на историята води от Земята на небето. Трябва да се вземат под внимание събитията, които могат да се разкрият само в свръхсетивния свят. Ако искате да разберете Бейко от Верулам, ако искате да разберете Амос Комениус, Вие трябва да ги проследите в миналото първо до онова, което те са били по-рано на Земята, следователно трябва да проследите в минало то разпространения чрез схоластиката аристотелизъм до онова интервю, което стана около 869 година, по времето на вселенския събор, да проследите нещата до там, където Харун ал Рашид и неговият мъдър съветник развиваха аристотелството и александризма, който можеше именно да бъде развиван едва в това действо на свръхсетивния свят във физическия сетивен свят, в него става разбираемо това, което става в земния живот. Това е, което бих искал да изложа пред Вас, за да насоча вниманието Ви върху това, как фактически проследяването на повтарящите се земни съществувания може да направи разбираемо това, което се проявява в такива личности на Земята*. /*Тук Р. Щайнер прекъсна своята сказка, за да бъде преведено казаното на английски/.

Времето е твърде напреднало, за да можем още днес да разгледаме и други неща в тази област, и аз ще изкажа само с малко думи това, което трябва да закръгли и приключи разглежданията.

Когато разглеждаме напредъка на цивилизацията на човечеството по начина, както вече сторихме това, ние намираме, че в християнското развитие се е промъкнало чрез такива индивидуалности, като тези на Харун ал Рашид и на този, който по-късно стана Амос Комениус, нещо, което не иска да израсне в Християнството, което силно клони към арабизма. Така в нашето настояще време ние имаме от една страна, бих могъл да кажа, праволинейният ход напред на Християнството, а от друга страна проникващ в него арабизъм, особено обаче в абстрактната наука.

Това, което бих искал особено да сложа на сърцето Ви, е следното: *когато проследим тези две течения, ние сме принудени, когато провеждаме духовни разглеждания, да насочим поглед нагоре към всякакви събития, които са станали също и в духовния свят, като например към нещо подобно на срещата на Аристотел и Александър с Харун ал Рашид и неговия мъдър съветник.* По този начин са станали много неща, които след това са се превърнали в импулс за разпространението на истинското Християнство, от друга страна отново за развитието на пречки, на съпротивления за това истинско Християнство. Обаче благодарение на това, че в свръхсетивния свят развитието на *Михаел* е поело онзи ход, който аз Ви описах, явява се една мощна перспектива за бъдещето, Християнството да получи неговата истинска форма под знака на Михаеловия импулс. Защото под знака на Михаловите импулси са били проведени в свръхсетивния свят също обясненията с други течения.

Сега бих искал само да кажа: *в Антропософията са обединени всякакъв вид личности.* Също и тези личности имат своята Карма, която води в миналото, в минали времена, която се проявява по най-различни начини, когато отидем първо в миналото в онзи живот, който е бил прекаран преди земния живот и след това отидем по-нататък в миналото до минали земни съществувания. Могат да се намерят само малко хора, които идват честно в Антропософското Движение, без да са участвава ли с тяхната Карма в такива събития, каквито Ви описах сега. Онези, които изпитват по честен начин стремежа да дойдат в Антропософското Общество, са свързани по един или друг начин с това, което е станало, като срещите на Александър и Аристотел с Харун ал Рашид и неговия мъдър съветник, или с други подобни събития. Нещо подобно е определило Кармата, която след това се проявява така в настоящия земен живот, че се ражда стремежът в тези личности да получат духовното по начина, както то се разглежда в Антропософското Движение.

С това обаче е свързано нещо друго. С него е свързано това, че благодарение на особената форма, която господството на *Михаел* приема, онези личности, които чрез тяхната Карма във връзка с господството на *Михаел* влизат в Антропософското Движение, ще се преродят отново към прехода от 20-то към 21-то столетие, нарушавайки законите на прераждането - следователно ще се преродят за по-малко от едно столетие - за да доведат тогава до увенчание, до пълен израз това, което сега могат да направят в служба на Антропософията, която се развива под господството на *Михаел*. В интереса, който човек може да проявява към такива неща, каквито бяха изнесени днес, когато този интерес е достатъчно силен, се изразява вътрешният стремеж, той да бъде истински антропософ. Обаче именно с това че някой разбира тези неща, той приема също и себе си импулса да се яви отново на Земята след по-малко от едно столетие, за да доведе до пълнота онова, което Антропософията иска.

Размишлявайте, обични приятели, почувствайте малкото ориентиращи думи, които свързах днес с настоящото разглеждане. При определени обстоятелства Вие ще намерите именно в тези малко думи много от това което може да Ви постави по правилен начин в Антропософското Движение, което може правилно да Ви ориентира, така че да можете да почувствувате Вашата принадлежност към това Движение дълбоко свързана с Вашата Карма.

СКАЗКА ШЕСТА

Торки, 21 август 1924 г.

Тъй като днес ни е подарен този час, бих искал да кажа нещо в допълнение на изнесеното вече тук, да разгледам отделните неща, които днес ще станат по-лесно разбираеми благодарение на това, че в преди обедните часове, отчасти и в събранията на членовете бяха вече засегнати подготвителните неща. Въпросът ще се касае за това, че тази вечер трябва да бъде казано нещо върху неща, които са свързани с Кармата на Антропософското Общество. След това аз ще продължа да говоря върху такива теми по-нататък през следващите дни в Лондон.

От сказките, които държах тук следва: *за нашето време, за нашата епоха трябва да имаме схващането, че духовното ръководство на човечеството, на цивилизованото човечество, стои под ръководството, под импулса на онова същество, което наричаме с християнското наименование Михаел*. Това особено, ако искаме да го наречем така, господство на духовния живот е започнало през 70-те години на миналото столетие. Както вече казах, то е било предхождано от господството на *Габриел*. Сега бих искал да направя някои забележки върху нещата, които са свързани с това господство на *Михаел*, каквото то е днес.

Когато *Михаел* направлява своите импулси сред земния живот през развитието на човечеството, той е винаги Духът, който внася слънчевите сили, слънчевите духовни сили в човешкото развитие. С това е свързан фактът, че, както можяхте да чуете тази сутрин в общите сказки, през време на неговата дневна будност човекът приема в неговото физическо тяло и в неговото етерно тяло тези слънчеви сили.

Но сегашното господство на *Михаел*, което е започнало неотдавна и ще трае три до четири столетия, означава, че космическите слънчеви сили преминават окончателно във физическото и етерно тяло на човека. Тук ние трябва да се запитаме преди всичко: *какво представляват тези сили, тези импулси, тези космически слънчеви сили?*

Михаел е предимно слънчев Дух. Ето защо той е също онзи Дух, който има в нашата епоха именно задачата, да задълбочи съществено Християнството съгласно неговата истина. Слънчевото същество *Христос* - аз често пъти съм казвал това - е живяло на Земята чрез тялото на Исуса, а от тогава насам по свръхсетивен начин заедно с човешкия свят. Обаче човечеството трябва да узрее само постепенно, за да приеме в себе си цялата тайна, която е свързана с *Христос*. Една съществена част на това задълбочаване трябва да настъпи в нашата епоха на *Михаел*.

Когато действуват на Земята, слънчевите сили се състоят винаги в това, че са свързани с една импулсова вълна, която се разлива на струи в земната цивилизация и която можем да охарактеризираме като интелектуална вълна. Защото всичко, което човекът има като интелект, което въобще светът има като интелект, до колкото става въпрос за нашия свят, произхожда от Слънцето. Слънцето е извор на интелектуалното.

Когато изказваме тази истина, ние можем да доловим известна чувствена съпротива даже при съвременните хора, защото съвсем правилно е да не очакваме твърде много от днешната форма на интелекта. И имен но този, който се запознава с духовния живот, не може да очаква особено много от днешната форма на интелектуалността. Тя е абстрактно логическа, тя е нещо, което изпълва човека със сянкобразни понятия и идеи, които са твърде, твърде отдалечени от пълножизнената действителност, които са студени и бездушни спрямо това, което пулсира като топъл, светец живот през човека и през света.

Обаче с интелигентността е така само днес, защото това, което днес имаме като интелигентност, се намира едва в началото си в общото съзнание на човечеството, както също ние стоим в началото на епохата на *Михаел*. Някога тази интелигентност ще стане нещо съвършено друго. И ако искаме да си съставим една представа за това, какво друго ще стане още тази интелигентност в течение на развитието на човечеството, трябва да

помислим, как още Тома Аквински нарече в християнската философия с името *интелигенции* онези същества, които населяват звездите. Нали, даже и по отношение на днешното материалистично схващане ние би трябвало да кажем, че звездите са колонии от духовни Същества. Това засяга странно днешния човек, понеже той съвсем не мисли, че, когато гледа звездите, насочва погледа към Съществата, които имат работа с неговото собствено същество, с неговия собствен живот и които населяват именно звездите, както ние хората населяваме Земята.

В 13-то столетие на Средновековието *Тома Аквински* нарича Съществата, които са обитатели на звездите, така, като че те са едно единно същество, както бихме говорили за човечеството на Земята като за едно единно същество, когато бихме го наблюдавали от една чужда звезда. Следователно въпреки, че той не винаги казва, какво отделни същества или много същества населяват звездите, както ние знаем, че трябва да говорим за звездите като за колонии на духовни Същества в Космоса, следователно макар и да говори за единно звездно същество, все пак той говори за Интелигенциите на звездите. С това християнският църковен отец от Средновековието, от 13-то столетие стои в едно предание, което тогава се намираще вече в процес на угасване, на залязване, на упадък, което обаче ясно сочи към това, че всичко, което ние обхващаме с името интелигентност, е било някога нещо различно от това, което то е днес.

Когато отидем в миналото в прадревни времена на развитието на човечеството - в моите сказки аз вече обърнах тук вниманието върху това - при човека не беше така, че той да произвежда мислите от себе си, да мисли върху нещата чрез своята собствена сила. Защото тази вътрешна душевна способност на мисленето, тази вътрешна дейност образуването на мислите се е развила напълно едва от 15-то столетие насам, откак то Съзнателната душа прониква в развитието на човечеството. И ако отидем в предихристиянските време на, в древни времена, ние навсякъде ще намерим, че хората съвсем нямат още съзнанието, че самите те мислят; *те съвсем не чувствуват, че имат мисли, а чувствуват: мислите им се разкриват от нещата*. Интелигентността е разпространена навсякъде космически. В нещата се намира интелигентност. И както имаме възприятие за цветовете, така също хората са възприемали и възприемат интелигентното съдържание, мисловото съдържание на нещата. Светът е изпълнен с Интелигентност. Повсеместно има интелигентна същност. Човекът си е усвоил тази интелигентност така да се каже в течение на най-новото време. Бихме могли да кажем: *интелигентността е нещо, което е разпространено в обширната вселена, и от нея човекът е получил в по-ново време навсякъде една капка*. Това е тогава човекът /Виж рис. №1/.

Обаче при древния човек беше така, че всеки момент, когато мислеше, той имаше съзнание за това, че мислите му са вдъхновени, открити. Той приписваше Интелигентност само на Вселената, не на себе си.

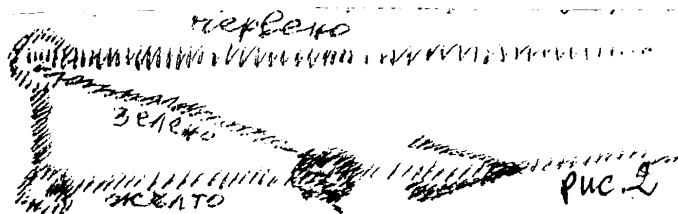

Но във всички времена управител на тази космическа Интелигентност, която се разпространява от Слънцето лъчезарейки както светлината над целия свят, беше Духът, който е назван с името *Михаел*. *Михаел* е управителят на космическата Интелигентност. Обаче в по-новото следхристиянско време настъпи фактът, че след Тайната на Голгота *Михаел* постепенно изгуби властта над Интелигентността. Откакто Земята съществува, *Михаел* е управлявал космическата Интелигентност. И когато един човек е чувствувал в себе си мисли, т.е. интелигентно съдържание, още във времето на Александър Велики, на Аристотел, той е считал тези мисли не като негово собствено съдържание на мисли, а като мисли открити му чрез силата на *Михаел*, макар и в онова езическо време хората да са наричали това Същество с друго име. Обаче това съдържание на мисли постепенно отпада от господството на *Михаел*. И когато насочваме поглед в духовния свят, ние виждаме това потъване на Интелигентността от Слънцето към Земята, което потъване става до към 8-то следхристиянско столетие. В 9-то следхристиянско столетие хората започват вече, бих могъл да кажа, като предшественици на по-късните си себеподобни, да развиват собствена интелигентност, тогава интелигентността заема нейното седалище в душите на хората. И *Михаел* и неговите сподвижници гледат от Слънцето долу на Земята и могат да кажат: *това, което ние управлявахме в течение на еони, отпадна от нашето господство, ние изгубихме власт над него, то се разля надолу и сега се намира на Земята в душите на хората.*

Видите ли, обични приятели, това беше настроението сред общността на *Михаел* на Слънцето. По времето на Александър Велики и столетия по-рано беше така, господството на Земята имаше *Михаел*. Обаче по времето на Тайната на Голгота *Михаел* и неговите съратници бяха на Слънцето. И по времето на Тайната на Голгота те не само видяха *Христос* да напуска Слънцето, привържениците на *Михаел* видяха не както земните

обитатели *Христос* да идва при тях, а как той напуска Слънцето, но те видяха същевременно, как властта им над Интелигентността постепенно изчезна.

Така в течение на по-новото развитие на човечеството ние имаме явлението, че от Тайната на Голгота насам това развитие продължава своя път така: ако тук имаме духовно-небесната линия и тук земната /Виж рис. № 2: червено и жълто/, *Христос* идва на Земята и се развива по-нататък със Земята, интелигентната същност постепенно слиза на Земята до към 8-то, 9-то следхристиянско столетие /зелено/. Тогава в това, което хората наричат наука, което те развиват в техните мислите за-

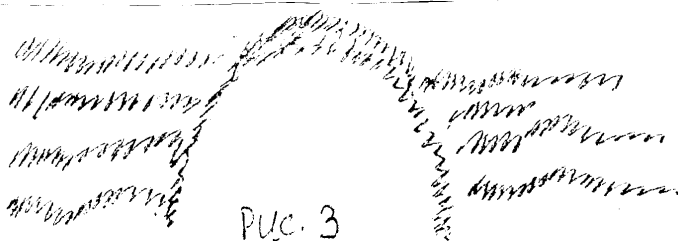
почват да приписват на себе си собствената индивидуална, лична интелигентност. *Михаел* вижда между хората онова, което той е управлявал в течение на еони. И сред общността на *Михаел* съществува настроението: при нашето следващо господство - което трябва да започне в последната третина на 19-то столетие - когато отново ще проникнем земната цивилизация с нашите импулси, ние ще трябва отново да намерим там интелигентността, която от Небето потъна на Земята, за да управляваме в сърцата, в душите на хората това, което сме управлявали от Слънцето, от Космоса в течение на еони.

И така в това време има една подготовка, с оглед общността на *Михаел* да намери отново в сърцата на хората онова, което е било изгубено, което така да се каже под влиянието на Тайната на Голгота също изми на пътя от небето към Земята, макар и това да беше един по дълъг път. Какво става по-нататък, как *Михаел* и неговите съратници се стремяха отново да завладеят изплъзналата им се Интелигентност от слънчевото небе, да я завладеят сега в сърцата на хората започвайки от тази епоха на *Михаел*, от края на 70-те години на миналото столетие, това бих искал да Ви опиша малко. *Михаел*, който се беше стремил от Слънцето към Земята за онези, които виждат духовното в Космоса, *Михаел* иска в бъдеще да се настани в сърцата, в душите на земните хора. И това трябва да започне с нашата епоха, това трябва да бъде едно насочване на Християнството в по-дълбоки истини, като *Христос* трябва да намери своето обяснение, своето вживяване в човечеството чрез този слънчев Дух - *Михаел* - който винаги е управлявал разбирането, т.е. интелигентността, който сега не

може да я управлява в Космоса, но който в бъдеще иска да я управлява чрез сърцата на хората.

Когато днес намираме някъде изявена интелигентност и искаме да сподирим нейния произход, ние се обръщаме към една човешка глава, защото интелигентността е слязла така да се каже от Небето на Земята, тъче в човешката душа и се проявява вътрешно чрез главата на човека. Но не е било винаги така, когато хората са се стремели към Интелигентност, когато те са се стремели към това, което се разкрива като интелигент на същност от Космоса. Също така в минали времена и човекът не се е стремил към Интелигентността чрез едно развитие на неговата глава, а се е стремил към нея чрез това, че е търсел вдъхновението чрез силите на Космоса.

Бих могъл да кажа: *един пример, как може да бъде търсена космическата интелигентност, както тя не се търси вече днес, а както се е търсела някога, един пример за това имаме, когато - както ни се удаде последната неделя - когато стоим в Тинтагел на онова място, където някога се е намирал замъкът на Артус, където е царувал Артус, упражнявал е своето странно, пълно значение за европейския свят царуване заедно със своите 12 другари.*

От това, което историческите документи съобщават за Артус и неговата кръгла маса, ние не ще можем да получим една представа за това, поне не ще можем да получим лесно една представа, какви са били всъщност задачите на тази така наречена кръгла маса на Артус. Но ние ще получим една представа, ако стоим с духовното око на мястото, където някога се е намирал замъкът, и гледаме онази част от морето, която обгръщаме там с поглед, когато гледаме онази част от морето, която е разделена някакси на две части от една планинска шапка /Виж рис. № 3/. Там за относително кратко време можем да видим една чудесна игра между светлината и въздуха, но също и между духовете на елементите, които живеят във въздуха и светлината. Там можем да видим, как онези духовни същества, които ту се разливат на Земята със слънчевите лъчи, ту се оглеждат в блестящо-гечашия, проливен дъжд и улавят своето отражение, онова, което е подчинено на притеглящите сили на Земята, проявява се във въздуха в по-гъстите духове на въздуха. Там можем отново да видим, когато

дъждът спира и слънчевите лъчи проникват въздуха в неговата чистота, как играта на духовете на елементите става по съвършено друг начин. Там ние виждаме действието на Слънцето в земното вещество. Когато гледаме това, предимно от едно такова място, каквото е това, ние добиваме едно езическо религиозно настроение - не можем да бъдем набожни по християнски, езически набожен е нещо различно от християнската набожност - тогава ние ставаме езически набожни. Да бъде човек езически набожен, това значи той да се отдаде със сърце и душа на съществуващи в природните действия духовни същества, на множеството съществуващи в природните действия духовни същества.

Но общо взето за днешния човек и при нашите днешни социални уредби не е възможно да бъдат задържа ни тези действия, които се изявяват в играта на природните сили. Само на познанието на посвещението е възможно да проникне в тези неща. Но видите ли, към всичко, което трябва да бъде постигнато в духа, принадлежи винаги нещо, което е основно условие. Тази сутрин при един пример, с който първо обясних, какво трябва да бъде направено за познанието на външните явления, аз Ви казах, че за целта трябва да действуват хармонизиращата Карма на двама човека. За да можеше това, което се изявява по такъв чудесен начин от морето като духове, да се влее по един правилен начин в мисията, в задачата на цар Артус и неговите последователи, в онова време трябваше да има нещо особено.

Положението е напълно такова, като че и днес още продължава играта, която проникната от слънчевата светлина, от слънчевия блясък става над надиплящите се, пенливи морски вълни, като че и днес още над това море, на тази планина природата е изпълнена навсякъде с бродещи духове. Обаче за да бъде задържа но това, което бродеше като духове в действията на природата, беше необходимо то да бъде възприето не само от *един* човек. За това беше необходимо една група от хора, една група от хора, от която един се чувствуваше като слънце в центъра и неговите 12 другари бяха постоянно възпитавани така, че в техния темперамент, в тяхната душа, в цялата проява на тяхното същество те образуваха заедно една 12-ка, която можеше да бъде групирана също като 12 отделни групиращи се човеци, както съзвездията на зодиака около Слънцето. Така щото и кръглата маса се състоеше именно от това, че цар Артус заемаше мястото в средата и около него бяха наредени 12-те, които там, където бяха заедно така да се каже в техния съвет, имаха като емблема, като свой знак зодиакалните знаци, за да покажат, под кое космическо влияние се намира всеки един от тях. От това място изходи така да се каже цивилизацията на Европа. Тук цар Артус и негови те 12 другари приемаха силите, които черпеха от Слънцето, за да правят своите мощни походи през останалата Европа и да водят борба за прогонване от хората на ста-

рите диви демонически същества, които в голяма част още се намираха в европейското население. Тези 12 другари на цар Артус, който ги управляваше, се бореха за външната цивилизация.

Ако се запитаме сега: *Как се чувствуваха 12-те? Като какво се чувствуваха те?* Да, ние ще разберем това, което беше там, само тогава, ако се върнем към това, което аз току що изнесох. Хората не чувствуваха интелигентността в себе си. Те не казваха: *аз си изработвам моите мисли, моите интелигентни мисли - а чувствуваха интелигентността като едно откровение и търсеха откровенията чрез една такава група, каквато аз описах, съставено от 12 плюс 13-ия.* Така те приемаха интелигентността в себе си, онази интелигентност, от която се нуждаеха, за да образуват цивилизаторските импулси. И те отново се чувствуваха под ръководството на онова Същество, което можем да назовем с неговото християно-еврейско име *Михаел*. Както показва самата конфигурация на замъка на Артус, групата на 12-те под ръководството на цар Артус беше в превъзходния смисъл една Михаелова група, една Михаелова група от онова време, когато *Михаел* още управляваше космическата Интелигентност.

Да, тази група беше даже онази, която най-продължително време държеше твърдо на това, да осигури господството на *Михаел* над космическата Интелигентност. И бихме могли да кажем: *когато днес гледаме развалините на замъка на Артус, ние още чувствуваме от акашовите летописи камъните да падат от това, което някога са били вратите на замъка, и с падането на тези камъни чувствуваме нещо като една земна картина на потъването надолу на интелигентността, на космическата интелигентност от ръцете на *Михаел* в душите на хората.*

И наред с течението на Артус-Михаел се ражда едно полярно срещуположно течение, онова течение на едно друго място, на едно място, където се оттегли повече вътрешното Християнство, роди се течението на *Граала*. Съществува онова сведение, което намирате посочено в легендата за Парцивал. Течението на *Граала* съществува. И в това течение на *Граала* също намираме 12-те групирани около един, но така, като сега се държи напълно сметка за това, че Интелигентността, мислите от интелигентно естество не се изляват вече разливайки се от небето надолу към Земята, а сега онова, което се разлива надолу, изглежда в сравнение с земните мисли които проявява непрактичния човек - Парцивал. Това се разлива сега от небето надолу и на интелигентността се разчита още само сред земния свят.

Тук на север имаме замъка на Артус, където още се мисли за космическата Интелигентност, където определен кръг хора искат да внесат Интелигентността на Вселената в цивилизацията на Земята. Оттатък се намира

противоположният замък, замъкът на *Граала*, където от небето не се черпи вече на Земята Интелигентността, където се държи напълно сметка за това, че онова, което е мъдрост пред хората, е глупост пред Бога, а което е мъдрост пред Бога, е глупост пред хората. Тук от замъка тече повече на юг онова, което с изключение на интелигентността иска да се влее в интелигентността.

И така в древните времена, които обаче се простират чак до онези времена, когато отвъд Азия стана Тайната на Голгота, ние имаме в тези древни времена, когато правилно застанем в това, което става, имаме от една страна буйния стремеж да бъде осигурено космическото господство на *Михаел* върху Интелигентността чрез принципа на Артус, а от друга страна от Испания имаме от принципа на *Граала* стремежа, да се държи сметка за това, че в бъдеще интелигентността трябва да бъде намерена на Земята, че тя не се разлива вече от небето. Цялата легенда на *Граала* дига смисъла на това, което аз току що изказах.

И така, поставяйки едно до друго тези две течения, ние намираме великата проблема, която е била поставена в миналото, бих могъл да кажа, чрез онова, което стоеше исторически пред хората: *последствията на принципа на Артус и последствията на принципа на Граала*. Поставена беше проблемата: *как не само един човек като Парцивал, а също и самият Михаел ще намери пътя от своите артусови-покровители, които искат да осигурят неговото космическо господство, към своите граалови покровители, които искат да му проправят пътя вътре в сърцата, в душите на хората, за да може той да обхване там интелигентността?* И това, което стои пред нас като велика проблема на нашата епоха, се обединява в едно: *чрез господството на Михаел християнството трябва да бъде схванато в един по-дълбок смисъл.*

Пред нас стои мощно тази проблема, записана чрез двете противоположности, чрез онзи замък, чиито развалини могат да се видят в Тинтагел, и в онзи замък, който не може да бъде видян така лесно от хората, за щото той отвсякъде е обграден с гора от духове, която се простира 60 мили наоколо. Обаче между тези два замъка стои великият въпрос: *как Михаел става този, който дава новия импулс за схващане истината на християнството?*

Сега ние не можем да кажем, че рицарите на цар Артус не са воювали за *Христос* и за смисъла на Христовия Импулс. Само че в тях царуваше настроението, че те търсиха *Христос* още в Слънцето и не искаха да престанат да търсят Христовото Същество в Слънцето. Това беше настроението, което царуваше в тях и чрез което те чувствуваха, че пренасят небето долу на Земята, че водят техните Михаелови борби за действащия от слънчевите лъчи *Христос*. Но в един друг смисъл действувахе с

пълно съзнание Христовия Импулс сред течението на *Граала*, а именно в смисъла, че той беше слязъл на Земята, че трябва да бъде носен от сърцата на хората, че така да се каже той съединява най-духовното естество на Слънцето със земното развитие на хората.

През тези дни аз можах да Ви разкажа за онези индивидуалности, за онези личности, които през 12-то столетие бяха действували в подържаната от висока духовност Школата от Шартр. Аз обърнах вниманието Ви върху такива учители на Школата от Шартр, като *Бернардус Силвестрис*, *Самият Бернардус от Шартр*, *Аланус аб Инсулис*; там бяха преподавали също и някои други и имаха около себе си голям брой ученици. Когато вземем всичко това, което аз вече Ви охарактеризирах, което беше свойствено на тези учители от Шартр, ние можем да кажем: *те още имаха в себе си нещо от древните предания за една жива реална природа, не за една абстрактна природа, която беше материална*. И затова положението беше такова, че, бих могъл да кажа, над Школата от Шартр още висеше нещо от онова слънчево Християнство, което като рицари на *Михаел* героите на кръглата маса на Артус се стараеха да поставят в света.

Бих могъл да кажа, че тази Школа от Шартр беше поставена по един забележителен начин между северния принцип на Артус и южния Христов Принцип. И невидимите свръхсетивни Импулси действаха както сенките на замъка на *Артус* и както сенките на замъка на *Граала*, не толкова в съдържанието на учението, колкото повече в целия тон, в цялото държане, в настроението на това, което - бихме могли да кажем - седеше като въодушевени ученици в аудиториите от Шартр.

Това беше времето, в което именно тези учители от Шартр застъпваха Християнството така, че техните ученици виждаха навсякъде в *Христос*, който се беше явил в Исуса от Назарет, висшето слънчево Същество. Така щото, бих могъл да кажа, когато говореха за *Христос*, те виждаха Христовия Импулс действащ сред земното развитие според смисъла на възгледа на *Граала*, но същевременно виждаха в *Христос* разливащия се надолу към Земята слънчев Импулс.

Това, което се предлагаше на духовното виждане като основен тон на учението от Шартр, то не може да бъде добито днес от литературните документи, които са останали от отделните учители от Школата от Шартр. За човека, който ги чете днес, те изглеждат почти като каталози на имена. Обаче който ги чете с духовно разбиране, той вижда в кратките междинни изречения, които се намират между така изобилно цитираните имена и терминологии и дефиниции, дълбокото разбиране, което още притежаваха тези учители от Шартр.

След това към края на 12-то столетие тези учители от Шартр минаха през вратата на смъртта в духовния свят. Там те срещнаха онова друго течение, което беше свързано със старата епоха на *Михаел*, което обаче се

считаше с пълното Християнство: *със слезлия от Небето на Земята Христос Импулс*. В духовния свят те се срещнаха с всичко онова, което беше извършено чрез аристотелците като подготовка на Християнството в древни времена, благодарение на това, че Александър Велики беше предприел своя поход в Азия, те се срещнаха обаче също и с намиращите се тогава в духовния свят Аристотел и Александър. Това, което тези двамата носеха в себе си, не можеше да бъде тогава на Земята, защото то се считаше напълно с едно отказване от старото природосъобразно Християнство, каквото още съществуваше като отблясък в учението от Шартр, където още продължаваше да действа нещо, като, бих могъл да кажа, езическо Християнство, Християнство от преди идването на *Христос* на Земята, което съществуваше също и в кръга на Артус. В това време, когато действуваха учителите от Шартр, аристотелците, онези, които основаха и подпомагаха александризма, не можаха да бъдат на Земята. Тяхното време дойде малко по-късно, едва от 13-то столетие нататък.

Обаче междуременно настъпи нещо много важно. Онези, които бяха учители в Шартр, след като минаха през вратата на смъртта и възлязоха в духовния свят, се срещнаха с тези, които тъкмо се готвеха да слязат във физическия свят и които съобразно с тяхната Карма се стремяха тогава да отидат в ордена на доминиканците, където се развиваше аристотелството и александринизмът. Следователно те се срещнаха с тези готвещи се да слязат души. И ако трябва да говоря с днешните тривиални думи, бих могъл да кажа, там на поврата между 12-то и 13-то столетие в началото на 13-то столетие, се проведе един вид разговор между току що пристигналите и готвещите се да слязат души. И в този разговор стана великата спогодба, чрез която трябваше да бъде съединено действието на слънчевото Християнство, както то се извява например в принципа на *Граала*, както се извява също и в ученията от Шартр, с това, което беше аристотелство, александринизъм. И александринците слязоха долу, основаха днес не особено почитаната схоластика, сред която бе извоювано това, което можеше да бъде извоювано първо чрез радикалността на една крайност: *вникването в личното безсмъртие на човека в християнския смисъл - това лично безсмъртие, което учителите от Шартр не застъпват така строго*. Те още имаха в себе си нещо от това, че казваха: *когато душата mine през вратата на смъртта, тя се връща в лоното на божественото*. Те говореха за личното безсмъртие много по-малко от доминиканските учители, от схоластиците.

Тук станаха някои важни неща. Когато един от учителите схоластици беше слязъл от духовния свят на Земята, за да разпространява след това аристотелството в християнския смисъл, не беше още възможно - така искаше Кармата - да бъде съединено с душата в пълния смисъл онова,

което беше по-дълбокото съдържание на принципа на *Граала*. Поради тази причина тълкуването на Граала от Волфрам фон Ешенбах можа да бъде произведено относително по-късно. Тогава един друг, който слезе по-късно, донесе съответното и в доминиканския орден един по-стар и един по-млад доминиканец преговаряха върху пълната връзка между аристотелството и онова, което беше повече едно природосъобразно Християнство, каквото то живееше в кръга на Артус. След това и индивидуалностите, които бяха на Земята като доминикански учители, минаха през вратата на смъртта и възлязоха в духовния свят. И сега стана онова действително велико споразумение между ръководството на самия *Михаел*, който гледаше сега надолу към намиращата се вече на Земята Интелигентност, който обаче сега събра своите последователи: *духовни същества на свръхсетивния свят, голям брой елементарни същества и много, много обезпътнени човешки души, които едно вътрешно душевно влечение насочваше към едно възобновяване на християнството*. Това не можа още да стане във физическия свят, защото не бяха се изпълнили още времената за това. Обаче под ръководството на самия *Михаел* бе основана една велика свръхсетивна институция на мъдростта, където бяха събрани всички души, които бяха още езически надъхани, които обаче се стремяха към Християнството, също и онези души, които през първите християнски столетия бяха живели вече с Християнството в сърцето, както то съществуваше тогава. Образуван бе един Михаелов отряд, който прие в свръхсетивните области, в духовния свят онези учения на Михаеловите учители от старото време на Александър Велики, на Михаеловите учители от времето на преданието на *Граала*, също и на Михаеловите учители, които съществуваха в такива импулси като импулса на Артус.

Всички възможни християнски нюансирани души се чувствуваха привлечени към тази общност на *Михаел*, където от една страна се преподаваха с пълно значение учения върху древните мистерии, върху всички древни импулси от духовно естество, където обаче се обръщаше внимание и към бъдещето, към последната третина на 19-то столетие, когато *Михаел* отново трябваше да действа на Земята и когато всички онези учения, които, бих могъл да кажа, сега бяха развити под ръководството на *Михаел* в 15-то, 16-то столетие, трябваше да бъдат пренесени долу на Земята.

И ако потърсите онези души, които тогава се бяха събрали около Школата на *Михаел*, подготвяйки се за по-късното време на Земята, Вие ще намерите между тях множество души, които днес изпитват влечението към Антропософското Движение. Кармата беше ръководила тези души така, че в миналото в живота между смъртта и едно ново раждане те се събра-

ха около *Михаел*, за да донесат отново на Земята едно космическо Християнство.

Обаче фактът, че Кармата беше съединила голям брой души, онези, които честно са влезли в Антропософското Движение, с такива минали преживявания, това прави от Антропософското Движение едно истинско Движение на *Михаел*, едно Движение, което действително ще възобнови Християнството. Това е вложено в Кармата на Антропософското Движение. Това е вложено обаче също в Кармата на много отделни хора от онези, които са дошли по честен начин в Антропософското движение. Този Импулс на *Михаел*, който може да бъде схванат конкретно по този начин, който може да бъде проследен в множество паметници тук на Земята, на който човек очебиешо се натъква, когато гледа чудесните игри на природата около разрушение замък на Артус, Антропософското Движение има особената задача да го донесе в света - защото той трябва да проникне в течение на столетията в цивилизацията, ако тази цивилизация не трябва да загине.

Това исках да запиша още веднъж в сърцата Ви в тази сказка, която ни бе подарена.

КРАЙ НА ТОМ VI ЧАСТ I